

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียน
ที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี

A STUDY OF FACTORS AFFECTING THE CONFIDENCE OF SCHOOL
ADMINISTRATORS ON TEACHER-MONKS IN PRACHINBURI PROVINCE

พระอิทธิพร อริจิตโต (มีศิลป์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาพุทธบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียน
ที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี

พระอิศภัทร อธิจิตโต (มีศิลป์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาพุทธบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

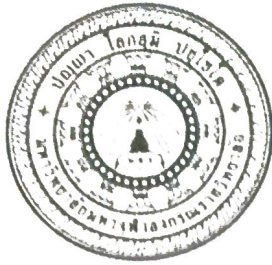
**A Study of Factors Affecting the Confidence of School
Administrators on Teacher-Monks in Prachinburi Province**

Phra Athiphat Athichitto (Meesil)

Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of Master of Arts
(Buddhist Education Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E.2018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ เรื่อง“การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี”เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

(พระมหาสมบурณ์ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

(พระครูกิตติญาณวิสิฐ, ดร.)

ประธานกรรมการ

กรรมการ

(ผศ. ดร.สมหมาย จันทรเรือง)

กรรมการ

(รศ. ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)

กรรมการ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

รศ. ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย

ประธานกรรมการ

ดร.เกษม แสงนนท์

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระอธิการ อธิจิตโต)

ชื่อวิทยานิพนธ์	: การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนต่อ พระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี
ผู้วิจัย	: พระอธิภัทร อธิจิตโต (มีศิลป์)
ปริญญา	: พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พุทธบริหารการศึกษา)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	: รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย, พธ.บ. (การบริหารการศึกษา), M.Ed. (Educational Guidance), Ph.D.(Education). : ดร.เกษม แสงนนท์, พธ.บ. (การบริหารรัฐกิจ), วท.ม. (เทคโนโลยีสารสนเทศ), พธ.ด. (พุทธบริหารการศึกษา).
สำเร็จการศึกษา	: ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๒

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์คือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรม ๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม ๓) เพื่อเสนอแนะปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน ๒๙๑ คน ทั้งหมด ๗๑ โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นและสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน ๕ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมทุกข้อ ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๒. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม ได้แก่ การจัดหลักสูตรควรจัดให้กะทัดรัดเหมาะสมกับแต่ละช่วงชั้นมีความเป็นมืออาชีพและมีมาตรฐานเดียวกันทุกโรงเรียน มีแผนพัฒนาบุคลากรด้านการผลิตและการใช้สื่อสมัยใหม่ จัดอบรมหรือสัมมนาเชิงวิชาการ ถ่ายทอดประสบการณ์การสอนจากผู้มีประสบการณ์ตรง หารูปแบบหรือเทคนิคการวัดผลที่สามารถจูงใจนักเรียนให้สนใจเรียน ประเมินผลจากความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ประสานความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียนเพื่อจัดอบรมถวายความรู้เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนในโรงเรียน หาแนวทางสร้างแรงจูงใจให้ครูพระมีความมุ่งมั่นในการสอน มีแนวทางพัฒนาและส่งเสริมอย่างเป็นระบบ

๓. เสนอแนวทางการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม ได้แก่ ให้พระสอนศีลธรรมมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรที่ได้จะมีความสอดคล้องกับการนำไปใช้จริง จัดอบรมถวายความรู้ให้พระสอนศีลธรรมเน้นให้ได้ปฏิบัติจริงเพื่อจะได้รับทั้งความรู้ และได้ฝึกทักษะในการปฏิบัติงาน ให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อกับพระสอนศีลธรรม เกี่ยวกับการใช้สิ่งแวดล้อมรอบตัวเป็นสื่อการเรียนการสอน จัดให้มีการนิเทศติดตามและประเมิน

การสอนพระสอนศีลธรรมอย่างต่อเนื่อง ผู้อำนวยการและบุคลากรของโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับ
พระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับด้านการจัดการเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้อย่างเต็มที่

Thesis Title : A Study of Factors Affecting the Confidence of School Administrators on Teacher-monks in Prachinburi Province

Researcher : Phra Athiphat Adhicitto (Meesil)

Degree : Master of Arts (Buddhist Educational Administration)

Thesis Supervisory Committee

: Assoc. Prof. Dr. Suddhipong Srivichai, B.A. (Education Administration), M.Ed. (Educational Guidance), Ph.D. (Education)

: Dr. Kasem Sangnont, B.A.(Pilotal Science), M.s.(Information Technology), Ph.D. (Buddhist Educational Administration)

Date of Graduation : March 18, 2019

Abstract

The objectives of this research were; 1) to study the state of role, duty and qualification of teacher-monks, 2) to study factors affecting the confidence of school administrators on the teacher-monks, and 3) to propose the factors affecting the confidence of school administrators on the teacher-monks in Prachinburi province. The quantitative data were collected by questionnaires from 291 samples in 71 schools and analyzed by percentage, mean, and standard deviation. The qualitative data were obtained by in-depth interviews with 5 school administrators and analyzed by content analysis.

The results of the study found that:

1. The state of role, duty and qualification of teacher-monks was at a high level overall and in each aspect.
2. The factors resulting to the confidence of school administrators on the teacher-monks were that the curriculum should be concise, suitable, professional and consistent in every school and level, there should be development plans for teacher-monks in producing instructional media and using media through workshop, seminar and training, there should be evaluation forms or techniques that interest students to participate Buddhist activities, there should be cooperation of school, home and temple in providing knowledge on self-behaving in school for teacher-monks, and there should be guidelines to motivate, develop and promote the teacher-monks in duty performance systematically.

3. The guideline of factors affecting the confidence of school administrators on the teacher-monks in Prachinburi province guideline was that the teacher-monks should have a chance to participate in curriculum design, the teacher-monks should be trained with knowledge and skills in duty performance, the teacher-monks should be trained in producing and using instructional media, there should be supervision and evaluation on work performance of the teacher-monks regularly, and school administrators and staffs should invite teacher-monks in management of moral teaching in their schools.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ก็เนื่องด้วยได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนเอื้อเพื่อเกื้อกูล เมตตาอนุเคราะห์ จากท่านผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยขอขอบคุณและอนุโมทนาขอบคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

เจริญพรขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย และดร.เกษม แสงนนท์ ที่ได้เมตตา กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าช่วยตรวจสอบความถูกต้องทั้งด้านภาษา เนื้อหา ระเบียบวิธี และเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยทั้งให้ข้อเสนอแนะ และให้การแนะนำตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เจริญพรขอขอบคุณคณาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือในการวิจัย และประธานคณะกรรมการสอบป้องกัน ผู้ทรงคุณวุฒิและคณะกรรมการทุกท่าน

อนึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ พระครูประโชติพรหมวรคุณ เจ้าอาวาสวัดวังขวางที่ได้ให้โอกาสและส่งเสริมผู้เรียนให้ได้ศึกษา เจริญพรขอบคุณโยมย่าทองใส มีศิลป์ โยมปู่ปิว มีศิลป์ โยมแม่นวน ขวัญใจ โยมพ่อรัตน์ มีศิลป์ ที่ได้สละทุนทรัพย์เป็นปัจจัยส่งเสียจนสำเร็จการศึกษาได้ เจริญพรขอบคุณคณะผู้บริหารและคณะครูทุกโรงเรียนที่ให้การต้อนรับและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ขอกราบขอบคุณพระอาจารย์ทุกรูป และเจริญพรขอบคุณคณาจารย์คณะครุศาสตร์ทุกท่านตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้ประสิทธิภาพวิชาการ และประสบการณ์ รวมถึงให้ความเมตตาเอื้อเฟื้อ ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา คุณความดีการทำประโยชน์ใดๆ อันเกิดจากวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาเป็นกตเวทิตาคุณแด่มารดา บิดา ญาติกาสาโยลหิต มิตรสหายผู้เป็นที่รัก เพื่อนสหธรรมิกร่วมชั้นเรียนทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ ที่เป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนในทุกๆ เรื่องรวมทั้งผู้มีอุปการคุณทุกท่าน

พระอธิภักธ อธิจิตโต (มีศิลป์)

๑๖ มีนาคม ๒๕๖๒

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย	๒
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๓
๑.๔ ขอบเขตงานวิจัย	๓
๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	๔
๑.๖ ประโยชน์ที่จะได้รับ	๗
บทที่ ๒ แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเชื่อมั่น	๘
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการสอนศีลธรรมในโรงเรียน	๑๓
๒.๓ โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	๑๗
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพของครู	๒๗
๒.๕ โรงเรียนในจังหวัดปราจีนบุรี	๕๖
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖๐
๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๖๘
บทที่ ๓ วิธีการดำเนินการวิจัย	
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๖๙
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๖๙
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๗๑
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๗๔
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๗๔
๓.๖ สรุปขั้นตอนการวิจัย	๗๕

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๘๑
๔.๒ ผลการศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติ ของพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี	๘๓
๔.๓ ผลการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อ พระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี	๙๔
๔.๔ เสนอแนวทางการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี	๙๖
๔.๕ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๙๗
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๐๐
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๐๔
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๑๑
บรรณานุกรม	๑๑๔
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	๑๒๒
ภาคผนวก ข ผลการประเมินความสอดคล้องแบบสอบถามของค่า (IOC)	๑๒๘
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๑๓๘
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๔๔
ภาคผนวก จ ผลการทดสอบเครื่องมือ (Try Out)	๑๕๑
ภาคผนวก ฉ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๑๕๔
ภาคผนวก ช แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๑๖๘
ประวัติผู้วิจัย	๑๗๓

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๒.๑ เป้าหมาย และมาตรการด้านการพัฒนาศาสนศึกษาและบุคลากรทางศาสนา	๑๘
๒.๒ เป้าหมาย และมาตรการด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม	๑๙
๓.๑ สรุปขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย	๓๖
๔.๑ จำนวน และคำร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	๘๑
๔.๒ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี ภาพรวมจำนวน ๕ ด้าน	๘๓
๔.๓ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี ด้านเนื้อหาและหลักสูตร	๘๔
๔.๔ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการผลิตและการใช้สื่อ	๘๖
๔.๕ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการดำเนินการสอน	๘๘
๔.๖ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการวัดผลประเมินผล	๙๐
๔.๗ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี ด้านคุณลักษณะและเจตคติ	๙๒

ภาพที่	สารบัญภาพ	หน้า
	๒.๑ โครงสร้างการบริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา และขยายโอกาส	๕๘
	๒.๒ โครงสร้างโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา	๕๙
	๒.๓ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๖๘
	๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๙๘

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นักเรียนเป็นเยาวชนกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศที่มีมากถึงร้อยละ ๔๕.๑๐ ของประชากรทั้งประเทศ อนาคตของประเทศจะเป็นเช่นไรส่วนหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับเยาวชนเหล่านี้ เยาวชนเหล่านี้อยู่ในวัยแห่งการเรียนรู้ และในขณะเดียวกันก็เป็นวัยที่กระทำผิดได้ง่ายที่สุด เนื่องจากวัยนี้อยู่ในช่วงที่มีการปรับตัวมีความต้องการ ที่จะเป็นตัวของตัวเอง มีความมั่นใจสูงในการคบเพื่อน การตัดสินใจในการแก้ปัญหาจะทำไป อย่างรวดเร็วขาดการไตร่ตรอง หุนหันพลันแล่น อีกทั้งยังขาดประสบการณ์จึงเป็นเหตุให้เกิดความ ผิดพลาดในชีวิตได้ง่ายเป็นเหตุให้เยาวชนในยุคปัจจุบัน นิยมใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาในช่วง ปีพ.ศ. ๒๕๔๗ เด็กและเยาวชนก่ออาชญากรรม และ ทะเลาะวิวาทมากถึง ๒,๐๐๐ ครั้ง นอกจากนั้นยังมีปัญหาโสเภณีเด็กซึ่งก่อให้เกิดโรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์ปัญหาสารเสพติดขาดนิสัยในการใฝ่รู้ใฝ่เรียน ไม่มีความสามารถในการคิดหาเหตุผลในเชิง

วิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ขาดความ ภาควิไมใจในความเป็นไทยและรับเอาวัฒนธรรม ต่างชาติมาใช้โดยไม่มีการกลั่นกรองขาดจิตสำนึกใน การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ขาดความรู้และทักษะในการพึ่งตนเอง รับสิ่งต่าง ๆ ได้โดยง่าย เช่น ค่านิยมในการแต่งตัว ค่านิยมในการใช้สินค้าราคาแพงจากต่างประเทศ การเที่ยวกลางคืน หนีเรียน รักสนุกตามเพื่อน เป็นต้น การแก้ปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องเริ่มจากการเปลี่ยนค่านิยมซึ่งเป็นเรื่องของจิตใจ

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม จึงได้วิเคราะห์เหตุผลความจำเป็นและบริบทที่ เกี่ยวข้องทุกด้าน แล้วจึงได้มีแนวคิดที่จะขยายพระสอนฯให้เข้าไปสอนโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับ ความต้องการของกระทรวงศึกษาธิการ ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ คือ ๑ ตำบล ต่อ ๑ พระสอน ศีลธรรม โดยจะขยายเพิ่มขึ้นอีก ๔,๐๐๐ รูป เป็นการนำร่อง จากนั้นได้เสนอของบประมาณกลางจากรัฐบาล เพื่ออุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายของพระสอน ฯ จำนวน ๔,๐๐๐ รูป รูปละ ๒,๐๐๐ บาทต่อเดือน และเป็นค่าดำเนินการจัดทำหนังสือ อุปกรณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอน การติดตามประเมินผล โครงการ เพื่อให้สาธารณชนทั่วประเทศเห็นความสำคัญของพระสงฆ์ โดยมุ่งเน้นประโยชน์ที่จะได้รับ คือ ผู้เรียนได้แก่ เด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษา และมีเป้าหมายเพิ่มจำนวนพระสอนฯให้มากขึ้นเป็น ๒๐,๐๐๐ รูป เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ตามเป้าหมาย^๑

^๑ โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน, ความเป็นมาของโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: www.krupra.net/new/index.php?url=krupra, [๖ มิถุนายน ๒๕๖๑].

การเป็นพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำหน้าที่ ๒ บทบาทคือ บทบาทความเป็นพระภิกษุและบทบาทการเป็นครู ซึ่งสองบทบาทนี้มีความสำคัญมากในการปลูกฝังศีลธรรมแก่เด็กและเยาวชนในโรงเรียน จึงเกิดคำถามขึ้นมาว่า บทบาทความเป็นพระภิกษุที่เหมาะสมในการเป็นพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในยุคโลกาภิวัตน์นี้มีอะไรบ้างและการเข้าไปสอนศีลธรรมในโรงเรียนส่งผลต่อศีลธรรมของนักเรียนอย่างไร เพราะสังคมปัจจุบันนี้แตกต่างจากสังคมในอดีต พระภิกษุที่จะเข้าไปสอนศีลธรรมในโรงเรียน ควรที่จะมีบทบาทด้านใดด้านหนึ่งที่เหมาะสม ในการที่จะสอนศีลธรรมแก่เยาวชนในยุคปัจจุบันนี้ ซึ่งมี “ปัญหาสุขภาพจิตนักเรียน” เพราะความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่ช่วยให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็ว ข้อมูลข่าวสาร และความรู้ สามารถเผยแพร่ออกไปได้ ทั่วโลกทุกมุมโลก ภายในเวลาอันรวดเร็ว สังคมเกิดความสับสน ความกังวล ความทุกข์ นักวิชาการต่างลงความเห็นว่าหนทางแก้ไขก็คือ การให้การศึกษแก่ประชาชนการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาประชาชนและการพัฒนาประเทศ^๒

จากการแสดงบทบาทของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดปราจีนบุรีมีประเด็นที่น่าสนใจศึกษา คือ เพื่อต้องการจะทราบความคิดเห็นของผู้บริหารแต่ละโรงเรียน ที่มีต่อการแสดงบทบาทของพระสอนศีลธรรมเป็นอย่างไร เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นของผู้บริหารต่อวิธีการในการถ่ายทอด ในการจัดกิจกรรมว่ามีความเหมาะสมเพียงใดและต้องการศึกษาถึงความเหมาะสมของหลักสูตร

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้สำหรับการปรับปรุงและพัฒนาพระสอนศีลธรรมในด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์สำหรับการสอนศีลธรรมให้เหมาะสมสำหรับเยาวชนในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี

๑.๒.๓ เพื่อเสนอแนะปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี

^๒ จามจุรี จามเมือง, สุขภาพจิตนักเรียน, วารสารศึกษาศาสตร์ ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ เดือน พฤศจิกายน ๒๕๔๖- มีนาคม ๒๕๔๗, (มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๗), หน้า ๓๙ - ๔๘.

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี มีปัญหาที่ต้องการทราบ ดังนี้

๑.๓.๑ ความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนต่อบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี มีอย่างไร

๑.๓.๓ ข้อเสนอแนะที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี มีอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี มีขอบเขตงานวิจัย ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเนื้อหาเกี่ยวกับ ความหมาย แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน ๕ ด้านคือ

- ๑) ด้านเนื้อหาและหลักสูตร
- ๒) ด้านการผลิตและการใช้สื่อ
- ๓) ด้านการดำเนินการสอน
- ๔) ด้านการวัดผลประเมินผล
- ๕) ด้านคุณลักษณะและเจตคติ

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านตัวแปร ๒ ประเภท คือ ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม มีดังนี้

ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์

ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน ๕ ด้าน

- ๑) ด้านเนื้อหาและหลักสูตร
- ๒) ด้านการผลิตและการใช้สื่อ

- ๓) ด้านการดำเนินการสอน
- ๔) ด้านการวัดผลประเมินผล
- ๕) ด้านคุณลักษณะและเจตคติ

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากรกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน ๒๓๔ โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน ๗๑ โรงเรียน จำนวน ๒๙๑ คน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี ได้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จังหวัดปราจีนบุรีที่มีพระสอนศีลธรรมปฏิบัติการสอนอยู่ จำนวน ๗๑ โรงเรียน

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี ได้กำหนดขอบเขตด้านระยะเวลาเพื่อการวิจัย โดยเริ่มดำเนินการวิจัยตั้งแต่ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ถึง ตุลาคม ๒๕๖๑ รวมระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี มีนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

ความเชื่อมั่น หมายถึง ความคงเส้นคงวาของคะแนนในการวัดแต่ละครั้ง หรือกล่าวได้ว่า เครื่องมือนั้นวัดครั้งใด ๆ ก็ได้ค่าเท่าเดิมไม่เปลี่ยนแปลง^๓

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ, รักษาการผู้อำนวยการ, รองผู้อำนวยการ, ผู้ช่วยผู้อำนวยการ, ผู้จัดการ, หัวหน้าฝ่าย, หัวหน้าส่วน, หัวหน้าแผนก, หัวหน้ากลุ่มสาระ, หัวหน้าสายชั้นโรงเรียนในจังหวัดปราจีนบุรี

^๓ พร้อมพรรณ อุดมสิน, การวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนคณิตศาสตร์, (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๓), หน้า ๗๙.

โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนในระบบหรือโรงเรียนนอกระบบ ที่มีใช้เป็นสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษา^๔ ในเขตจังหวัดปราจีนบุรี

พระสอนศีลธรรม หมายถึง พระภิกษุหรือสามเณรผู้ได้รับการอบรมให้เป็นพระสอนวิชาศีลธรรมในโรงเรียน ซึ่งปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี

บทบาท หมายถึง ภาระหน้าที่ของพระสอนศีลธรรมที่ให้ความรู้ธรรมะ เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

สมรรถภาพการสอน หมายถึง ความตระหนักของพระสอนศีลธรรมที่จะต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในการสอน ซึ่งในงานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้จำแนกความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมออกเป็น ๕ ด้านตามสมรรถภาพการสอน

เนื้อหาและหลักสูตร หมายถึง ความตระหนักของพระสอนศีลธรรมที่จะพัฒนาดตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษา ปรัชญาการศาสนาแห่งชาติ จุดมุ่งหมายการศึกษาและนโยบายการศึกษาชาติ หลักการการออกแบบหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร และการใช้หลักสูตรเนื้อหาวิชาที่จะสอนตามหลักสูตร รายละเอียดสาระการเรียนรู้และเป้าหมายของการเรียนรู้พระพุทธศาสนาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔ การนิเทศการเรียนการสอนและความร่วมมือแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนและการพัฒนาการของเด็กวัยต่าง ๆ ทั้งทางด้านจิตวิทยา สรีรวิทยา และสังคมวิทยา ตลอดจนความสามารถในการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ครอบคลุม และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ความสามารถวิเคราะห์ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดประสงค์รายวิชาความสามารถในการปรับเนื้อหาบทเรียนวิชาพระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริงของนักเรียน และความรู้ความสามารถในการกำหนดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับคาบการเรียน

การผลิตและการใช้สื่อ หมายถึง ความตระหนักของพระสอนศีลธรรมที่จะต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเลือกสื่อ การดัดแปลงสื่อให้เหมาะสมกับบทเรียน การผลิตสื่อจากวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น ความรู้ความสามารถในการปรับปรุง คิดค้น และผลิตสื่อการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม การใช้สื่อดิจิทัลและสื่อดิจิทัล การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ความรู้ความเข้าใจในข้อจำกัดกีดกันของสื่อและการใช้สื่อแต่ละชนิดถูกต้องเหมาะสมและถูกวิธีการใช้ห้องปฏิบัติการ และห้องจริยธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ และการนำนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ มาใช้ประกอบการเรียนการสอนตลอดจนการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน

การดำเนินการสอน หมายถึง ความตระหนักของพระสอนศีลธรรมที่จะต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจและความสามารถเพิ่มเติมในเทคนิคการอบรมศีลธรรมหลักการการฝึกสมาธิเพื่อให้การเรียนรู้และพัฒนาจิตวิญญาณ งานธุรการของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา การวางแผนการสอน การเตรียมการสอน การทำบันทึกการสอน การปฏิบัติการสอน การจัดกิจกรรมการ

^๔ พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๕๐, เล่มที่ ๑๒๕, ๒๕๕๐, หน้า ๓๐.

เรียนรู้ที่หลากหลาย การสร้างบรรยากาศ และการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา การสอนที่ตอบสนองต่อความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน การควบคุมชั้นเรียน และการเสริมสร้างทักษะและกระบวนการที่พึงประสงค์ของการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

การวัดผลประเมินผล หมายถึง ความตระหนักของพระสอนศีลธรรมที่จะต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจเพิ่มเติมเกี่ยวกับระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล หลักการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง การออกแบบคำถามและข้อสอบ การวิเคราะห์คะแนนและการวิเคราะห์ข้อสอบ การสร้างการใช้และการเลือกใช้เครื่องมือวัดผลประเมินผลได้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ การประเมินผลระหว่างการเรียนรู้ การวัดแรงจูงใจ เจตคติและจิตพิสัยของผู้เรียนรู้ต่อการเรียน การสร้างการบริหารการสอน และการรายงานผลการสอบ ตลอดจนถึงแนวปฏิบัติในการรายงานผลการประเมินต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง การนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร ตลอดจนจนความสามารถ หรือทักษะในการประยุกต์ใช้ความรู้ดังกล่าวในการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนในช่วงชั้นที่ตนสอน

คุณลักษณะและเจตคติ หมายถึง ความตระหนักของพระสอนศีลธรรมที่จะต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถที่จะแสดงบทบาทความเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณความสามารถในการบริหารเวลา ความสามารถในการเผยแพร่ธรรมที่สอดคล้องกับการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ความสามารถในการแสดงบทบาทสงเคราะห์นักเรียนด้วยสังคหวัตถุธรรมตามสมควร ความสามารถในการแสดงบทบาทความเป็นกัลยาณมิตรของนักเรียน ความเป็นผู้มีจิตใจกว้างขวางและเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น การเป็นผู้มีคุณลักษณะใฝ่รู้ความเป็นผู้มีทัศนคติที่ดีต่อการสอนศีลธรรมตลอดถึงความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการทำงานร่วมกับคนอื่น

สถานภาพ หมายถึง ข้อมูลส่วนตัวของผู้บริหารโรงเรียนที่ผู้วิจัยนำมาเป็นตัวแปรในการศึกษา ซึ่งได้แก่ เพศ หมายถึง เพศหญิง เพศชาย

อายุ หมายถึง จำนวนเวลานับเป็นปีเริ่มต้นตั้งแต่ปีพ.ศ. ที่เกิดมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งแบ่งออกเป็นระดับ คือ ๒๐-๒๕, ๒๖-๓๐, ๓๑-๓๕, และมากกว่า ๓๕ ปี

วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุด ออกเป็น ๔ ระดับ คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี, ปริญญาตรี, ปริญญาโท, ปริญญาเอก

ประสบการณ์ หมายถึง จำนวนปีในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ระดับ คือ ต่ำกว่า ๕ ปี, ๕ - ๑๐ ปี, ๑๑ - ๑๕ ปี, และ มากกว่า ๑๕ ปี

๑.๖ ประโยชน์ที่จะได้รับ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี มีประโยชน์ที่จะได้รับ ดังนี้

๑.๖.๑ ได้แนวทางการศึกษาบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

๑.๖.๒ ได้แนวทางการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี

๑.๖.๓ ได้ข้อเสนอแนะปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี

บทที่ ๒

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาในเรื่องการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี โดยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องรวมถึงงานด้านการวิจัยต่างที่สอดคล้องกัน ตามลำดับต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเชื่อมั่น

๒.๑.๑ ความหมายเกี่ยวกับความเชื่อมั่น

๒.๑.๒ ทฤษฎีความเชื่อมั่น

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการสอนศีลธรรมในโรงเรียน

๒.๓ โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

๒.๓.๑ ความเป็นมาของโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

๒.๓.๒ การจัดการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพการสอนของครู

๒.๕ โรงเรียนในจังหวัดปราจีนบุรี

๒.๕.๑ โรงเรียนในจังหวัดปราจีนบุรี

๒.๕.๒ โครงสร้างการบริหารโรงเรียน

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖.๑ งานวิจัยในประเทศ

๒.๖.๒ งานวิจัยต่างประเทศ

๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเชื่อมั่น

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี มีนักวิชาการศึกษาและนักทฤษฎีได้อธิบายแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเชื่อมั่น ไว้ดังต่อไปนี้

๒.๑.๑ ความหมายเกี่ยวกับความเชื่อมั่น

มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาทั้งในและต่างประเทศได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นไว้อย่างต่าง ๆ กัน ดังนี้

นูนนอลลี (Nunnally) กล่าวว่าความเชื่อมั่นเป็นสัดส่วนระหว่างความแปรปรวนของคะแนนจริงกับความแปรปรวนของคะแนนที่ได้จากการทดสอบ^๑

ลินดวอลและนิคโค (Lindvall and Nitko) กล่าวว่าความเชื่อมั่นเป็นค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้จากการสอบสองครั้งโดยใช้แบบทดสอบฉบับเดียวกันสอบในเวลาต่างกัน^๒

กรอนลันด์ (Gronlund) กล่าวว่าความเชื่อมั่นเป็นความคงที่ของคะแนนในการทดสอบหรือความคงที่จากการประเมินครั้งแรกและครั้งอื่น ๆ^๓

ลอร์ดและโนวิก (Lord and Novick) กล่าวว่าความเชื่อมั่นเป็นความคงที่ของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบทดสอบซ้ำละคะแนนที่ได้จากการตอบแบบทดสอบ ทั้งสองครั้งเปรี๊ยะไม่ขึ้นกับความคลาดเคลื่อนของการวัดใด ๆ^๔

อนาสตาซี (Anastasi) กล่าวว่าความเชื่อมั่นเป็นความคงที่ของคะแนนที่ได้จากการสอบบุคคลเดียวกันแต่ต่างเวลาและโอกาสกัน^๕

บราวน์ (Brown) ได้ให้ความหมายเชิงปฏิบัติว่าความเชื่อมั่นเท่ากับอัตราส่วนของความแปรปรวนที่ได้จากคะแนนจริง (True Score) กับความแปรปรวนของคะแนนที่สังเกตได้ (Observed Score)^๖

อีเบลและฟรีสบี (Ebel and Frisbie) กล่าวว่าความเชื่อมั่นเป็นค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างคะแนนชุดหนึ่งกับคะแนนอีกชุดหนึ่งของแบบทดสอบ ที่มีลักษณะ เหมือนกัน ๒ ชุดเป็นอิสระจากกัน ซึ่งไดจากนักเรียนหรือผู้ตอบกลุ่มเดียวกัน^๗

บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์ กล่าวว่าความเชื่อมั่นหมายถึงความคงที่ของคะแนนซึ่งได้จากการวัดนักเรียนกลุ่มเดียวกันด้วยแบบทดสอบฉบับเดียวกันหลายๆครั้ง หรือด้วยแบบทดสอบสองฉบับที่มีลักษณะเหมือนกัน หรือภายใต้เงื่อนไขของตัวแปรอื่นๆ ในการวัดนั้น^๘

^๑ Nunnally, Jum C.. *Educational Meaurement and Evaluation*, New York : McGrawHill Inc, C.E.1964, pp.54.

^๒ Lindvall, C.M. and Nitko, Anathony J., *Measurement Pupil Achievement and Aptitude*, New York : Harcourt Brace Jovanovich, C.E.1967, Inc. pp.126.

^๓ Grounlund , Norman E., *Measurment and Evaluation Teaching*, New York : Macmillan Publishing Co., C.E.1967, pp.76.

^๔ Lord, F.M. and Novick, M.R., *Statistical Theory to Practical Testing problems*, Hilldal. New Jersey : Lawrence Erlbaum Associate, C.E.1968, pp.46.

^๕ Anastasi, Ann, *Psychological Testing*, New York : McGraw-Hill, Inc. C.E.1968, pp.105.

^๖ Brown, F.G., *Principles of Educational and Psychological Testing*, New York : Holt Rinehart and Winston, C.E.1976, pp.54.

^๗ Ebel, R.L. and Frisbie, D.A., *Essentials of Educational Measurement*, New Jerrey : Prentice Hall, Inc., C.E.1986, pp.72.

สวัสต์ ประทุมราช กล่าวหาความเชื่อมั่นหมายถึงผลการวัดซ้ำที่มีความคงเส้นคงวาไม่ว่าจะวัดซ้ำกี่ครั้ง หรือสอบด้วยแบบทดสอบที่คู่ขนานกัน ผลการวัดไม่ควรจะแตกต่างกัน โดยเฉพาะลำดับที่ของผู้เรียนไม่ควรแตกต่างกันมากนัก^๙

สุรศักดิ์ อมรรตน์ศักดิ์ กล่าวว่าความเชื่อมั่น หมายถึงการวัดที่ให้ผลคงที่แน่นอนสม่ำเสมอไม่เปลี่ยนแปลงไปเปลี่ยนมาการวัดครั้งแรกเป็นอย่างไรเมื่อวัดซ้ำอีกก็ครั้งก็ตาม ผลการวัดยังคงเหมือนเดิม โดยปกติจะนิยามความเชื่อมั่นว่าเป็นอัตราส่วนระหว่างความแปรปรวนของคะแนนจริงและความแปรปรวนของคะแนนที่ได้จากการสอบ^{๑๐}

ผู้วิจัยสรุปความหมายของนักวิชาการ คือ ความเชื่อมั่นหมายถึงผลการวัดซ้ำที่มีความคงเส้นคงวาไม่ว่าจะวัดซ้ำกี่ครั้ง หรือสอบด้วยแบบทดสอบที่ให้ผลคงที่แน่นอนสม่ำเสมอไม่เปลี่ยนแปลงไป ความคงที่ของคะแนนซึ่งได้จากการวัดนักเรียนกลุ่มเดียวกันจะอยู่ภายใต้เงื่อนไขนั้นๆ

๒.๑.๒ ทฤษฎีความเชื่อมั่น

ทฤษฎีการทดสอบแบบมาตรฐานเดิม (Classical Test Theory) ได้เน้นความสำคัญที่ความเชื่อมั่น (Reliability) และความเที่ยงตรง (Validity) ของการวัดและหัวใจสำคัญของทฤษฎีความเชื่อมั่นตามแบบมาตรฐานเดิม ก็คือ มโนคติของการวัดที่ “คู่ขนาน” และได้ทำการพัฒนานิยามค่าประมาณค่าความเชื่อมั่นของการวัดทางจิตวิทยาอย่างมากมายจนกระทั่งมีการอ้างอิงในหนังสือตำราและวารสารทางวัดผลอย่างแพร่หลาย การประมาณค่าความเชื่อมั่นของการวัดจะอาศัยการวิเคราะห์ ๒ อย่างคือ

๑) การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของการวัดหลายๆครั้งจากการสอบซ้ำด้วยแบบทดสอบฟอร์มเดียวกัน หรือแบบ ทดสอบสองฟอร์มที่คู่ขนานกัน

๒) การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนภายในฉบับจากสวณย่อยแต่ละตอนที่ สามารถเปรียบเทียบกันได้

บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ ได้จำแนกการประมาณค่าความเชื่อมั่นซึ่งจำแนกจำแนกตามวิธีการคำนวณได้สามแนวทางซึ่งสองแนวทางแรกเป็นการประมาณค่าความเชื่อมั่นจากการวัดซ้ำถ้าทำการสอบซ้ำด้วยแบบทดสอบฉบับเดียวกันสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้จากคะแนนสอบทั้งสองครั้งเรียกว่า สัมประสิทธิ์ของความคงตัว (Coefficient of Stability) ถ้าทำการสอบซ้ำด้วยแบบทดสอบคู่ขนาน (Parallel Test Forms) หรือแบบสลับฟอร์ม (Alternate Forms) ซึ่งอาจสอบติดต่อกันทันทีหรือสอบทิ้งช่วงเวลา ๑๕ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้จากแบบทดสอบสองฟอร์ม เรียกว่า สัมประสิทธิ์ของความสมมูล (Coefficient of Equivalent) การประมาณค่าความเชื่อมั่นจากการสอบทิ้งช่วงเวลาด้วยฟอร์มที่คู่ขนานเป็นวิธีที่ให้ค่าประมาณที่ดีที่สุดเพราะสัมประสิทธิ์ชนิดนี้สามารถสะท้อนถึงผลกระทบจากแหล่งความคลาดเคลื่อนในการวัดหมดทุกแหล่งเนื่องจาก

^๙ บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์, การวัดและการประเมินผล: ทฤษฎีการประยุกต์, (ภาควิชาพื้นฐานการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๒๑), หน้า ๒๖๙.

^๙ สวัสต์ ประทุมราช, แนวคิดเชิงทฤษฎีการวิจัยและประเมินผล. ม.ป.ท.: มปป., ๒๕๓๑, หน้า ๗๒.

^{๑๐} สุรศักดิ์ อมรรตน์ศักดิ์, ทฤษฎีทางการทดสอบ, (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๖), หน้า ๙๑.

แนวทางทั้งสองดังกล่าวต้องการสอบอย่างน้อยสองครั้งหรือต้องใช้แบบทดสอบอย่างน้อยสองฟอร์ม โดยเฉพาะแนวทางที่สองมักจะไม่สามารถสร้างแบบทดสอบสองฟอร์มให้ คู่ขนานกัน อย่างแท้จริงได้ จึงมีความไม่เหมาะสมในทางปฏิบัติสำหรับวิธีสุดท้ายเป็นวิธีที่หลีกเลี่ยงการ สอบซ้ำโดยใช้แบบทดสอบเพียงฉบับเดียวทำการสอบเพียงครั้งเดียวแล้วคำนวณสัมประสิทธิ์ ความสอดคล้องภายในแบบทดสอบ (Coefficient of Internal Consistency) จากความแปรปรวนของคะแนนแต่ละส่วน และส่วนรวมทั้งฉบับ วิธีการนี้จึงเป็นวิธีที่ใด รับความนิยมอย่างกว้างขวางเพราะมีความสะดวกในการปฏิบัติ นักทฤษฎีทางการวัดได้ให้ความสนใจต่อการประมาณค่าความสอดคล้องภายใน มาเป็นเวลานานกว่า ๘๐ ปีแล้ว นับตั้งแต่สเปียร์แมน (Spearman) และบราวน์ (Brown) เริ่มต้นศึกษาเรื่องนี้จนถึงปัจจุบันได้ มีการเสนอเทคนิคในการประมาณค่าความเชื่อมั่นไว้ หลายเทคนิคโดยมีข้อสันนิษฐานเบื้องต้นว่า แบบทดสอบฉบับรวมสามารถแบ่งเป็นส่วน ๆ เช่น สองส่วน สามส่วน สี่ส่วน หรือหลาย ๆ ส่วน และเมื่อใช้ระดับของความคู่ขนานของการวัดในแต่ละส่วนเป็นเกณฑ์แล้วการประมาณ ค่าความเชื่อมั่นจากการสอบเพียงครั้งเดียวอาจจัดกลุ่มตามข้อตกลงของระดับความคู่ขนานได้สามกลุ่ม ดังนี้

๑) แบบจำลองความคู่ขนานแบบมาตรฐานเดิม การประมาณค่าความเชื่อมั่นจากแบบทดสอบ ที่แต่ละส่วนมีความคู่ขนานแบบ มาตรฐานเดิม (Classical Parallel Parts) ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการรุ่นแรก ที่มีข้อตกลงเคร่งครัด ๖ ข้อคือแต่ละส่วนของแบบทดสอบที่แบ่งต้อง

- ๑.๑ มีความเป็นเอกพันธ์ในเนื้อหา หรือวัดคุณลักษณะเดียวกัน
- ๑.๒ มีคะแนนจริงเท่ากัน และมีความแปรปรวนคลาดเคลื่อนเท่ากัน
- ๑.๓ มีคะแนนสอบเฉลี่ยเท่ากัน
- ๑.๔ มีความแปรปรวนของคะแนนสอบเท่ากัน
- ๑.๕ มีความแปรปรวนรวมของคะแนนสอบกับคะแนนสอบส่วนอื่นๆ เท่ากัน
- ๑.๖ มีความแปรปรวนรวมของคะแนนสอบกับคะแนนเกณฑ์ภายนอกเท่ากัน

นักทฤษฎีการทดสอบแบบมาตรฐานเดิม ที่มีชื่อเสียงสองท่านคือ สเปียร์แมน (Spearman) และบราวน์ (Brown) ได้เสนอเทคนิคการประมาณค่าความเชื่อมั่น ของการวัดที่แต่ละส่วนมีความคู่ขนานแบบมาตรฐานเดิมด้วยสูตรที่เหมือนกัน จึงได้เรียกชื่อ สูตรดังกล่าวว่า สูตรของสเปียร์แมน-บราวน์ซึ่งมีทั้งกรณีเฉพาะที่แบ่งแบบทดสอบเป็นสอง ส่วนและกรณีทั่วไปที่แบ่งแบบทดสอบเป็นหลาย ๆ ส่วนเท่ากัน อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติแล้วเทคนิคนั้นแทบจะไม่สามารถสร้างแบบทดสอบให้ แต่ละส่วนมีความคู่ขนานแบบมาตรฐานเดิมได้ ดังนั้นนักทฤษฎีการทดสอบจึงได้ พัฒนาเทคนิคที่เหมาะสมขึ้นมาใหม่ เพื่อใช้ในการประมาณค่าความเชื่อถือได้ของแบบทดสอบที่ผอนปรนเงื่อนไขของความคู่ขนานแบบ มาตรฐานเดิม มาเป็นแต่ละส่วนจำเป็นต้องมีคะแนนจริงสมมูล

๒) แบบจำลองคะแนนจริงสมมูล (Essentially Tau-Equivalent Model) วิธีที่สองเป็นการประมาณค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบตามแบบจำลอง คะแนนจริงสมมูลวิธีนี้ได้ ผอนปรนเงื่อนไขข้อ ๒, ๓ และ ๔ ให้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ มากขึ้นโดยผอนปรนให้คะแนนจริงของแต่ละส่วนไม่จำเป็นต้องเท่ากันพอดีแต่ยอมให้ต่างกันได้เท่ากับความยากที่ต่างกันในแต่ละส่วนนั่นคือผู้สอบแต่ละคนจะมีคะแนนจริงสองส่วนต่างกันได้ เท่ากับความยากที่ต่างกันเท่ากับค่าคงที่หรือ

คะแนนจริงส่วนที่หนึ่งเท่ากับคะแนน จริงส่วนที่สองรวมกับค่าคงที่ค่าหนึ่งและพอนปรนให้ แต่ละส่วน มีคะแนนสอบเฉลี่ยต่างกัน และความแปรปรวนของคะแนนสอบต่างกันได้ เล็กน้อยแต่ยังต้องมีความแปรปรวนรวมของ คะแนนสอบกับคะแนนสอบส่วนอื่นๆเท่ากัน และความแปรปรวนรวมของคะแนนสอบกับคะแนนเกณฑ์ภายนอกเท่ากัน นักทฤษฎีการทดสอบจำนวนได้เสนอเทคนิคสำหรับประมาณค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบที่แต่ละส่วนจำเป็นต้องมีคะแนนจริงสมมูลกัน แบบจำลองคะแนนจริงสมมูลเป็นความคุชานระดับรองลงมาแม้ว่าจะพอนปรนให้แต่ละส่วนมีคะแนนจริงเท่ากัน มีคะแนนสอบเฉลี่ยต่างกันและความแปรปรวนต่างกัน ได้ แล้วก็ตามแต่ความแตกต่างนั้นต้องไม่โตมากนักเพื่อให้แต่ละส่วนยังคงความคุชานไว้ ทั้งนี้เพราะว่าแต่ละส่วนของแบบทดสอบที่แบ่งนั้นจะมีขนาดความยาวหรือจำนวนข้อเท่ากัน แต่ในทางปฏิบัติจริงมีแบบทดสอบบางชนิดอาจต้องแบ่งส่วนให้เหมาะสมตามลักษณะของแบบทดสอบ ทำให้แต่ละส่วนมีขนาดหรือจำนวนข้อไม่เท่ากัน ซึ่งมีผลกระทบต่องานข้อ ๕ และ ๖ และอีกกรณีหนึ่งแม้ว่าแต่ละส่วนจะประกอบด้วยจำนวนข้อที่เท่ากันก็ตาม แต่เมื่อนำไปสอบกับกลุ่มตัวอย่างแล้วปรากฏว่าแต่ละส่วนมีการกระจายของคะแนนมากน้อยต่างกัน มากๆแสดงว่าหลังจากทำการสอบแล้วความยากที่ทำหน้าที่ (functional lengths) ของมันใน แต่ละส่วนมีขนาดไม่เท่ากัน ซึ่งความยาวที่ทำหน้าที่โดยปกติแล้วจะไม่ทราบค่าจนกว่าจะนำแบบทดสอบนั้นไปทดสอบเสียก่อนแล้วพิจารณาจากการกระจายของคะแนนแต่ละส่วน นอกจากนั้นยังมีการวัดบางอย่าง เช่น การตรวจให้คะแนนแบบทดสอบ อัตราที่มีคะแนนเต็มในแต่ละข้อไม่เท่ากัน หรือคณะกรรมการที่ทำการประเมินผลงานหรือ พฤติกรรมของแต่ละบุคคลกรรมการบางคนอาจประเมินค่าให้ ผลอยู่ในระดับกลางๆ แต่กรรมการบางคนอาจประเมินค่อนข้างไปทางบวกมากเกินไปหรือค่อนข้างกระจายแตกต่างกันมาก ทำให้การกระจายของคะแนนของกรรมการไม่เท่ากัน

ดังนั้นจึงมีลักษณะไม่คุชานตามแบบจำลองคะแนนจริงสมมูล นักทฤษฎีการทดสอบจึงจำเป็นต้อง นิยามความคุชานขึ้นมาอีกระดับหนึ่งที่มีความพอนปรนมากที่สุดเรียกว่าความคุชานตาม แบบจำลองคะแนนจริงสัมพันธ์(Congeneric Model)

๓) แบบจำลองคะแนนจริงสัมพันธ์ (Congeneric Model) ความคุชานตามแบบจำลองคะแนนจริงสัมพันธ์เป็น ความคุชานระดับต่ำที่สุด เมื่อเทียบกับความคุชานสองระดับแรกเพราะได้พอนปรนเงื่อนไขต่างๆเกือบหมดโดยคงไว้ เฉพาะเงื่อนไขข้อแรกที่ว่าแต่ละส่วนของแบบทดสอบต้องมีเนื้อหาเป็นเอกพันธ์กันหรือวัด คุณลักษณะเดียวกัน ซึ่งถือเป็นข้อตกลงที่สำคัญของการวัดที่ใช้อยู่ทั้งใน ทฤษฎีการทดสอบมาตรฐานเดิม และทฤษฎีการตอบข้อคำถาม ส่วนข้อตกลงข้อ ๒ ได้ พอน ปรนจากแต่ละส่วนต้องมีคะแนนจริงต่างกันเท่ากับค่าคงที่มาเป็นคะแนนจริงของแต่ละส่วนต้องมีสหสัมพันธ์สมบูรณ์แบบ (Perfect Correlated) นั่นคือคะแนนจริงของแต่ละส่วนต้อง มีสหสัมพันธ์เท่ากับหนึ่งหรือมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงคริสทอฟ (Kristof) ได้ ขยายความหมายอีกว่าถ้าคะแนนจริงของแต่ละส่วนย่อยมีความสัมพันธ์กันเป็นเส้นตรงแล้ว จะเรียกส่วนย่อยนั้นว่ามีเนื้อหาที่เป็นเอกพันธ์กันหรือมีคะแนนจริงสัมพันธ์กัน โดยไม่บังคับว่าข้อสอบต่าง ๆ ที่อยู่ในแต่ละส่วนต้องมีเนื้อหาที่คล้ายคลึงกันหมด นักทฤษฎีทางการทดสอบได้ ทำการศึกษาทดลองและเสนอวิธีประมาณค่าความเชื่อมั่นตามแบบจำลองคะแนนจริงสัมพันธ์ไว้หลายวิธีบุคคลแรกที่ได เริ่มวางรากฐานทฤษฎีนี้คือ คริสทอฟ (Kristof) ได้เสนอสูตรประมาณค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบที่แบ่งเป็นสามส่วนย่อยด้วยความยาวขนาดต่างกัน และกล่าววาคาความแปรปรวน ๑๘ คลาดเคลื่อนและค่าความเชื่อมั่น

ที่คำนวณได้จะไม่แปรเปลี่ยนไปตามการแบ่งสวณย่อยของแบบทดสอบ เฟลตต์ (Feldt) ได้ปรับปรุงวิธีของคริสทอฟให้สามารถประมาณค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบที่แบ่งเป็นสองสวณด้วยความยาวที่ไม่เท่ากัน ตอมาราซู (Raju) ได้เสนอสูตรประมาณค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบที่แบ่งเป็นหลายส่วน ย่อยด้วยความยาวขนาดต่าง ๆ ที่ไม่เท่ากัน โดยต้องนำจำนวนข้อมาใช้ในการคำนวณ สวณกิลเมอร์และเฟลตต์ (Gilmer and Feldt) ได้ปรับปรุงสูตรของคริสทอฟ (Kristof) ให้สามารถประมาณค่าความเชื่อมั่นจากแบบทดสอบอัตโนมัติ หรือการประเมินบุคคลด้วยคณะกรรมการซึ่งมีลักษณะเป็นคะแนนจริงสัมพันธ์หลายสวณ โดยเสนอสูตร ประมาณค่าความเชื่อมั่นสองสูตรคือ $rF1$ และ $rF2$ และเลียวได้เสนอสูตร ประมาณค่าความเชื่อมั่นใหม่ของสูตรโดยพัฒนาสูตรจากคริสทอฟ (Kristof) เป็นสูตร $rL1$ และพัฒนาสูตรของเฟลตต์ (Feldt) เป็นสูตร $rL2$ ให้สามารถประมาณค่าความเชื่อมั่นจากแบบทดสอบที่แบ่งได้หลายสวณ ปรากฏว่าสูตรใหม่ของเลียวให้ ผลสอดคล้อง กับสูตร $rF1$ และ $rF2$ ของเฟลตต์แต่การคิดคำนวณง่ายกว่าและในปเดียวกัน เฟลตต์ (Feldt and Brennan.in Linn) ได้ปรับปรุงสูตรประมาณค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบที่แบ่งเป็นสองสวณเป็นสูตรที่สามารถประมาณค่าจากแบบทดสอบที่แบ่งเป็นหลายสวณ โดยมีได้แสดงที่มาและผลการทดลอง^{๑๑}

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการสอนศีลธรรมในโรงเรียน

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี มีนักวิชาการศึกษาและนักทฤษฎีได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการสอนศีลธรรมในโรงเรียน ไว้ดังต่อไปนี้

เนื่องจากพระสงฆ์ไทยส่วนใหญ่ได้แยกตัวออกไปอยู่อย่างโดดเดี่ยวห่างจากชุมชน พระสงฆ์จึงต้องรับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ และมีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับชุมชนในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน บทบาทดังกล่าวมิได้จำกัดอยู่เฉพาะในเรื่องการสั่งสอนศาสนธรรมและการปฏิบัติธรรมเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการช่วยเหลือประชาชนทั้งทางวัตถุ และการแก้ปัญหาพัฒนาชีวิต

อีกด้วยและการเป็นผู้นำของชุมชน พระสงฆ์ยังคงทำหน้าที่พัฒนาศีลธรรมของประชาชนอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน พระสงฆ์หลายรูปได้รับการยอมรับนับถือและยกย่องจากคนทั่วไปว่ามีคุณูปการกล่อมเกล่าผู้คนให้รู้จักบาปบุญคุณโทษและเป็นคนดีของสังคม เช่น ทานพุทธทาส พระเทพเวที (ประยูรย์ ปยุตโต) เป็นต้น^{๑๒} ดังนั้น บทบาทของพระสงฆ์ ในการสอนศีลธรรมในโรงเรียนจึงไม่ได้อยู่เฉพาะแต่เรื่องการให้ความรู้ในด้านศาสนาแก่นักเรียนเท่านั้น แต่ยังแฝงบทบาทอย่างอื่นอยู่อีกมากมายโดยแยกไม่ออกจากบทบาทในฐานะเป็นพระใน พระพุทธศาสนา ซึ่งต้องทำหน้าที่ทุกอย่าง

^{๑๑} บุญเชิด ภิญโญนนท์พงษ์, “การประมาณค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบที่แบ่งสวณย่อยตามแบบจำลองคะแนนจริงสัมพันธ์”, *คุษฎีนิพนธ์การศึกษาคุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๓๗), หน้า ๑.

^{๑๒} ภัทรพร สิริกาญจน์, *หน้าที่พระสงฆ์ตามพุทธบัญญัติ: แนวคิดและบทบาทพระคำเขียน สุวัณโณ* ในการพัฒนาชุมชน, (สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๕), หน้า ๒.

เท่าที่จะทำได้และมีโอกาสจะทำ ทั้งนี้ก็เพื่อให้หลักคำสอน ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังดำรงอยู่ต่อไป แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อสังคมนั้น มีนักการศึกษาได้ให้ทัศนะไว้ ดังนี้

พระมหากษัตริย์ นันทเพชร์ ได้เสนอบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาสังคมไว้ ๕ ประการ^{๑๓} คือ

๑. บทบาทด้านการพัฒนาจิตวิญญาณ พระสงฆ์ทำหน้าที่ในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาขัดเกลาจิตใจของพุทธศาสนิกชนให้มีคุณภาพดีขึ้น โดยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาชี้ชัดว่า ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจประเสริฐที่สุด สำเร็จได้เพราะใจ คำสอนนี้ได้มาเป็นคติแบบไทย ๆ ที่ว่า ใจเป็นนาย กายเป็นบ่าว เพราะฉะนั้น หากมองในแง่ของการพัฒนาแล้วการพัฒนาที่สำคัญที่สุดและละเลยไม่ได้ก็คือการพัฒนาจิตใจ เพราะจิตที่พัฒนาแล้วเท่านั้นจึงจะทำให้การพัฒนาภายนอกคือการพัฒนาทางกายหรือวัตถุเป็นไปอย่างถูกต้อง พระสงฆ์จึงใช้หลักการของการฝึกสมาธิเข้ามาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาจิตวิญญาณของพุทธศาสนิกชนให้เกิดการพัฒนาจากภายในสู่ภายนอกเพื่อให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์

๒. บทบาทด้านส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม พระสงฆ์มีบทบาทอย่างมากในการส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม จะเห็นได้จากการที่พระสงฆ์จัดให้มีการบูรณปฏิสังขรณ์วัดวาอารามที่สร้างมาเป็นเวลานานและมีคุณค่าทางวัฒนธรรม จัดให้มีการรักษาประเพณีทางพระพุทธศาสนา เช่น การเทศมหาชาติ การตักบาตรเทโว เป็นต้น จัดให้มีการรักษาสิ่งแวดล้อม จะเห็นได้จากการที่พระสงฆ์จัดให้มีการบวชป่า เพื่ออนุรักษ์ป่าไม้ เป็นต้น เป็นบทบาทที่เน้นให้ประชาชนมีความรักและหวงแหนทรัพยากรในท้องถิ่นของตน

๓. บทบาทด้านการเผยแพร่ธรรม เป็นบทบาทหลักของพระสงฆ์ในฐานะที่เป็นสาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระสงฆ์ทำหน้าที่ในการศึกษาธรรมและนำธรรมที่ตนได้ศึกษาแล้วไปเผยแผ่ให้ประชาชนได้รู้ตาม และสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ โดยแบ่งบทบาทการเผยแพร่ธรรมของพระสงฆ์ในปัจจุบันออกเป็น ๓ ลักษณะ คือ

๑) พระธรรมจาริก คือ พระสงฆ์ไทยที่เสียสละและสมัครใจเดินทางไปปฏิบัติงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่ชาวเขาในท้องถิ่นจังหวัดต่าง ๆ ที่มีชาวเขาอาศัยอยู่

๒) พระธรรมทูต คือ พระภิกษุที่มีความรู้ในทางพระพุทธศาสนาพอสมควรที่จะดำเนินการเผยแผ่ได้ แล้วเสียสละไปพบปะกับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อโน้มน้าวประชาชนให้เกิดความสนใจเลื่อมใสในคุณค่าแห่งศีลธรรม และพระพุทธศาสนาโดยเผยแผ่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๓) การเผยแผ่พระศาสนาโดยทั่วไป เช่น การเทศน์ การเผยแผ่โดยผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ เป็นต้น

๔) บทบาทด้านให้การศึกษา เป็นบทบาทที่พระสงฆ์ได้ปฏิบัติมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในอดีตประชาชนมักนำลูกหลานที่เป็นผู้ชายมาฝากให้อยู่กับพระสงฆ์ แล้วพระสงฆ์จะทำการสอน ศิลปะวิทยาการต่าง ๆ ให้ตามสมควร วัดก็บริจาคที่ดินให้เป็นสถานที่จัดสร้างอาคารของ

^{๑๓} พระมหากษัตริย์ นันทเพชร์, “ทัศนคติของพระสงฆ์ต่อบทบาทการพัฒนาสังคม”, วิทยานิพนธ์ พบ.ม., พัฒนาสังคม (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๑๕๖.

สถานศึกษาต่าง ๆ พระยังทำหน้าที่เป็นครูช่วยสอนในบางรายวิชาที่ขาดแคลนครูผู้สอนเป็นการให้การศึกษาแก่ชุมชน

๕) บทบาทด้านสังคมสงเคราะห์ การสงเคราะห์ชาวบ้านของพระสงฆ์เป็นไปทั้งในด้านวัตถุ และจิตใจ ทั้งนี้สอดคล้องกับหลักธรรมที่เรียกว่า สังคหวัตถุ ซึ่งเป็นธรรมเครื่องสงเคราะห์โลก ประดุจสลักเพลาคุมรถที่แล่นไปอยู่ มีอยู่ ๔ ประการ คือ

๑ ทาน ให้ปันสิ่งของต่าง ๆ แก่ผู้อื่นที่ควรให้ปัน

๒ ปยวาจา เจรจาว่าจาที่อ่อนหวาน

๓ อตถจริยา ประพฤติสิ่งที่เป็ประโยชน์

๔ สมานัตตตา ความเป็นคนมีตนเสมอไม่ถือตัว

นอกจากนี้ พระมหานอมศักดิ์ สุภักดิ์ ได้ศึกษาบทบาทของพระธรรมวิทยากรต่อการปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรมเยาวชน โดยได้จำแนกบทบาทของพระธรรม วิทยากรในการปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรมเยาวชนออกเป็น ๔ ด้าน^{๑๔} คือ

๑) บทบาทด้านการปลูกฝังคุณธรรม

๒) บทบาทด้านการสร้างจิตสำนึก

๓) บทบาทด้านการบริการสังคม

๔) บทบาท ด้านการพัฒนาคุณธรรม ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ของพระธรรมวิทยากรโดย ภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และพระมหาวรุฒิ ศุภมณี ได้ศึกษาการปฏิบัติ หน้าที่ต่อสังคมด้านการพัฒนาจริยธรรมของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยได้จำแนกการปฏิบัติหน้าที่ต่อสังคมในการพัฒนาจริยธรรมออกเป็น ๑๐ ด้าน^{๑๕} คือ

๑) ด้านการ อบรมสั่งสอนให้มีระเบียบวินัย

๒) ด้านการปลูกฝังให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และยุติธรรม

๓) ด้านการ ปลูกฝังให้มีความขยันประหยัด และยึดมั่นในสัมมาอาชีวะ

๔) ด้านการปลูกฝังให้สำนึกในหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อสังคม

๕) ด้านการปลูกฝังให้รู้จักคิดริเริ่มวิจารณ์ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

๖) ด้านการปลูกฝังให้มีความกระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

รักและเทิดทูนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

๗) ด้านการปลูกฝังให้รู้จักพึ่งตนเองและมีอุดมคติ

๘) ด้านการปลูกฝังให้มีความเสียสละ เมตตาอารี และกตัญญูต่อบุคคล

๙) ด้านการปลูกฝังให้มีความภาคภูมิใจ และรู้จักทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและ

ทรัพยากรธรรมชาติ

^{๑๔} พระมหานอมศักดิ์ สุภักดิ์, “บทบาทของพระธรรมวิทยากรต่อการปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรมเยาวชน”, **วิทยานิพนธ์ สค.ม.**, การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖), บทคัดย่อ.

^{๑๕} พระมหาวรุฒิ ศุภมณี. “การศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ต่อสังคมด้านการพัฒนาจริยธรรมของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, **วิทยานิพนธ์ สค.ม.**, สังคมสงเคราะห์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๗), บทคัดย่อ.

๑๐) ด้านการปลูกฝังให้รู้จักการสร้างความร่วมมือกับประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ด้านสังคมในการพัฒนาจริยธรรม ซึ่งผลการวิจัยพบว่า พระนิสิตได้มีการปฏิบัติหน้าที่ต่อสังคมด้านการพัฒนาจริยธรรมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการปลูกฝังให้รู้จักการสร้างความร่วมมือกับประชาชนพระนิสิตมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

จากแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ที่ได้นำเสนอมาจะเห็นได้ว่า การสอนศีลธรรมในโรงเรียนก็นับเป็นบทบาทหนึ่งของพระสงฆ์ภายใต้สถานภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนซึ่งจะต้องแสดงบทบาทหลาย ๆ ด้านดังกล่าวแล้วพร้อมกันในเรื่องที่ปฏิบัติการสอนศีลธรรมในโรงเรียนเท่าที่จะมีโอกาสทำได้ ส่วนภาระหน้าที่ที่พระสอนศีลธรรมจะต้องรับผิดชอบในเรื่องที่ปฏิบัติการสอนก็ถูกคาดหวังให้พระมีความรู้ความสามารถในด้านวิชาชีพเหมือนครูทั่วไป ดังจะเห็นได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อถวายเป็นบุญแด่พระสงฆ์ ซึ่งกลุ่มส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่หลักธรรม สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา กระทรวง วัฒนธรรมได้จัดขึ้นโดยมุ่งเน้นการนำความรู้สู่การปฏิบัติจริง ได้อบรมถวายความรู้แก่พระในด้านต่าง ๆ คือ เนื้อหาวิชาที่จะสอน จิตวิทยาการเรียนรู้ เทคนิควิธีการสอน กระบวนการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง และการจัดการเรียนการสอน^{๑๖} ในทำนองเดียวกัน

กิริติ บุญเจือ ได้เสนอโครงการอบรมบุคลากรของศาสนาไว้ในรายงานการวิจัยประกอบการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ....ว่า รัฐพึงมีนโยบาย ชัดเจนในการให้การอบรมแก่บุคลากรของสถาบันศาสนาต่าง ๆ ที่จะเข้ามามีบทบาทในการศึกษาของชาติ เพื่อจะได้ปฏิบัติตามโครงการด้วยความเข้าใจ และสามารถดำเนินการตามเป้าหมายได้เป็นอย่างดี เนื้อหาที่ให้การอบรมควรประกอบด้วย ปรัชญาการศาสนาแห่งชาติ ปรัชญาการศึกษาแห่งชาติ การบริหารการศึกษาตามหลักสูตรของคณะศึกษาศาสตร์ เนื้อหาวิชาที่จะสอนตาม หลักสูตรของสถาบันการศึกษาที่ทำการอยู่ และเทคนิคการอบรมศีลธรรมตามหลักสูตรที่จัดสอน^{๑๗} นอกจากนี้ยังได้เสนอให้รัฐช่วยสถาบันศาสนาในการเตรียมความพร้อมบุคลากรทางศาสนาให้มีความรู้ในด้านต่าง ๆ คือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับปรัชญาที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับจิตวิทยา ศีลธรรมและจิตวิทยาศาสนา ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวิธีสอนศาสนาอันไม่พึงประสงค์และอันพึงประสงค์ และรู้จักใช้สื่อการสอนเท่าที่มีอยู่อย่างทันสมัย ดังนั้น

พระสอนศีลธรรมจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในทางวิชาชีพครูอันเป็นความรู้ความสามารถในระดับเทคนิคซึ่งเป็นเครื่องมือที่จะทำให้ครูพระแสดงบทบาทได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ บรรลุ วัตถุประสงค์ ของ หลักสูตร ตาม ที่ วาง ไว้

^{๑๖} กรมศาสนา, คู่มือการดำเนินงานตามโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ปีงบประมาณ ๒๕๔๙, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม, ๒๕๔๘), หน้า ๘๓ – ๘๙.

^{๑๗} กิริติ บุญเจือ, รายงานการวิจัยประกอบการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.... บทบาทสถาบันศาสนากับการศึกษา, (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๑), หน้า ๗๔-๘๐.

๒.๓ โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี สำนักงานพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนได้อธิบายโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ไว้ดังต่อไปนี้

๒.๓.๑ ความเปนมาของโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

เนื่องจากในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ ได้มุ่งเน้นการพัฒนาจิตใจเป็นสำคัญและมีสาระของนโยบายตามแผนฯ ฉบับที่ ๘ กำหนดแนวทางดำเนินงานด้านศาสนาไว้อย่างละเอียด กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนพัฒนาฯ ระยะที่ ๘ ที่กำหนดแนวนโยบายด้านการศาสนาไว้ เฉพาะแยกจากด้านการศึกษาและวัฒนธรรม มีรายละเอียดเนื้อหา วัตถุประสงค์ ประสงค์ นโยบาย และ เป้าหมาย ตลอดจนมาตรการ ครอบคลุมภารกิจของงานด้านศาสนาที่มุ่งเน้นให้ศาสนาเป็นรากฐาน การพัฒนาจิตใจ คุณธรรม จริยธรรมของประชาชน ผลการวิเคราะห์เนื้อหาสาระของนโยบายด้านศาสนาตามแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ ๘ (พ.ศ.๒๕๔๐-๒๕๔๔) มีวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย และมาตรการ ดังนี้^{๑๘}

๑) วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนากิจการศาสนาให้พระพุทธศาสนา ศาสนาอื่นที่คนไทยนับถือเป็นรากฐานในการพัฒนาจิตใจ คุณธรรม จริยธรรมของประชาชน โดยมุ่งทั้งการ ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ มีความตระหนักในคุณค่า และความสามารถในการนำหลักศาสนาธรรม ที่แท้จริงไปปฏิบัติประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีหลักศาสนาเป็นครรลองแห่งการดำเนินงาน อันจะนำไปสู่ความสงบสุขแห่งตน ตลอดจนสันติสุขแห่งสังคมประเทศชาติและมนุษยชาติ โดยส่วนรวม ซึ่งมีรายละเอียดของนโยบาย เป้าหมาย และมาตรการ ใน ๔ เรื่อง คือ การพัฒนาศาสนศึกษาและบุคลากรทางศาสนา การเผยแผ่ศาสนาธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจและสังคม การบูรณะพัฒนาศาสนสถาน และการบริหารและการจัดการทางศาสนา ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะรายละเอียดของนโยบาย เป้าหมาย และมาตรการในเรื่อง การพัฒนาศาสนศึกษาและบุคลากรทางศาสนาและการเผยแผ่ศาสนาธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจและสังคมเท่านั้น

๒) นโยบาย เป้าหมาย และมาตรการด้านการพัฒนาศาสนศึกษาและบุคลากรทางศาสนา เร่งรัด ส่งเสริม สนับสนุน การผลิตและพัฒนาบุคลากรทางศาสนา และวิทยากรทางศาสนา ให้มีความรู้ความเข้าใจศาสนาธรรมอย่างถ่องแท้ และสามารถเผยแผ่ศาสนาธรรมที่แท้จริง เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาจิตใจของประชาชน และการพัฒนาสังคมโดยส่วนรวม ทั้งมีความรู้ความสามารถในการบริหารและการจัดการทางศาสนา เพื่อให้เข้าใจได้ง่ายเป้าหมายและมาตรการดังกล่าวสามารถนำเสนองได้ ดังตาราง ๑ ดังนี้

^{๑๘} กรมการศาสนา, รายงานการศึกษาวิเคราะห์นโยบาย และการวางแผนด้านการศาสนา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๑), หน้า ๓๐ -๓๔.

ตารางที่ ๒.๑ เป้าหมาย และมาตรการด้านการพัฒนาศาสนศึกษาและบุคลากรทางศาสนา^{๑๙}

เป้าหมาย	มาตรการ
๑. บุคลากรทางศาสนาทุกระดับ ทุกประเภทได้รับ การพัฒนาอย่างทั่วถึง ต่อเนื่อง และมีคุณภาพ ให้ เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของประชาชน ในฐานะเป็นผู้นำ ด้านการพัฒนาจิตใจ และสังคมอย่างแท้จริง ๒. มีองค์กร แผนและกระบวนการพัฒนาบุคลากร ทางศาสนา ทุกระดับ ทุกประเภท อย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการจัดศาสนศึกษา ๓. ระบบศาสนศึกษา ได้รับการพัฒนาให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้ง ด้านหลักสูตร กระบวนการ เรียนการสอน การวัดผล การศึกษา และการบริหาร และการจัดการ ๔. มีการพัฒนารูปแบบ สื่อ และคู่มือ ในการ พัฒนาบุคลากรทางศาสนาอย่างเป็นระบบ ๕. สถาบันพัฒนาศาสนศึกษา และบุคลากรทาง ศาสนา ได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ ๖. ประชาชนมีโอกาสได้รับการศึกษาวิชาการ ศาสนามากขึ้น	๑. ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรทาง ศาสนาทุกระดับ ทุกประเภท ให้มีคุณภาพทั่วถึง และต่อเนื่อง ๒. ส่งเสริมสนับสนุนการฝึกอบรมครูอาจารย์ และวิทยากรทางศาสนา ๓. จัดทำแผนพัฒนาบุคลากรทางศาสนาทุกระดับ ทุกประเภทอย่างเป็นระบบและ ต่อเนื่อง ๔. ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนา รูปแบบ สื่อ และคู่มือในการพัฒนาบุคลากร ทางศาสนา โดยการร่วมมือของฝ่าย อาณาจักร ศาสนจักร และประชาชน พัฒนาบุคลากรทางศาสนาอย่างเป็นระบบ ๕. สถาบันพัฒนาศาสนศึกษา และบุคลากรทาง ศาสนา ได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ ๖. ประชาชนมีโอกาสได้รับการศึกษาวิชาการ ศาสนามากขึ้น ๗. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาศาสนศึกษา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้ง ด้านหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดผลและศึกษา และการบริหารการจัดการ ๘. ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและ พัฒนารูปแบบการพัฒนาบุคลากรทางศาสนา อย่างกว้างขวาง ๙. ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถาบันอุดมศึกษา ค้นคว้าวิจัยศาสนธรรมอย่างลึกซึ้ง ๑๐. จัดตั้งสถาบันพระสังฆาธิการสถาบันพุทธ ศาสนานานาชาติ

ตารางที่ ๒.๑ เป้าหมาย และมาตรการด้านการพัฒนาศาสนศึกษาและบุคลากรทางศาสนา (ต่อ)

เป้าหมาย	มาตรการ
	๑๑. พัฒนามหาวิทยาลัยสงฆ์ และสถาบันพัฒนาศาสนศึกษาให้สามารถผลิตบุคลากรทางศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เสริมบทบาทวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยสงฆ์ให้สามารถจัดศาสนศึกษาได้อย่างกว้างขวาง ทั้งหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาว ๑๒. ส่งเสริมสนับสนุนให้ประโยชน์มีโอกาสได้รับการศึกษาวิชาการศาสนามากขึ้น

๓) นโยบาย เป้าหมาย และมาตรการด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจและสังคม เจริญ สงเสริม สนับสนุน ให้มีการนำศาสนาธรรมเป็นรากฐานในการศึกษาการพัฒนาจิตใจ และการดำเนินชีวิตของประชาชน เพื่อให้เกิดความสงบสุขแห่งตนและสังคม เพื่อให้เข้าใจได้ง่าย เป้าหมายและมาตรการดังกล่าว สามารถนำเสนอได้ดัง ตาราง ๒ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๒ เป้าหมาย และมาตรการด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม^{๒๐}

เป้าหมาย	มาตรการ
๑.เยาวชนและประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจใน หลักธรรม ตระหนักถึงคุณค่าแห่งศาสนาธรรม นำหลักธรรมไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ๒. มีหนังสือและสื่อรูปแบบต่าง ๆ เกี่ยวกับศาสนาธรรมที่ถ่ายทอดการทำความเข้าใจเพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาหาความรู้ได้อย่างกว้างขวาง ๓. มีการปฏิบัติศาสนพิธีที่ถูกต้องเหมาะสมตามหลักศาสนา รวมทั้งการปฏิบัติพิธีกรรมได้รับการสวดสวดคุณแลมิให้ขัดต่อหลักศาสนาและศีลธรรม สวดสวดคุณแลมิให้ขัดต่อหลักศาสนาและศีลธรรมอันดีงาม	๑. จัดและส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาอย่างทั่วถึงต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ๒. ดำเนินการสนับสนุนส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเผยแผ่ศาสนาธรรมแก่ประชาชนและเยาวชนในรูปแบบต่าง ๆ ๓. ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือกับสื่อมวลชนสาขาต่าง ๆ เพื่อเผยแผ่ศาสนาธรรมแก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง ๔. ส่งเสริม สนับสนุนการจัดตั้งองค์กร กองทุน มูลนิธิ เพื่อการเผยแผ่ศาสนาธรรม การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

^{๒๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๓ - ๓๔.

ตารางที่ ๒.๒ เป้าหมาย และมาตรการด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม (ต่อ)

เป้าหมาย	มาตรการ
๔. ครอบครัว ชุมชน สถานศึกษาและสื่อมวลชนให้การสนับสนุนและร่วมมือในการเผยแผ่ศาสนาธรรมอย่างกว้างขวาง	๕. ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการผลิตหนังสือและการพัฒนาสื่อเกี่ยวกับศาสนาธรรมที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจและเหมาะสมกับเยาวชนและ ประชาชนในวัยต่าง ๆ สม่่าเสมอ ๖. จัดทำส่งเสริมและสนับสนุน การจัดทำคู่มือ การปฏิบัติศาสนพิธี การปฏิบัติตามจารีตประเพณีที่ถูกต้องสอดคล้องกับศาสนาธรรม ๗. จัดและส่งเสริมการจัดกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ประพจน์มีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม ๘. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครอบครัวตระหนักใน ความสำคัญและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมของเยาวชนตั้งแต่เยาว์วัย ๙. ส่งเสริมสนับสนุนให้ ครอบครัวชุมชน สถานศึกษาและสื่อมวลชนตระหนักและมี บทบาทในการเผยแผ่ศาสนาธรรมอย่างกว้าง ขว้าง ๑๐. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการเฟื่องฟูสอดส่องดูแลให้มีการปฏิบัติพิธีกรรมที่ขัดต่อหลักศาสนาธรรมหรือก่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่ศีลธรรมอันดีงามของสังคม

จากวัตถุประสงค์ นโยบาย และเป้าหมายดังกล่าว จึงทำให้เกิดมาตรการต่าง ๆ ที่จะทำ ให้เป้าหมายที่วางไว้สำเร็จได้ซึ่งหนึ่งในวิธีการหลาย ๆ วิธีก็คือ โครงการครูพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียน ซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่องที่มุ่งเน้นที่จะพัฒนาทั้งผู้เรียน ผู้สอน และสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดการเรียนการสอน ด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้วโครงการพระสอน ศีลธรรมในโรงเรียนจึงเกิดขึ้น นอกจากเหตุผลดังกล่าวแล้ว การปฏิรูประบบราชการเมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๕ ได้ แยกงานศาสนาออกจากกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้กรมการศาสนาสังกัด กระทรวงวัฒนธรรม ไม่สามารถเชื่อมต่อในเรื่องการนำหลักธรรมเข้าไปในโรงเรียนหรือสถานศึกษาได้ กรมการศาสนา ซึ่งมีภารกิจในการส่งเสริมให้คนไทยนำหลักธรรมทางศาสนาไปใช้ในการพัฒนา คุณภาพชีวิตให้เกิดความรอบรู้คุณธรรม เป็นคนดีมีศีลธรรม เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาให้นักเรียน นักศึกษา ดังกล่าวย่าง เร่งด่วน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดตั้งพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถที่จะเป็นครูสอน ศีลธรรมจริยธรรมและวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน

นักศึกษา ให้เข้าถึงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสม จึงเห็นสมควรที่จะนำพระภิกษุสงฆ์ได้เข้าไปสอนในโรงเรียนทุกระดับชั้น และเป็นการเชื่อมโยงระหว่างกระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวงวัฒนธรรม โดยการนำครูที่เป็นประสงฆ์เข้าไปสอนในโรงเรียนทุกระดับชั้น^{๒๑}

โครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนได้ริเริ่มก่อตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๒ ซึ่งในขณะนั้นกรมการศาสนา สังกัดอยู่ในกระทรวงศึกษาธิการ ได้ริเริ่มโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนขึ้นมา แต่ด้วยงบประมาณอันจำกัดจึงไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ หลังจากมีการปฏิรูประบบราชการใน พ.ศ.๒๕๔๕ กรมการศาสนาได้ออนเข้าไปสังกัดในกระทรวงวัฒนธรรมซึ่งตั้งขึ้นใหม่ โครงการครูพระสอนศีลธรรมจึงเป็นอันต้องสะดุดไป ในขณะเดียวกันก็มีเสียงสะท้อนจากสังคมว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ในสังคมปัจจุบันสนใจแต่เรื่องวัตถุ มีการแก่งแย่งแข่งขัน เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุ จนกลายเป็นโรคขาดคุณธรรมจริยธรรม ขาดหลักธรรมที่จะนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องซึ่งปัญหานี้เป็นปัญหาระดับชาติที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง แต่อย่างไรก็ตามการนำเด็กเข้าสู่วัดก็ยังเป็นเรื่องยากกว่าการนำพระเข้าสู่โรงเรียน

ด้วยเหตุนี้เอง กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรมจึงได้นำโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมาดำเนินการอย่างเป็นรูปแบบจริงจัง ๆ อีกครั้งหนึ่ง ในปี พ.ศ.๒๕๔๖ โดยรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณให้จำนวน ๑๐ ล้านบาท เพื่ออุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายถวายครูพระที่เข้าไปสอนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประมาณ ๘๐๐ รูป โดยมีวัตถุประสงค์^{๒๒} คือ

๑) เพื่อจัดพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถ ทั้งในด้านปริยัติและปฏิบัติ เข้าไปมีส่วนร่วมในการสั่งสอนให้นักเรียนในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอื่น ๆ

๒) เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนซึมซับและเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาพร้อมที่จะนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน

๓) เพื่อปลูกฝังอบรมนักเรียนใหม่มีความรู้คุณธรรม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๘๑ รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้ คุณธรรม จากวัตถุประสงค์ดังกล่าว กระทรวงวัฒนธรรมและกระทรวงศึกษาธิการได้ตกลงความร่วมมือในการบูรณาการทำงานร่วมกันบนพื้นฐานของอำนาจหน้าที่ของทั้งสองหน่วยงานตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้และตระหนักถึง คุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ศีลธรรม จริยธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนวิถีทางการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ทั้งสองฝ่ายจะร่วมกันรณรงค์ส่งเสริมให้เกิดความรักชาติ รักถิ่นฐานหวงแหนมรดก ทางวัฒนธรรม และช่วยกันดูแลรักษาเพื่อการอนุรักษ์สืบสาน และสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่องและมีผล เป็นรูปธรรม ภายใต้ความร่วมมือ ๔ ประการ คือ

๑) ความร่วมมือในเรื่องการศึกษา อบรม และการเรียนรู้ ทั้งในระบบ นอกระบบ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

^{๒๑} กรมศาสนา, รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ปีงบประมาณ ๒๕๔๘. (สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมกรมศาสนา, ๒๕๔๘), หน้า ๕.

^{๒๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖.

๒) ความร่วมมือทางวิชาการและการวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม จริยธรรม และหลักธรรมทาง ศาสนาต่าง ๆ ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

๓. ความร่วมมือในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา การจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ และเพิ่มทักษะด้านศิลปวัฒนธรรมแก่บุคลากรทางการศึกษา

๔. ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ สืบสาน และสร้างสรรค์มรดกทางวัฒนธรรมของชาติ โดยทั้งสองฝ่ายจะร่วมมือกันดำเนินการดังนี้

๔.๑ ส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะความรู้ในเรื่องศิลปวัฒนธรรมและจริยธรรมให้แก่ นักเรียน นักศึกษา และครู อาจารย์ในแต่ละระดับการศึกษา

๔.๒ ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและการจัดหลักสูตรทางด้านศิลปวัฒนธรรมและหลักธรรมทางศาสนา ทั้งหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาวในสถานศึกษาทุกระดับทุกประเภท

๔.๓ ให้การสนับสนุนร่วมมือในการพัฒนาบุคลากรใหม่มีความรู้ความสามารถทางด้านศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญา โดยให้มีการประสานความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่อง

๔.๔ รวมผลิตและแปรรูปเครื่องใช้ในการพัฒนาบุคลากรทางวัฒนธรรม

๔.๕ ส่งเสริมการพัฒนาภูมิปัญญาไทย เพื่อดำรงชีพอายมีความสุขยั่งยืน

๔.๖ ส่งเสริมให้สถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา จัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม ตลอดจนอาสาสมัครเพื่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม โดยจัดให้มีการอบรมและลงมือปฏิบัติจริง

๔.๗ ส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานและบุคลากรด้านศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญา สามารถทำหน้าที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ด้าน ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาขึ้นให้เพียงพอ เพื่อสืบสานมรดกวัฒนธรรมของชาติ

๔.๘ ประสานงานเพื่อหารือจัดทำรายละเอียดกิจกรรมความร่วมมือด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตภายใต้ข้อตกลงฉบับนี้ โดยจัดทำแผนระยะสั้นและระยะยาว

จากความร่วมมือดังกล่าว ทั้งสองฝ่ายได้แต่งตั้งคณะอำนวยการ และคณะทำงานดำเนินการตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ โดยเฉพาะงานของกรมการศาสนา ได้กำหนดยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็ก และเยาวชนไทย ที่จะร่วมกันจัดกิจกรรม งาน โครงการที่เป็นประโยชน์ต่อเด็ก เยาวชนของชาติ

นอกจากนี้ กรมการศาสนายังได้ทำความตกลงร่วมมือกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

๑) ความร่วมมือด้านการศาสนา ตกลงให้ความร่วมมือในการเผยแผ่ศาสนาธรรมการส่งเสริมบุคลากรทางศาสนา การส่งเสริมด้านศาสนสงเคราะห์ การส่งเสริมสนับสนุน ด้านศาสนสัมพันธ์ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพุทธศาสนา

๒) ความร่วมมือด้านการศิลปะ ตกลงให้ความร่วมมือในการปกป้องคุ้มครองอนุรักษ์ บำรุงรักษา ฟื้นฟู และส่งเสริมในด้านโบราณสถาน โบราณวัตถุและศิลปวัตถุ รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนด้านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย

๓) ความร่วมมือด้านการวัฒนธรรม ตกลงให้ความร่วมมือในการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการเกี่ยวกับศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ และให้บริการแหล่งการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม เช่น

การจัดตั้งหอวัฒนธรรมหรือพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน และศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในวัดและศาสนสถาน ส่งเสริมการสืบค้นข้อมูลประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับวัดและบุคลากรทางศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชน ตามแนววิถีพุทธ

๔) ความร่วมมือด้านบุคลากร และการวางแผน ตกลงให้ความร่วมมือในการประสานแผนการปฏิบัติงาน และมีการประสานการใช้ทรัพยากรบุคคลร่วมกัน เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงสุด จากการที่กระทรวงวัฒนธรรมได้ทำข้อตกลงความร่วมมือดังกล่าวกับกระทรวงศึกษาธิการ และมีการประชุมร่วมกัน พบว่า กระทรวงศึกษาธิการ มีความต้องการครูพระไปสอนในโรงเรียน เฉพาะที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ไม่น้อยกว่า ๕๘,๐๗๓ รูป โดยเฉพาะโรงเรียนวิถีพุทธซึ่งมีอยู่ จำนวน ๑๐,๐๐๐ กว่าโรงเรียน ซึ่งมีข้อบ่งชี้คุณภาพพระบวชนิมนต์พระสงฆ์หรือเชิญภูมิปัญญาทางพุทธศาสนาสอนนักเรียนสม่ำเสมอ ดังนี้ คือ โรงเรียนขนาด ๐ - ๑๒๐ คน ควรมีพระสอนอย่างน้อย ๑ รูป โรงเรียนขนาด ๑๒๑ - ๔๙๙ คน ควรมีพระสอนอย่างน้อย ๒ รูป โรงเรียนขนาด ๕๐๐ - ๒,๕๐๐ คน ควรมีพระสอนอย่างน้อย ๓ รูป ดังนั้น โรงเรียนทั้งหมด ๓๒,๗๓๑ โรง ควรมีครูพระสอนศีลธรรม อย่างน้อย ๕๘,๐๗๓ รูป เฉพาะโรงเรียนวิถีพุทธ ๑๓,๐๕๔ โรง ควรมีครูพระสอนศีลธรรม อย่างน้อย ๒๓,๑๐๖ รูป^{๒๓}

จากการคำนวณดังกล่าวทำให้กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรมจะต้องเพิ่มจำนวนครูพระเป็นลำดับ คือ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ มีครูพระทั่วประเทศ ๘๐๐ รูป ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗-๒๕๔๘ มีครูพระทั่วประเทศ ๔,๐๐๐ รูปรวมกับครูพระที่มีอยู่เดิม ในปี ๒๕๔๙ เพิ่มจำนวนครูพระอีก ๖,๐๐๐ รูป รวมเป็น ๑๐,๐๐๐ รูปรวมกับครูพระที่มีอยู่เดิมโดยที่ในงบประมาณ ๒๕๔๘ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ได้วิเคราะห์เหตุผลความจำเป็นบริบทที่เกี่ยวข้องของทุกด้าน จึงมีแนวคิดว่าจะขยายครูพระให้เข้าไปสอนในโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของกระทรวงศึกษาธิการ และครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ คือ ๑ ตำบล ต่อ ๑ ครูพระ โดยจะขยายเพิ่มขึ้นอีก ๔,๐๐๐ รูป เป็นการนำร่อง จึงได้เสนอของบกลางจากรัฐบาลเพื่ออุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายของครูพระจำนวน ๔,๐๐๐ รูป ๆ ละ ๒,๐๐๐ บาทต่อเดือน ปลาย ๒๔,๐๐๐ บาทต่อรูป รวมเป็นเงิน ๙๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท และเป็นค่าดำเนินการ จัดทำหนังสือ อุปกรณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอน การติดตามประเมินผลโครงการเพื่อให้สาธารณชน ทั่วประเทศเห็นความสำคัญของพระสงฆ์ โดยมุ่งเน้นประโยชน์ที่จะได้รับคือผู้เรียน ได้แก่ เด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษา จะเป็นผู้มีความรู้คุณธรรม ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ โดยมีความคาดหวังว่าหากมีครูพระเข้าไปสอนในโรงเรียนหรือสถานศึกษาต่าง ๆ จะทำให้นักเรียน นักศึกษาได้รับการถ่ายทอดวิชาทางศาสนากับพระภิกษุสงฆ์โดยตรง และจะได้รับการอบรมบ่มนิสัยในเรื่องของกิริยามารยาท ความเคารพอ่อนน้อม และคุณงามความดี อย่างอื่น ๆ อีก จากพระสงฆ์ ก็จะทำให้เด็กได้รับการกล่อมเกลาจิตใจให้อ่อนโยน และมีภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งขึ้น เพราะได้เห็นแบบอย่างจากพระสงฆ์ ซึ่งท่านเป็นที่เคารพศรัทธาของคนทั่วไปอยู่แล้วและก็จะลด ปัญหาต่าง ๆ ลงได้ เช่น ปัญหาการทะเลาะวิวาท ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ปัญหาการเรียนประพฤติดนไม่เหมาะสมกับวัย และปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น เหล่านี้ก็จะ

^{๒๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓.

ลดลงล่าสุดเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๐ คณะรัฐมนตรี ได้มีมติอนุมัติโอน งบประมาณโครงการ ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนไปตั้งไว้ที่กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๑ โดย สำนักงบประมาณพิจารณาว่า การสอนศีลธรรมให้กับนักเรียนในโรงเรียน ควรเป็นภารกิจของ กระทรวงศึกษาธิการที่มีหน้าที่จัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ทั้งในด้าน วิชาการและคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการมีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัยอยู่ในกำกับดูแล โดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทำหน้าที่ให้การสนับสนุนและอบรมให้กับครูที่จะสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จึงได้โอนภารกิจพร้อม งบประมาณโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจากกรมการศาสนาไปตั้งที่กระทรวงศึกษาธิการและ กระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายพระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) อธิการบดีมจร.เป็น ประธานคณะกรรมการอำนวยการโครงการ

๒.๓.๒ การจัดการโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

๑) คุณสมบัติของผู้ที่จะสมัครเป็นครูพระ

พระภิกษุผู้มีความประสงค์จะสมัครเป็นครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจะต้องนำ เอกสาร สำเนาใบสุทธิ และหลักฐานวุฒิการศึกษาเกียรตินิยมหรือวุฒิบัตรที่ผ่านการอบรมด้านการเผยแผ่ การเรียนการสอน พร้อมรับรองสำเนาถูกต้อง โดยต้องมีคุณสมบัติ^{๒๔}

๑.๑ สำเร็จการศึกษานักระชั้นเอก หรือประโยค ๑-๒ ขึ้นไป

๑.๒ สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่ง (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย/มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย) หรือ

๑.๓ เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นตรีขึ้นไป

นอกจากนี้ผู้ที่จะเป็นครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนยังต้องมีคุณสมบัติ^{๒๕} ดังนี้

(๑) ผ่านการอบรมในโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจากศูนย์วัฒนธรรม หรือเจาคณะจังหวัด

(๒) มีหนังสือตอบรับหรือหนังสืออาราธนาให้เป็นครูผู้สอนศีลธรรมเฉพาะในป การศึกษานั้น ๆ จากผู้บริหารโรงเรียน พร้อมหนังสืออนุญาตให้เป็นครูผู้สอนจากเจ้าอาวาสสำหรับใน สวนกลางและจากเจาคณะจังหวัดในสวนภูมิภาค

(๓) ไม่ได้เป็นพระปริยัตินิกายเถรวาท พระสอนพระปริยัติธรรมอาสา พระธรรมทูตของ กรมการศาสนาหรือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

^{๒๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๘.

^{๒๕} กรมศาสนา, *ทะเบียนครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน*, (กรุงเทพมหานคร: กรมศาสนา, ๒๕๔๘), หน้า ๑.

๒) ขั้นตอนการรับสมัครและคัดเลือกพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

การรับสมัครพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีขั้นตอนการดำเนินงาน^{๒๖} ดังนี้

๒.๑ กรมการศาสนากำหนดจำนวนพระในหน (การปกครองของคณะสงฆ์) จังหวัด และระดับการศึกษาในสถานศึกษา

๒.๒ กรมการศาสนาประกาศรับสมัครพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

๒.๓ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดจัดทำใบสมัคร

๒.๔ สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดทั่วประเทศ รับสมัครพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยร่วมมือกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในการจัดเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในการรับสมัคร เช่น เป็นเจ้าหน้าที่รับสมัคร ตรวจสอบเอกสารการรับสมัคร รวบรวมรายชื่อพระสงฆ์ที่สมัครเพื่อรายงาน เจ้าคณะจังหวัด

๒.๕ เจ้าคณะจังหวัดดำเนินการพิจารณาคัดเลือกพระสงฆ์ เพื่อคัดเลือกเป็นพระสอน ศีลธรรมในโรงเรียน โดยดำเนินการดังนี้

๑) คัดเลือกจากผู้สมัครที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามประกาศของกรมการศาสนา

๒) ในกรณีที่ผู้สมัครเกินจำนวนที่กำหนดให้เจ้าคณะจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการ คัดเลือกประกอบด้วย เจ้าคณะจังหวัดที่มีอาวุโสสูงทางสมณศักดิ์เป็นประธาน และเจ้าคณะจังหวัดที่มีอาวุโสรองลงมาเป็นรองประธาน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิในเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของจำนวนตามความเหมาะสม โดยมีผู้อำนวยการ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเป็นฝ่ายเลขานุการ ให้คณะกรรมการดังกล่าวพิจารณาโดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) พิจารณาคัดเลือกผู้สมัครที่ดำเนินการสอนอยู่ในสถานศึกษาในตำบล อำเภอ จังหวัดนั้น ๆ ก่อน หากยังมีจำนวนเกินให้พิจารณาจากผลงานและประสบการณ์ของผู้สมัคร

(๒) พิจารณาคัดเลือกผู้สมัครที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย หากมีจำนวนเกินให้พิจารณาจากผลงานและประสบการณ์ของผู้สมัคร

(๓) พิจารณาคัดเลือกผู้สมัครที่ผ่านการอบรมครูสอนพระพุทธศาสนาตามมติ มหาเถรสมาคม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และกระทรวงศึกษาธิการหากมีจำนวนเกินให้พิจารณาจากผลงานและประสบการณ์ของผู้สมัคร

(๔) เมื่อพิจารณาตามข้อ ๑ ถึง ๓ แล้วยังไม่ครบตามจำนวนที่ประกาศให้อยู่ใน ดุลยพินิจของคณะกรรมการฯ

๒.๖ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดจัดทำประกาศผลการคัดเลือกพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนของแต่ละจังหวัดโดยเจ้าคณะจังหวัดลงนามในประกาศแต่งตั้ง

๒.๗. ผู้สมัครรายงานตัว โดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดจัดทำทะเบียนประวัติและแจ้ง พระสงฆ์ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการในจังหวัดที่กำหนดเป็นสถานที่ประชุม

^{๒๖} กรมศาสนา, คู่มือการดำเนินงานตามโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ปีงบประมาณ ๒๕๔๙, (สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมกรมศาสนา, ๒๕๔๘), หน้า ๗๑ - ๗๙.

๓) การคัดเลือกโรงเรียนและการกำหนดให้พระสอนในโรงเรียน

การคัดเลือกโรงเรียนพระสอนศีลธรรม ดำเนินการคัดเลือก ดังนี้

๑.๑ เจ้าคณะจังหวัดร่วมกับผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาและศึกษานิเทศก์เขตพื้นที่ การศึกษา สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพิจารณาคัดเลือกโรงเรียนตามความเหมาะสมในแต่ละบริบท โดยพิจารณาจากโรงเรียนในตำบล อำเภอ และจังหวัดตามลำดับดังนี้

(๑) เป็นโรงเรียนที่พระสามารถเดินทางไปสอนได้สะดวก

(๒) ควรมีการกระจายพระให้ครอบคลุมพื้นที่ ๑ รูป ๑ ตำบล

(๓) กำหนดให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถานศึกษาละ ๕ รูป

๑.๒ เขตการศึกษาประกาศผลการคัดเลือกโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการพระสอนศีลธรรม

๑.๓ เขตพื้นที่การศึกษาแจ้งโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกและชี้แจงวัตถุประสงค์ตลอดจนแนวทางในการดำเนินการของโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดครูพระเขาสอนในแต่ละช่วงชั้น

๑.๔ สำนักงานเจ้าคณะจังหวัด สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแจ้งพระสอนศีลธรรมให้ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนและประสานกับโรงเรียน ตลอดจนสนับสนุนให้การปฏิบัติงานของพระเป็นไปอย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพ

๑.๕ การจัดให้พระสอนในโรงเรียนให้สำนักงานเจ้าคณะจังหวัด ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพิจารณาตามความเหมาะสม โดยพระสอนศีลธรรม ๑ รูป อาจเข้าสอนในสถานศึกษาใกล้เคียงได้มากกว่า ๑ โรงเรียน ขึ้นอยู่กับบริบทและความเป็นไปได้ของครูพระตามความเหมาะสม

ในงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งมีเป็นโรงเรียนวิถียุทธมีครูพระปฏิบัติการสอน ณ ปัจจุบัน

๔) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

โครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลายหน่วยงานจึงจะสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้ เพราะฉะนั้นจึงมีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ คือ

๔.๑ คณะสงฆ์ ได้แก่ เจ้าคณะหน เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด ให้การสนับสนุน โดยมี พระภิกษุสงฆ์ที่จะเป็นครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และครูพระนิเทศที่จะเป็นผู้นิเทศติดตาม เยี่ยมเยียนครูพระ ซึ่งครูพระนิเทศนี้มีจังหวัดละ ๑ รูป

๔.๒ กระทรวงวัฒนธรรม ได้แก่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดทั่วประเทศจะเป็นผู้บริหารจัดการโครงการครูพระสอนศีลธรรมในสวนภูมิภาค ๗๕ จังหวัด ที่มีครูพระสอนศีลธรรมเข้าปฏิบัติการสอน

๔.๓ กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สถานศึกษาที่ครูพระจะไปปฏิบัติการสอน

๔.๔ กระทรวงมหาดไทย ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด อบต. ให้สนับสนุนโครงการฯ

๔.๕ ผู้ว่าราชการจังหวัด แ่่งหน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือ และสนับสนุนดั่งนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงจึงได้แก่ ภาคคณะสงฆ์ กระทรวงวัฒนธรรม และกระทรวงศึกษาธิการที่มีสถานศึกษา ผู้เรียน ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา และหน่วยงานที่สนับสนุนได้แก่ กระทรวงมหาดไทย โดยเฉพาะผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนโครงการนี้โดยจะส่งผลกระทบในวงกว้างทั่วประเทศ ซึ่งเป็นโครงการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมที่มีคุณภาพตามนโยบายรัฐบาล และเป็นโครงการที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญ โดยประโยชน์สูงสุด คือ ผู้เรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษาทั่วประเทศ จะได้รับการปลูกฝังในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมจากพระภิกษุสงฆ์โดยตรง โดยมุ่งเน้นในเรื่องให้เด็ก เยาวชนของชาติ ได้มีความรู้คุณธรรม ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ เด็ก เยาวชนของชาติต่อไป

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพการสอนของครู

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี มีนักวิชาการศึกษาและนักทฤษฎีได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพการสอนของครู ไว้ดังต่อไปนี้

๒.๔.๑ ความหมายของสมรรถภาพการสอน

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของคำว่า สมรรถภาพการสอนไว้ดังนี้

วิชิต วงศ์สายตา ได้ให้ความหมายว่า สมรรถภาพการสอน หมายถึง พฤติกรรมและความสามารถในการสอนของครูที่เป็นผลมาจากการนำเอาความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนไปปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาไปตามเป้าหมาย ที่กำหนดไว้^{๒๗}

จنگล งามเนียม ได้สรุปความหมายของสมรรถภาพการสอนไว้ว่า หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอนทั่วไปไปปฏิบัติการสอนได้เหมาะสม ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจนักเรียน การวางแผนการเรียนการสอน วิธีสอน และ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน^{๒๘}

ยุทธนา ปฐมวรชาติ ได้สรุปความหมายของสมรรถภาพการสอนไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมหรือความสามารถทางการสอนของครูที่เป็นผลมาจากการนำเอาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

^{๒๗} วิชิต วงศ์สายตา, “การศึกษาสมรรถภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระธรรมวิทยากรจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย”, *วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.*, การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๔), หน้า ๔๑.

^{๒๘} จنگล งามเนียม, “การศึกษาสมรรถภาพของครูวิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเขตการศึกษา ๑๐”, *วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.*, ศึกษาศาสตร์การสอน, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๕), หน้า ๑๑.

การจัดการเรียนการสอนไปปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาไปตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้^{๒๙}

บุษราภรณ์ ทับทิมงาม ได้กล่าวสรุปว่า ครูที่มีสมรรถภาพ หมายถึง ครูที่ มีความรู้ใน ดานวิชาการ มีทักษะในการสอนและมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้หลัก จิตวิทยาการศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ และ ร่างกาย พร้อม ทั้งเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๓๐}

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า สมรรถภาพการสอน หมายถึง พฤติกรรมและ ความสามารถของครูที่จะนำเอาความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการเรียนการสอนไปประยุกต์ใช้ให้ สอดคล้องเหมาะสมกับเงื่อนไขและข้อจำกัดต่าง ๆ ที่มีอยู่ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาไป ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

๒.๔.๒ สมรรถภาพการสอน

การจัดการเรียนการสอนไม่ว่าจะเน้นครูเป็นศูนย์กลาง หรือนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ครูก็ ยังถือว่าเป็องค์ประกอบที่สำคัญในฐานะผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) เป็นผู้ทั้งให้ความรู้และ เป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ดังนั้น ครูจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถหรือมีสมรรถภาพการ สอน ที่จำเป็นอย่างยิ่งทั้งวิชาการต่าง ๆ ได้ให้ทัศนะไว้ดังนี้

ไกรนุช ศิริพูล กล่าวถึง สมรรถภาพการสอน ซึ่งครูมีความจำเป็นจะต้องมีความรู้ความ เข้าใจเรื่องต่าง ๆ^{๓๑} ดังนี้

- ๑) ความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ หลักการเจริญเติบโตและ พัฒนาการเด็ก
- ๒) การวางแผนการสอนอย่างละเอียดถี่ถ้วน
- ๓) การเลือกใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ อย่างเหมาะสม
- ๔) การใช้วิธีวัดผลที่เหมาะสมรวมถึงการประยุกต์ใช้แบบทดสอบต่างๆ ให้เกิด ประโยชน์ในการเรียนการสอน
- ๕) ความสามารถในการปกครองชั้นเรียนได้อย่างราบรื่นตลอดจนบริหารงาน ธุรการต่างๆ ของชั้นเรียนได้เหมาะสม

^{๒๙} ยุทธนา ปฐมวรชาติ, “สมรรถภาพการสอนของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, หลักสูตรและการนิเทศ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๐), หน้า ๒๔.

^{๓๐} บุษราภรณ์ ทับทิมงาม, “การศึกษาปัญหาความต้องการและวิธีการพัฒนาสมรรถภาพทางการสอน วิชาภาษาอังกฤษของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา ๕”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, การสอน ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๒), หน้า ๓๒.

^{๓๑} ไกรนุช ศิริพูล, **ความเป็นครู**, กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลนิยมวิทยา, ๒๕๓๑, หน้า ๑๙.

ซัชว เถาวชาลี และคณะ ไตเสนอวา สมรรถภาพการสอนที่สำคัญ ประกอบด้วยความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถของครูในการนำสิ่งเหล่านี้ไปปฏิบัติ^{๓๒} ได้แก่

- ๑) การประยุกต์หลักการของการเรียนรู้
- ๒) การแนะนำนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๓) การปฏิบัติการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๔) การนำหลักการของพัฒนาการเด็กมาประยุกต์ใช้
- ๕) การวางแผนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๖) การมีความรู้จริงในวิชาที่สอนทั้งแนวลึกและแนวกว้าง
- ๗) การใช้เทคนิคในการสอนเพื่อพัฒนาทักษะและเจตคติที่เป็นประชาธิปไตย
- ๘) สามารถวินิจฉัยปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนและมีการสอนที่เฉพาะกับแต่ละบุคคล
- ๙) มีส่วนรวมในการทำงานกับเพื่อนครู
- ๑๐) มีความกระตือรือร้นในการทำงาน
- ๑๑) มีความคิดริเริ่มในการทำงาน
- ๑๒) ใช้ประโยชน์จากแหล่งทรัพยากรทั้งเป็นบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ได้อย่าง

เหมาะสม

ชาญชัย อาจินสมาจาร กล่าวถึง สมรรถภาพการสอนว่าเป็น คุณสมบัติเบื้องต้นที่มีความสัมพันธ์กับคุณสมบัติทางวิชาชีพ (Profession qualities) หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ^{๓๓} ดังนี้

- ๑) มีความรู้ในเนื้อหาวิชาหรือสาขาที่ตนสอน เป็นสิ่งจำเป็นสิ่งแรกของสมรรถภาพการสอน คือ ครูต้องมีความรู้อย่างถ่องแท้ในวิชาหรือสาขาที่สอน
- ๒) มีความรู้ความเข้าใจในตัวผู้เรียน คือ มีความรู้ความเข้าใจในหลักเบื้องต้นของความเจริญเติบโต และพัฒนาการของมนุษย์ เช่น ความสนใจ ประสบการณ์เดิม พัฒนาการด้านต่าง ๆ เป็นต้น
- ๓) มีความรู้ความเข้าใจหลักการสอนและทักษะในการใช้เทคนิคเพื่อการนำออกใช้ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในทฤษฎี และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตร จิตวิทยาการเรียนรู้วิธีสอน และเทคนิคต่าง ๆ รวมถึงทักษะในการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน
- ๔) ความรู้ความเข้าใจทั่วไปที่เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (interrelation) โดยสามารถนำมาบูรณาการการสอนของตนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- ๕) มี เจ ต ค ตี ที่ ดี ต อ วิ ช า ชี พ ค รุ

^{๓๒} ซัชว เถาวชาลี และคนอื่น ๆ, แนวทางการพัฒนาคณะทำงานในโรงเรียน, เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาการนิเทศการสอนสำหรับศึกษานิเทศก์และผู้บริหารโรงเรียนในเขตภูมิภาคตะวันตก, (คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๓๓), หน้า ๑๔ – ๑๕.

^{๓๓} ชาญชัย อาจินสมาจาร, **ครูและอาชีพครู**, สารพัฒนาหลักสูตรครั้งที่ ๑๔, กรุงเทพมหานคร: ๒๕๓๗, หน้า ๓๔ – ๔๐.

ไวแกนด (Weigand, Jame E) ได้กำหนดทักษะพื้นฐานของสมรรถภาพการสอน ประกอบด้วย

- ๑) การเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
- ๒) การจัดลำดับขั้นการสอน
- ๓) การใช้คำถาม
- ๔) การเสริมแรง
- ๕) การวัดและประเมินผล
- ๖) การประเมินพัฒนาการของเด็ก
- ๗) การมีมนุษยสัมพันธ์^{๓๔}

นอกจากนี้ ยังมีนักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถภาพการสอนไวซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการกำหนดตัวแปรดังนี้

เฉลิมพล สวัสดิ์พงษ์ ได้ศึกษาปัจจัยที่สามารถจำแนกสมรรถภาพด้านการสอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี โดยได้จำแนกสมรรถภาพออกเป็น ๔ ด้าน^{๓๕} คือ

- ๑) สมรรถภาพด้านการสอนที่เกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหา
- ๒) สมรรถภาพด้านการสอนที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน
- ๓) สมรรถภาพด้านการสอนที่เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน
- ๔) สมรรถภาพด้านการสอนที่เกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผล

สมจิต กองสุข ได้ศึกษาสมรรถภาพการสอนของครูการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นประเภทชั้นเรียน ได้สรุปแนวคิดทางสมรรถภาพการสอนเป็น ๓ ด้าน^{๓๖} ได้แก่

๑) สมรรถภาพด้านการวางแผนการสอน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของครู การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประเภทชั้นเรียนเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ลำดับขั้นของเนื้อหาวิชา การจัดห้องเรียน แผนการสอน และบันทึกการสอนรวมทั้งความสามารถในการนำความรู้ความเข้าใจเหล่านั้นไปใช้ในการดำเนินการวางแผนการสอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินไปตามขั้นตอนที่เหมาะสม และประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

^{๓๔} Weigand, Jame E., **Implementing teacher Competencies Positives approaches to Personalizing Education**. New Jersey: English Wood Cliff Prentice-Hall. C.E.1997, pp6.

^{๓๕} เฉลิมพล สวัสดิ์พงษ์, “การศึกษาปัจจัยที่สามารถจำแนกสมรรถภาพด้านการสอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**, หลักสูตรและการนิเทศ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๓๓), หน้า ๑๐.

^{๓๖} สมจิต กองสุข, “การศึกษาสมรรถภาพการสอนของครูการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้นประเภทชั้นเรียน”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**, การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๓๖), หน้า ๘.

๒) สมรรถภาพด้านการจัดกิจกรรมการสอน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติของครูการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประเภทชั้นเรียนเกี่ยวกับการนำเข้าสูบทเรียน การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน การใช้คำถาม การสรุปบทเรียน วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน รวมทั้งความสามารถในการสร้าง บำรุงรักษา และใช้สื่อการสอน

๓) สมรรถภาพด้านการวัดผลและประเมินผล หมายถึง ความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติของครูการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประเภทชั้นเรียนเกี่ยวกับการจัดกระบวนการวัดผล และประเมินผลในด้านการเรียนการสอนในห้องเรียน และในลักษณะวิธีการต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบผลความก้าวหน้าของการเรียนการสอน อันจะนำไปสู่ ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ยุทธนา ปฐมวรชาติ ไดสรุปสมรรถภาพการสอนออกเป็น ๒ ดานดังนี้^{๓๗}

๑) ดานเนื้อหาวิชา เป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่สอนซึ่งแตกต่างกันใน แต่ละรายวิชา และระดับชั้นที่รับผิดชอบ

๒) ดานความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนให้บังเกิดประสิทธิภาพตามความมุ่งหมายของหลักสูตร ประกอบด้วย

๒.๑ ด้านการวางแผนการสอน หรือด้านหลักสูตร ประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาหลักสูตร แผนการสอน และการทำบันทึกการสอน

๒.๒ ด้านความเข้าใจตัวผู้เรียน ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนรู้และจิตวิทยาพัฒนาการ

๒.๓ ด้านการวัดและประเมินผล ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการวัดผลที่เหมาะสม การสร้างเครื่องมือการวัดผล เป็นต้น

๒.๔ ด้านวิธีสอน และกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการสอน การเลือกใช้วิธีสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้คำถาม และการเสริมแรง เป็นต้น

๒.๕ ดานการใช้สื่อการเรียนการสอน ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตและการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับจุดประสงค์และเนื้อหาของบทเรียนจากแนวคิดของตน พอสรุปได้ว่า สมรรถภาพการสอนก็คือ ความรู้ความเข้าใจใน เนื้อหาและหลักสูตรอย่างแจ่มแจ้ง ตลอดจนทักษะความสามารถในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน การผลิตและการใช้สื่อ การวัดผลประเมินผล และนอกจากนี้ครูยังต้องมีคุณลักษณะและเจตคติที่ดีทั้งต่อนักเรียนและวิชาชีพที่ตนประกอบด้วยจึงจะสามารถจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน

^{๓๗} ยุทธนา ปฐมวรชาติ, “สมรรถภาพการสอนของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, หลักสูตรและการนิเทศ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๐), หน้า ๓๐.

สำหรับงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าแนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร โดยได้แบ่งขั้นตอนของงานวิจัยออกเป็น ๒ ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่หนึ่ง ศึกษาความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพการสอน ขั้นตอนที่สองศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพการสอน ซึ่งจากแนวความคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูและสมรรถภาพการสอนของครูข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ครูไม่ว่าจะเป็นครูทั่วไป หรือครูพระสอนศีลธรรมจะแตกต่างกัน เฉพาะในเรื่องของความรู้หรือเนื้อหาที่จะสอนเท่านั้น ส่วนในเรื่องการดำเนินการสอน และ คุณลักษณะและเจตคติที่ครูควรจะมีแล้วไม่แตกต่างกัน เพราะโดยเนื้อแท้แล้ว ครูเป็นผู้ทั้งให้ความรู้ และเป็นผู้หล่อหลอมให้ลูกศิษย์เป็นคนดี เพราะฉะนั้น ครูจึงต้องเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติด้วย ดังนั้น ครูไม่ว่าจะสอนวิชาอะไรก็ต้องแสดงบทบาทหรือทำหน้าที่สองอย่างพร้อมกัน คือ ๑) หน้าที่ในการถ่ายทอดศิลปวิทยา ให้ความรู้วิชาการให้ความรู้ในการประกอบอาชีพแก่ศิษย์ และ ๒) หน้าที่ในการชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง^{๓๘}

๒.๔.๓ สมรรถภาพการสอน ๕ ด้าน

ในงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูพระสอนศีลธรรม โดยได้แบ่งขั้นตอนของการวิจัยออกเป็น ๒ ขั้นตอนดังกล่าวแล้ว ซึ่งขั้นตอนแรกเป็นการหาความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูพระสอนศีลธรรมซึ่งได้แบ่งสมรรถภาพการสอนออกเป็น ๕ ด้าน ดังนี้ คือ

- ๑) ด้านเนื้อหาและหลักสูตร
- ๒) ด้านการผลิตและการใช้สื่อ
- ๓) ด้านการดำเนินการสอน
- ๔) ด้านการวัดผลประเมินผล
- ๕) ด้านคุณลักษณะและเจตคติ มีดังนี้

๑. สมรรถภาพการสอนด้านเนื้อหาและหลักสูตร

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔ ได้กำหนดสาระ การเรียนรู้ไว้ ๘ กลุ่ม กับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งบังคับให้ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนตามมาตรฐานที่ กำหนดในลักษณะของหลักสูตรแกนกลางที่ เน้นความเป็นเอกภาพของความเป็นไทย^{๓๙} กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่ต้องเรียนตลอด ๑๒ ปีการศึกษา^{๔๐} เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ประกอบมา

^{๓๘} พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต), การศึกษาเครื่องมือพัฒนาที่ยังต้องพัฒนา, พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๑, หน้า ๗๗.

^{๓๙} เอกรินทร์ สีมหาศาล, แนวปฏิบัติกระบวนการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์, ๒๕๕๖), หน้า ๑๑๒.

^{๔๐} กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, (กรุงเทพมหานคร: การศาสนา, ๒๕๕๕), หน้า ๑ – ๕๐.

จากหลายแขนงวิชา โดยการนำวิทยาการแขนงต่าง ๆ ในสาขาสังคมศาสตร์มาหลอมรวมเข้าด้วยกัน เป็น ๕ สาระ ได้แก่

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันบนโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ ซึ่งแตกต่างกันอย่างหลากหลาย การปรับตัวเข้ากับบริบทสภาพแวดล้อม ทำให้เป็น พลเมืองที่รับผิดชอบ มีความสามารถทางสังคม มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยที่ผู้เรียนเกิดความรู้ เจริญงอกงามในแต่ละด้าน ดังนี้

๑) ด้านความรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะให้ความรู้แก่ผู้เรียนในเนื้อหาสาระความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญ ๆ ในสาขาวิชาต่าง ๆ ทางสังคมศาสตร์ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ จริยธรรม สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย ประชากรศึกษา และสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามขอบเขตที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับชั้นโดยจัดการเรียนรู้ในลักษณะ บูรณาการหรือสหวิทยาการ

๒) ด้านทักษะและกระบวนการ ในการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมนั้น ผู้เรียนควรจะได้พัฒนากระบวนการต่าง ๆ จนเกิดทักษะและกระบวนการดังนี้ ทักษะการคิด เช่น การสรุปความคิด การแปลความ การวิเคราะห์ หลักการและ การนำไปใช้ตลอดจนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการแก้ปัญหาตามกระบวนการทางสังคมศาสตร์ กระบวนการสืบสวน เช่น ความสามารถในการตั้งคำถามและการตั้งสมมติฐานอย่างมีระบบ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การทดสอบสมมติฐาน และสรุปเป็นหลักการ ทักษะการเรียนรู้ เช่น ความสามารถแสวงหาข้อมูลความรู้โดยการอ่าน การฟัง และการสังเกต ความสามารถในการสื่อสาร โดยการพูด การเขียน และการนำเสนอ ความสามารถในการตีความ การสร้างแผนภูมิ แผนที่ ตารางเวลา และการจัดบันทึก รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีและ สื่อสารสนเทศต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์ในการแสวงหาความรู้ ทักษะกระบวนการกลุ่ม เช่น ความสามารถในการเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำงานกลุ่มมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการทำงานของกลุ่ม ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับ มอบหมายด้วยความรับผิดชอบ สร้างสรรค์ผลงาน ช่วยลดข้อขัดแย้งและแก้ปัญหาของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ด้านเจตคติและค่านิยม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจะช่วยพัฒนาเจตคติและ ค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์ เช่น รู้จักตนเอง พึ่งตนเอง เชื่อสัจสุจริต มีวินัย มีความกตัญญู รักเกียรติภูมิแห่งตน มีนิสัยในการเป็นผู้ผลิตที่ดี มีความพอดีในการบริโภค เห็นคุณค่าของการทำงาน รู้จักคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นกลุ่ม เคารพสิทธิของผู้อื่น เสียสละเห็นแก่ ประโยชน์ส่วนรวม มีความผูกพันกับกลุ่ม รักท้องถิ่น รักประเทศชาติ เห็นคุณค่าอนุรักษ์และพัฒนา ศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา และการปกครองของศาสนา และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๔) ด้านการจัดการและการปฏิบัติ กิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการทำงานกลุ่ม สามารถนำความรู้ ทักษะค่านิยม และเจตคติที่ได้รับการอบรมบ่มนิสัยมาใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้ จากความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเน้นให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมรอบตัวทั้งทางด้านธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมซึ่ง จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต มีทัศนคติและค่านิยมที่ถูกต้องดีงาม ตลอดจนมีทักษะที่จะเรียนรู้และ จัดการกับปัญหาที่ตนประสบด้วยวิธีการที่มีเหตุผล และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื้อหาของวิชา ศีลธรรม เนื้อหาสาระสำคัญในส่วนของสาระการเรียนรู้ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรมซึ่งเป็ นหลักสูตรใหม่แบ่งออกเป็น ๗ หัวข้อด้วยกัน^{๔๑} คือ

๔.๑ ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา พุทธประวัติ

๔.๒ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พุทธศาสนสุภาษิต พระไตรปิฎก เรื่องนารูจัก พระไตรปิฎก ศัพททางพระพุทธศาสนา

๔.๓ ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาดก

๔.๔ หน้าที่ชาวพุทธ มรรยาทชาวพุทธ และการปฏิบัติตนต่อพระภิกษุ ชาวพุทธ ตัวอย่าง

๔.๕ การบริหารจัดการและเจริญปัญญา

๔.๖ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ศาสนพิธี

๔.๗ สัมมนาพระพุทธศาสนา

วิชาศีลธรรมจัดอยู่ในสาระที่ ๑ คือ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ซึ่งประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ ๓ มาตรฐาน^{๔๒} คือ

มาตรฐาน ส ๑.๑ : เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา และสามารถนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนาไปเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

มาตรฐาน ส ๑.๒ : ยึดมั่นในศีลธรรม การกระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม และ ศรัทธาในพระพุทธศาสนา

มาตรฐาน ส ๑.๓ : ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรม และศาสนพิธีของ พระพุทธศาสนา ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

มาตรฐานทั้ง ๓ นั้นจะมีจุดเน้นที่แตกต่างกัน คือ มาตรฐาน ส ๑.๑ เน้นให้ผู้เรียนมี ความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา (Knowledge) มาตรฐาน ส ๑.๒ เน้นให้ผู้เรียนมีค่านิยมที่ดีงามและมี ศรัทธาในพระพุทธศาสนา (Attitude) และมาตรฐาน ส ๑.๓ เน้นให้ผู้เรียนประพฤติปฏิบัติตาม หลักธรรมและศาสนพิธี ทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต (Process)

^{๔๑} พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), กรอบความคิดในการจัดทำสาระการเรียนรู้ พระพุทธศาสนาในหลักสูตรใหม่, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๑๐ – ๑๑.

^{๔๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘-๙.

มาตรฐานทั้ง ๓ ขอนี้พอจะเทียบได้กับไตรสิกขา คือ อธิสัสสิกขา อธิจิตตสิกขา และ อธิปัญญาสิกขา ได้ดังนี้

มาตรฐาน ส ๑.๓ เน้นเรื่องการประพฤติปฏิบัติซึ่งเป็นเรื่องของพฤติกรรมที่แสดงออกมาให้ปรากฏแก่คนอื่น มาตรฐานนี้เทียบได้กับอภิสัสสิกขาซึ่งเป็นการฝึกอบรมในเรื่องศีล คือ การรักษา กาย วาจา ให้เรียบร้อย

มาตรฐาน ส ๑.๒ เน้นเรื่องการพัฒนาคุณธรรมที่ดี เช่น สมาธิ ศรัทธา มาตรฐานนี้เทียบได้กับอภิจิตตสิกขา ซึ่งเป็นการฝึกอบรมในเรื่องจิต คือ คุณสมบัติที่ดีภายในจิตใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือสมาธิ

มาตรฐาน ส ๑.๑ เน้นการพัฒนาความรู้ซึ่งรวมทั้งความรู้ ความเข้าใจทั่วไปเกี่ยวกับ พระพุทธศาสนา และความเห็นที่ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า โลกียสัมมาทิฐิ มาตรฐานนี้เทียบได้กับอภิปญญาสิกขาซึ่งเป็นการฝึกอบรมในเรื่องปัญญา แนวคิดสาระการเรียนรู้ ตามวงชั้น

จากการสรุปรายละเอียดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาหรือวิชาศีลธรรม สามารถสรุป สาระการเรียนรู้ตามวงชั้นได้^{๔๓} ดังนี้

วงชั้นที่ ๓ (ม.๑-ม.๓) มีจุดมุ่งหมายให้รู้จักการทำสังคายนารักษาและเผยแผ่ พระพุทธศาสนา สร้าง คุณค่าให้แก่สังคมโลก และให้เกิดศรัทธาในพระรัตนตรัยด้วยการคิดวิเคราะห์ พุทธประวัติที่เรียนมาแล้วอย่างละเอียดและเป็นระบบ เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับคุณของพระรัตนตรัยให้ เข้าใจขั้นธ ๕ ธาตุ ๔ และหลักธรรมที่มีความสัมพันธ์กับชีวิต และความเจริญของชีวิตทั้งส่วนที่ควรรู้ คือ ทุกข ส่วนที่ ควรละ คือ สมุทัย ส่วนที่ควรทำให้แจ้งคือ นิโรธ และส่วนที่ควรเจริญ คือ มรรคมงคล ๘ และดำเนินชีวิตอย่างมีสติสัมปชัญญะ

วงชั้นที่ ๔ (ม.๔-ม.๖) มีจุดมุ่งหมายให้รู้ ว่า พระพุทธศาสนามีคำสอนและวิธีการที่เป็น สากล มีข้อปฏิบัติ ยึดทางสายกลาง เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติสุข ให้เห็นว่า พระพุทธศาสนามี หลักคำสอน เชื่อมโยงได้กับศาสตร์สมัยใหม่ เราจักแก้ปัญหาตามวิธีการของอริยสัจ ๔ ใน ขณะเดียวกันก็ให้ตระหนักถึงคุณค่าของชีวิตที่ดำเนินไปตามกระบวนการแห่งปฏิจจสมุปบาท สรรพสัตว์ต้องอิงอาศัยกัน ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นคนมีใจกว้างและมีเหตุผลสำหรับการเป็นพลเมืองดีของ สังคมประเทศชาติและโลก

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพด้านเนื้อหาและหลักสูตร หลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะหลักสูตรเป็นแผนแม่บทและเป็นแนวทางใน การจัดการศึกษา ให้แนวปฏิบัติกับผู้สอนสังคม ศึกษาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้ ผู้เรียนเป็นพลเมืองดีมีคุณภาพ ผู้สอนสังคมศึกษาซึ่ง เป็นผู้ใช้หลักสูตรโดยตรงควรได้ศึกษา หลักสูตรสังคมศึกษาเพื่อเพิ่มความรู้อย่างเข้าใจและสามารถนำ หลักสูตรไปเป็นแนวทางในการ จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๔๔}

^{๔๓} กรมการศาสนา, **คู่มือครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ปีงบประมาณ ๒๕๔๙**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา, ๒๕๔๘), หน้า ๒๐ – ๒๑.

^{๔๔} กาญจนา ศิริมุสิกะ, **สังคมศึกษา: การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**, (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ๒๕๔๓), หน้า ๑ – ๓.

นอกจากนี้ ต้องมีความรู้ดีแจ่มแจ้งในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาและสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง^{๔๕} ดังนั้น ครูพระสอนศีลธรรมซึ่งสอนวิชาในกลุ่มสังคมศึกษาจึงควรจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เช่น หลักการ จุดมุ่งหมาย รวมทั้งโครงสร้างของหลักสูตรเพื่อจะได้ทราบถึงความเชื่อมโยงระหว่างสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในกลุ่มวิชาเดียวกัน ตลอดถึงเนื้อหาวิชาที่จะสอนซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานที่ผู้สอนจะต้องรู้ สอดคล้องกับ รัชณี ขวัญบุญจันทร์ ซึ่งได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับ สมรรถภาพด้านความรู้ความเข้าใจของครูจะต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาการและหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตรต่าง ๆ ในทำนองเดียวกัน

วิไล ตั้งจิตสมคิด ก็ได้สรุปคุณสมบัติที่ดีของครูในด้านความรู้ว่า ครูที่ดีจะต้องมีความรู้ในวิชาที่สอนอย่างแท้จริง สามารถเชื่อมโยง ทฤษฎีในศาสตร์ความรู้ มาสู่การปฏิบัติได้ ทั้งการปฏิบัติในระดับสากลและระดับท้องถิ่น^{๔๖}

นอกจากนี้ นักการศึกษาหลายท่านที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสมรรถภาพการสอนของครูได้กำหนดสมรรถภาพที่เกี่ยวข้องของกับเนื้อหาและหลักสูตรและได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

นันทยา สุนทรวงษ์ ได้ศึกษาปัญหาความต้องการและวิธีใช้ในการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี โดยได้ สังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพการสอน แบ่งออกเป็น ๖ ด้าน และได้ให้ความหมายของสมรรถภาพด้านหลักสูตรและเนื้อหาไว้^{๔๗} ดังนี้

๑) มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ จุดหมายและโครงสร้างของหลักสูตร และมีความสามารถในการใช้หลักสูตรได้อย่างถูกต้อง โดยครูจะต้องมีความสามารถที่จะตีความ หรือวิเคราะห์จุดหมายของหลักสูตรแต่ละระดับชั้น และจุดหมายของหลักสูตรเฉพาะวิชาเป็นพฤติกรรมได้ เพื่อจะได้จัดการเรียนการสอนได้ตรงกับความต้องการของหลักสูตร

๒) มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาครูจะต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี และมีความรู้กว้างขวาง หมั่นค้นคว้าหาประสบการณ์เพิ่มเติมอยู่เสมอมีความสามารถที่จะเลือกเนื้อหาที่จะนำมาใช้สอนได้เหมาะสมกับระดับชั้น ไม่ยึดตำราเล่มใดเล่มเดียวในการสอน อีกทั้งจะต้องฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักนำความรู้ที่เรียนไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

จิตรรา ศาสน์ส ได้ศึกษาความต้องการฝึกอบรมพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา

^{๔๕} ลาวัณย์ วิทยาอุทมิกุล, การสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยม, (คณะครุศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๓), หน้า ๑๘๙.

^{๔๖} วิไล ตั้งจิตสมคิด, การศึกษาและความเป็นครูไทย, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๔๖ – ๑๔๙.

^{๔๗} นันทยา สุนทรวงษ์, “ปัญหาความต้องการและวิธีที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถภาพทางการสอนวิชาภาษาอังกฤษของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, หลักสูตรและการนิเทศ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๓๕), หน้า ๒๔ – ๒๖.

แห่งชาติ ได้นิยามความหมายของสมรรถภาพด้านการใช้หลักสูตร หมายถึง การเตรียมการและการนำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติจริงในห้องเรียน^{๔๘}

วิชิต วงศ์สายตา ได้ศึกษาสมรรถภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระธรรมวิทยากรจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยได้ให้ความหมายสมรรถภาพด้านหลักสูตรและเนื้อหา หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ จุดหมาย และโครงสร้างของหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเป็นอย่างดี และสามารถวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่สอนให้เป็นพฤติกรรมและนำไปใช้ในการสอนได้ถูกต้อง รวมถึงสามารถปรับหลักสูตรใหม่มีความเหมาะสมกับสภาพการสอนจริง^{๔๙}

สุพรรณิ ลิ้มโสภารธรรม ได้ศึกษาสมรรถภาพในการสอนของครูที่เนนผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ราชบุรี เขต ๒ ได้นิยามความหมายของสมรรถภาพด้านการกำหนดเนื้อหา หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ ความสามารถในการกำหนดเนื้อหา รายละเอียดของเรื่องที่สอนให้เหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสอนตรงกับความสนใจของผู้เรียน คัดเลือกเนื้อหาที่ดีถูกต้อง ทันสมัย มีความยากง่ายเหมาะสมกับ วัย และระดับชั้นของผู้เรียน^{๕๐}

พัชรินทร์ หาดทราย ได้ศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถภาพของครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา โดยได้นิยามความหมายของสมรรถภาพด้านเนื้อหาวิชาที่สอนและหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

๑) สมรรถภาพด้านเนื้อหาวิชาที่สอน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของครูในเนื้อหาหลักสูตรและจุดมุ่งหมายการสอน รู้วิธีการใช้อุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างถูกต้องและปลอดภัย

๒) สมรรถภาพด้านหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับหลักสูตร วัตถุประสงค์ หลักการโครงสร้างของหลักสูตรทั่วไปและหลักสูตรวิทยาศาสตร์ การวางแผนการสอน สามารถพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพการจัดการเรียนการสอนจริง^{๕๑}

^{๔๘} จิตรา ศาสนัส, การศึกษาความต้องการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, ศิลปศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๒), หน้า ๕.

^{๔๙} วิชิต วงศ์สายตา, “การศึกษาสมรรถภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระธรรมวิทยากรจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๔), หน้า ๑๖.

^{๕๐} สุพรรณิ ลิ้มโสภารธรรม, “สมรรถภาพในการสอนของครูที่เนนผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ราชบุรี เขต ๒”, **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, การบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๒), บทคัดย่อ.

^{๕๑} พัชรินทร์ หาดทราย, “การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถภาพของครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา”, **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, การวิจัยและสถิติทางการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๘), หน้า ๕.

จินตนา ชูสังข์ ได้ศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สาขาบริหารธุรกิจ เขตพื้นที่การศึกษาที่ ๓ กรุงเทพมหานคร ได้จำแนกสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครูออกเป็น ๔ ด้าน^{๕๒} โดยได้กำหนดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่จะสอน และหลักสูตรไว้ในสมรรถภาพด้านการสอนจากเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตร และเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนาโดยสังเขป ตลอดจนแนวความคิดของนักวิชาการและนักการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถภาพการสอนของครูเกี่ยวกับ หลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่จะสอน แสดงให้เห็นว่าสมรรถภาพด้านเนื้อหาวิชาที่สอนและหลักสูตรเป็น สิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับครูผู้สอนทุกคนไม่ว่าจะสอนวิชาอะไร เพราะโดยหลักการทั่วไปแล้วผู้ที่สอนสิ่งใดก็ควรมีความรู้ในสิ่งนั้นอย่างถ่องแท้ จึงจะสามารถสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งนั้นได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำสมรรถภาพด้านเนื้อหาและหลักสูตรมาเป็นตัวแปรหนึ่งในการศึกษา และสรุปได้ว่า สมรรถภาพด้านเนื้อหาและหลักสูตร หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา หลักการ จุดมุ่งหมายและโครงสร้างของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนา ระดับมัธยมศึกษา ตลอดจนหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๔๔ และความรู้ ความสามารถและทักษะในการเลือกเนื้อหา การปรับปรุงเนื้อหาและการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรมและสภาพการจัดการเรียนการสอนจริง

๒ สมรรถภาพด้านการผลิตและการใช้สื่อ

แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อ สื่อการสอนมีใช้เป็นเพียงวัสดุอุปกรณ์ที่มนุษย์ใช้เทคโนโลยีประดิษฐ์ขึ้นมาเท่านั้น แต่ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในโลกสามารถนำมาใช้เป็นสื่อการสอนได้ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็น ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น แร่ธาตุ หิน แหล่งน้ำ ฯลฯ สิ่งมีชีวิตทั้งคน สัตว์ พืชพันธุ์ไม้มต่าง ๆ หรือสิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยฝีมือมนุษย์ เช่น อาคารสถานที่ วัด พิพิธภัณฑ์ ชุมชน ตลาด ฯลฯ หรือ แมตเทคนิควิธีการ เช่น การแสดง การจัดนิทรรศการ การสาธิต ฯลฯ สิ่งเหล่านี้นำมาเป็นสื่อการสอนเพื่อผลแห่งการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะทุกสิ่งนับเป็นทรัพยากรการเรียนรู้ตามหลักการของเทคโนโลยีการศึกษา^{๕๓} สื่อการสอนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุได้ตามจุดมุ่งหมาย เพราะจะทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติจริงและเรียนรู้ได้จากสื่อการสอนต่างๆ ที่มีอย่างหลากหลาย นอกจากนั้นสื่อเป็นสิ่งที่จะช่วยให้ กิจกรรมการเรียนการสอนน่าสนใจและเราใจแก่ผู้เรียน

สื่อการเรียนการสอนตรงกับภาษาอังกฤษว่า Media Instruction เป็นตัวกลางที่เชื่อมโยงความรู้ ความเข้าใจระหว่างสารที่ผู้สอนส่งไปยังผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนกำหนดไว้ สื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญประดุจเสาหลักของ

^{๕๒} จินตนา ชูสังข์, “ตัวแปรที่สัมพันธ์กับสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สาขาบริหารธุรกิจ เขตพื้นที่การศึกษาที่ ๓ กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, การบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๙), หน้า ๗.

^{๕๓} กิดานันท์ มลิทอง, เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา, กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์, ๒๕๔๘, หน้า ๑๐๑.

การสอน เพราะเป็นสิ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่าย มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิภาพ^{๕๔} ดังนั้น ครูผู้สอนจึงต้องมีความรู้ ความสามารถในการเลือก การใช้การผลิตและการปรับปรุงพัฒนาสื่อที่มีอยู่แล้วเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีหลักการโดยทั่วไป^{๕๕} ดังนี้

- ๑) สื่อการสอนจะต้องสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย และเรื่องที่สอน
- ๒) จะต้องเหมาะสมกับความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน
- ๓) เหมาะสมกับวัย และระดับชั้นของผู้เรียน
- ๔) เนื้อหาและวิธีใช้ไม่ยุ่งยากซับซ้อน
- ๕) น่าสนใจ ทันสมัย
- ๖) เทคนิคการผลิตดี
- ๗) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน
- ๘) สามารถนำเขารวมกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดี
- ๙) ถ้ามีสื่อการสอนหลายอย่างในเรื่องเดียวกัน ให้พิจารณาว่าสื่อใดเหมาะสมที่สุด

ที่จะให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เรียนได้ดีที่สุด และระยะเวลาสั้นที่สุดในทำนองเดียวกัน

โดนัลด์สัน (Donaldson) ได้เสนอหลักในการเลือกสื่อการสอนไว้ดังนี้

๑) วัตถุประสงค์ของวิชา (Session Objectives) เป็นจุดแรกที่จะต้องพิจารณาก่อน เช่น ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างไร แล้วเลือกสื่อที่แสดงให้เห็นจุดประสงค์นั้นได้ใกล้เคียงที่สุด

๒) ขนาดของกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรม (Group Size) สื่อที่ใช้ต้องมีขนาดเหมาะสมเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมองเห็นได้ชัดเจน

๓) ขนาดและลักษณะของห้อง (Size and Shape of Room) ในบางครั้งการฝึกอบรมไม่ได้จัดในสถานที่เดิม อาจเปลี่ยนแปลงไปจึงต้องพิจารณาว่าสถานที่ใหม่นั้นเหมาะสมที่จะใช้สื่อที่ต้องการหรือไม่

๔) ความชอบ (Your Preferences) ของวิทยากรแต่ละคนจะมีความชอบในสื่อแต่ละชนิดแตกต่างกัน

๕) เนื้อหาวิชา (Session Content) เนื้อหาบางเรื่องอาจแสดงให้เห็นได้ชัดเจนด้วยภาพที่ง่าย ๆ ดังนั้น ในการใช้สื่อจึงควรทบทวนเนื้อหาดูก่อนว่า ควรจะเลือกภาพอย่างไรที่จะอธิบายเนื้อหานั้นให้เข้าใจได้ดีที่สุด

๖) ผู้ช่วยด้านโสตทัศน (Audiovisual Assistance) พิจารณาว่า ในองค์กรนั้นมีฝ่ายผลิตโสตทัศนอุปกรณ์หรือไม่ ถ้ามีความรู้การปรึกษาของคำแนะนำก่อน เพื่อที่จะได้ช่วยแนะนำการนำเสนอที่แปลกใหม่และน่าสนใจ

๗) ค่าใช้จ่าย (Cost) ต้องพิจารณาว่ามีผู้สนับสนุนงบประมาณในการจัดหาสื่อต่าง ๆ หรือไม่

^{๕๔} ชาญชัย ยมดิษฐ์, **เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย**, (กรุงเทพมหานคร: หลักพิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๔๑๖ – ๔๑๗.

^{๕๕} บุรชัย ศิริมหาสาร, **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**, (กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์, ๒๕๔๕), หน้า ๕๖.

๘) ความสะดวก (Portability) ในบางครั้งอาจมีการนำสื่อไปใช้ในที่ไกล ๆ ควรพิจารณาว่า มีความสะดวก เหมาะสม และปลอดภัยในการเคลื่อนย้ายสื่อนั้นหรือไม่ ซึ่งต้องระวังในการขนย้ายด้วยสื่อการสอนนับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้เนื่องจากเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเนื้อหาจากผู้สอนไปยังผู้เรียน หรือเป็นสื่อที่ผู้เรียนใช้เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามสื่อการสอนจะมีคุณค่าต่อเมื่อผู้สอนได้นำไปใช้อย่างเหมาะสมและถูกวิธี ดังนั้น ก่อนที่จะนำสื่อแต่ละอย่างไปใช้ผู้สอนควรจะศึกษาถึงลักษณะและคุณสมบัติของสื่อการสอนข้อดี และข้อจำกัดอันเกี่ยวเนื่องกับตัวสื่อและการใช้สื่อแต่ละอย่าง ตลอดจนการผลิตและการใช้สื่อให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนด้วยทั้งนี้เพื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้^{๕๖} เกี่ยวกับสมรรถภาพด้านการผลิตและการใช้สื่อ นักวิชาการได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความรู้ความสามารถด้านการผลิตและการใช้สื่อไว้ ซึ่งจำเป็นสำหรับครูไว้ดังนี้

ธีรศักดิ์ อัครบวร ได้อธิบายความหมายของมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตราฐานที่ ๕ คือ พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ หมายถึง การประดิษฐ์คิดค้น ผลิต เลือกใช้ ปรับปรุง เครื่องมือ อุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้ ซึ่งมีระดับคุณภาพ ๓ ระดับดังนี้คือ ระดับ ๑ เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพได้อย่างเหมาะสมโดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ของสื่อการเรียนการสอนกับองค์ประกอบการสอน คือผู้เรียนกิจกรรมการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ ระดับ ๒ ใช้สื่อการเรียนการสอนประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมและให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยพิจารณาจากความเหมาะสมของสื่อกับผู้เรียนกิจกรรมและจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้และบำรุงรักษา สื่อมีความหมายหลากหลายตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนเน้นการลงมือปฏิบัติของผู้เรียน ผู้เรียนได้ใช้สื่อการเรียนการสอนตามความรู้นึก คิดและการตัดสินใจของตนเอง ระดับ ๓ คิดค้น ผลิต และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนที่มีผลต่อการเรียนรู้และการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยพิจารณาจากผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดค้น ผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนได้มาจากวัสดุในท้องถิ่น ประเมินผลการใช้สื่อ และปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เผยแพร่ผลการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ได้ผลแล้ว ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่องสาระความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ และ ข้อ ๙ แห่งข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๔๘ ประกอบกับมติคณะกรรมการคุรุสภาในการประชุมครั้งที่ ๑๐ / ๒๕๔๘ วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๔๘ คณะกรรมการคุรุสภาจึงกำหนดสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้ประกอบวิชาชีพครูเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนไว้ว่าต้องมีความสามารถเลือกใช้ พัฒนาและสร้างสื่ออุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ นันทยา สุนทรวงษ์ ได้ศึกษาปัญหาความต้องการและวิธีใช้ในการพัฒนาสมรรถภาพการ สอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี โดยสังเคราะห์

^{๕๖} Donaldson, Les., Human Resource Development: The New Trainers Guide. Addison-Wesley Publishing Company.C.E.1983, pp.12.

^{๕๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๘ – ๑๐๙

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพการสอนออกเป็น ๖ ด้าน^{๕๗} ได้กำหนดสมรรถภาพด้านสื่อการเรียนการสอนว่า ครูจะต้องมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการผลิต และการใช้สื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเรื่องที่สอน และระดับของนักเรียนอีกทั้งสามารถที่จะนำเอานวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ๆ มาใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้สูงขึ้น ตลอดจนรู้จักเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนให้อยู่ใน สภาพที่ดี ในทำนองเดียวกัน

ยุทธนา ปฐมวรชาติ และบุษราภรณ์ ทับทิมงาม ได้นิยามความหมายของสมรรถภาพด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนสอดคล้องกันว่า ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิต และการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสม กับจุดประสงค์และเนื้อหาของบทเรียน ใกล้เคียงกับ จิตรา ศาสนัส ซึ่งได้ศึกษาความ ต้องการฝึกอบรมพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูสอนศิลปศึกษาใน โรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้นิยามความหมายของ สมรรถภาพด้านสื่อการเรียนการสอนว่า หมายถึง วิธีการผลิตสื่อการสอน การจัดหาสื่อการสอน และวิธีการใช้สื่อวัสดุและอุปกรณ์การสอนต่างๆ และวิชิต วงศ์สายตา ได้ศึกษาสมรรถภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระธรรมวิทยากรจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และได้นิยามความหมายของสมรรถภาพด้านการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนว่า หมายถึง ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการผลิตและใช้สื่อการสอน และสามารถนำสื่อที่มีอยู่แล้วมาปรับใช้ในการสอนรวมถึงการใช้ห้องปฏิบัติการและห้องจริยธรรม เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจหลักธรรมของพระพุทธศาสนาได้ดียิ่งขึ้น สวน ทรัพย์สิน ชฎากุล และ ศลิษา ผลจันทร์ ได้ศึกษาความต้องการเพิ่มสมรรถภาพการสอนของครูวิทยาศาสตร์ ได้ให้คำนิยามความต้องการด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์วิทยาศาสตร์สอดคล้องกัน ว่าเป็นความต้องการที่เกี่ยวกับ การจัดหาการใช้และการบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ จากแนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน และนิยามความหมายที่นักการศึกษาได้ให้ไว้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า สมรรถภาพเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนที่จำเป็นสำหรับครู ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในการผลิตและการใช้สื่อชนิดต่าง ๆ ตลอดจนความสามารถหรือทักษะในการผลิตการใช้และการนำสื่อการเรียนที่มีอยู่แล้วมาปรับปรุงใช้ให้เหมาะสมกับบทเรียน ความถนัด ความสนใจและวัยของผู้เรียน

๓ สมรรถภาพด้านการดำเนินการสอน

แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินการสอน กระบวนการเรียนการสอนจะประกอบด้วย กิจกรรมต่าง ๆ หลายชนิดและจะต้อง อาศัยความรู้ในทฤษฎีหรือหลักการต่าง ๆ จากหลายแขนงวิชา เช่น ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอน การใช้ทรัพยากรและเครื่องมือต่าง ๆ และการแนะแนวการเรียนการสอน เป็นต้น กระบวนการจัดการเรียนการสอนเป็นวิธีการหรือกลวิธีในการใช้ความพยายามของครูที่ จะดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนที่วางแผนไว้ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล โดยในกระบวนการจัดการเรียนการสอนนั้นต้องบูรณาการสวนต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและกลมกลืนกับหลักการ ทฤษฎีความก้าวหน้าทางวิชาการ ผู้เรียน ผู้สอน สื่อ

^{๕๗} นันทยา สุนทรวงษ์, “ปัญหาความต้องการและวิธีที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถภาพทางการสอน วิชาภาษาอังกฤษของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต, หลักสูตรและการนิเทศ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๓๕), หน้า ๒๕ – ๒๖.

รูปแบบวิธีการศิลปการสอนการวัดและประเมินผลตลอดจนปัจจัยสภาพแวดล้อม และทรัพยากรที่มีอยู่ในช่วงเวลาขณะที่สอนได้อย่างดี ดังนั้น ครูผู้สอนจึง ต้องมีความรู้ในด้านการเตรียมการสอนซึ่งประกอบด้วยการศึกษาวิเคราะห์เรื่องที่จะสอนให้เข้าใจ การศึกษาหาแหล่งความรู้ที่หลากหลาย การวางแผนการสอน การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ประกอบการสอนต่าง ๆ ตลอดถึงห้องเรียน เป็นต้น และในระหว่างการสอนครูก็ต้องมีความสามารถในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี การกระตุ้นผู้เรียนให้สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่ได้วางไว้ ซึ่งอาจจะมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและ สถานการณ์ที่เป็นจริง การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต้องจัด ให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ของตนเอง พัฒนาและ ขยายความคิดของตนเองจากความรู้ที่เรียน หลักการเรียนรู้การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพได้แก่

๑) จัดการเรียนรู้การสอนที่มีความหมาย โดยเน้นแนวคิดที่สำคัญ ๆ ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ทั้งในและนอกโรงเรียนได้ เป็นแนวคิดความรู้ที่คงทนยั่งยืนมากกว่าที่จะศึกษาในสิ่งที่เป็นเรื่องหรือข้อเท็จจริงที่มากมายกระจัดกระจายแต่ไม่มีแกนสาร ด้วยการจัดกิจกรรมที่มีความหมายต่อผู้เรียนและด้วยการประเมินผลที่ทำให้ผู้เรียนต้องใส่ใจในสิ่งที่เรียน เพื่อแสดงให้เห็นว่าเขาได้เรียนรู้ และสามารถทำอะไรได้บ้าง

๒) จัดการเรียนรู้การสอนที่บูรณาการ การบูรณาการตั้งแต่หลักสูตร หัวข้อที่จะเรียน โดยเชื่อมโยงเหตุการณ์ พัฒนาการต่าง ๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบันที่เกิดขึ้นในโลกเขาด้วยกันบูรณาการความรู้ ทักษะ ค่านิยมและจริยธรรมลงสู่การปฏิบัติจริงด้วยการใช้แหล่งความรู้ สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ และสัมพันธ์กับวิชาต่าง ๆ

๓) จัดการเรียนรู้การสอนที่เน้นการพัฒนา ค่านิยม จริยธรรม จัดหัวข้อหน่วยการเรียนรู้ที่สะท้อน ค่านิยม จริยธรรม ปทัสถานสังคม การนำไปใช้จริงในการดำเนินชีวิตช่วยผู้เรียนให้ได้คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ ตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ยอมรับและเข้าใจในความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตน และรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม

๔) จัดการเรียนรู้การสอนที่ท้าทาย คาดหวังให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ทั้งในส่วนตัวและการเป็นสมาชิกกลุ่ม ให้ผู้เรียนใช้วิธีการสืบเสาะ จัดการกับการเรียนรู้ของตนเองใส่ใจและเคารพในความคิดของผู้เรียน

๕) จัดการเรียนรู้การสอนที่เน้นการปฏิบัติให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิด ตัดสินใจ สร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง จัดการตัวเองได้ มีวินัยในตนเองทั้งด้านการเรียนและการดำเนินชีวิต เน้นการจัดกิจกรรมที่เป็นจริง เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ ความสามารถไปใช้ในชีวิตจริง ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต้องมีความเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนเรียนรู้ได้ แม้ว่าอาจจะไม่ใช่เด็กทุกคนจะประสบความสำเร็จในการเรียนในระดับที่เท่ากัน ดังนั้น การจัดกระบวนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมนั้น ครูผู้สอนควรใช้วิธีการสอนที่หลากหลายผสมผสานกันเหมือนกับการสอนอื่น ๆ เพราะเหตุว่าไม่มี การสอนวิธีใดวิธีหนึ่งที่ดีที่สุดเพียงวิธีเดียว การสอนที่ดีคือการสอนที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสม กับสถานการณ์ ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนและนักการศึกษาในปัจจุบันรู้ว่าการพัฒนา รูปแบบการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อให้เหมาะสมกับครูผู้สอนซึ่งมีบุคลิกภาพต่างกัน ผู้เรียนที่มีความ แตกต่างกัน และบริบทที่แตกต่างกันเป็นสิ่งที่ทำได้

ครูผู้สอนบางคนและนักเรียนบางกลุ่มอาจชอบ ใช้วิธีการสอนเป็นรายบุคคล ครูบางคนและนักเรียนบางกลุ่มอาจชอบใช้วิธีสอนด้วยการอภิปราย การทำงานกลุ่มนักเรียนบางคนและบางกลุ่มอาจชอบใช้ทั้งสองวิธี อย่างไรก็ตามตัวครูผู้สอนเองก็ต้องมีความยืดหยุ่น ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนบาง พร้อมทั้งมีการวางแผนการสอนไวล่วงหน้าเป็นอย่างดี ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม ครูผู้สอนจะต้องสามารถจัดการเรียนการสอนที่ทำทนายตอบสนองต่อความแตกต่างของ นักเรียนแต่ละคน โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง สามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ ทั้งนี้ ก็เพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์และได้ต่อยอดองค์ความรู้ที่ได้เรียนรู้มา และครูจะต้อง สามารถบูรณาการองค์ความรู้ต่าง ๆ โดยการใช้แหล่งการเรียนรู้ สื่อ และเทคโนโลยีที่หลากหลาย เน้นให้ความรู้เป็นหลักการสำคัญสอดคล้องกับการดำรงชีวิตจริงมากกว่าการสอนเนื้อหาซึ่งมีอยู่มากมาย มุ่งพัฒนาผู้เรียนใหม่ค่านิยมที่พึงประสงค์สอดคล้องกับเป้าหมายของสังคมและสามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้ หลักการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา การสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน เป็นกิจกรรมเชิงปฏิบัติ ให้ผู้เรียนมี ความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมที่เหมาะสมในการดำรงชีวิต มุ่งเน้นให้สามารถนำหลักธรรมไป ปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับ

พนม พงษ์ไพบูลย์ ที่ได้กล่าวไว้ว่าจุดเน้นของการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาไม่ได้อยู่ที่เนื้อหาสาระว่าผู้เรียนได้เรียนรู้ อะไรบ้าง แต่อยู่ที่ผู้เรียนคิดอย่างไร เชื่ออย่างไร และปฏิบัติตนอย่างไร การสอนวิชา พระพุทธศาสนามีหลักการสอนที่ควรยึดถือเป็นแนวทางการสอน^{๕๘} ดังนี้

๑) การสอนควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ได้แก่ วัยของนักเรียน ความสนใจของผู้เรียน พื้นฐานสภาพทางครอบครัว สภาพแวดล้อม สติปัญญาเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการเรียนพระพุทธศาสนา

๒) การสอนพระพุทธศาสนา ต้องใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธีและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ ด้วยตนเองให้มากที่สุด

๓) ในการสอนพระพุทธศาสนา ต้องให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ด้านความรู้ควบคู่กับการปฏิบัติด้วย และการปฏิบัตินั้นจะต้องให้นักเรียนอภิปรายหาแนวทางที่ดีที่สุดในการนำหลักธรรมไปสู่การปฏิบัติ

๔) การสอนพระพุทธศาสนา ต้องมีกิจกรรมอย่างหลากหลายให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ เช่น การตั้งขุมนุมการปฏิบัติธรรมต่าง ๆ ในทำนองเดียวกัน

วันเพ็ญ วรรณโณ ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับ หลักการสอนศีลธรรมหรือพระพุทธศาสนาไว้ดังนี้

๑) การสอนให้เข้าใจเหตุผล สอนโดยยกตัวอย่างให้เห็นผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นตามมาเมื่อประพฤติปฏิบัติ

๒) สอนให้คิด การสอนให้คิดเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะผู้เรียนจะต้องเผชิญกับปัญหาที่ขัดแย้งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ซึ่งต้องรู้จักตัดสินใจเลือกประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องการตัดสินใจเช่นนี้เรียกว่า คุณพินิจทางศีลธรรม

^{๕๘} พนม พงษ์ไพบูลย์, การศึกษา: ปัจจัยที่ ๕ ของชีวิต, ม.ป.พ., ๒๕๔๐, หน้า ๓๘.

- ๓) การสอนโดยการปฏิบัติใหญ่เป็นตัวอย่าง
- ๔) สอนโดยแสดงผลแห่งการปฏิบัติให้เห็นจริง โดยการยกตัวอย่างให้เห็น เช่น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นต้น
- ๕) สอนโดยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง
- ๖) สอนจากเนื้อหาภายในสู่เนื้อหาภายนอก จากสิ่งที่ใกล้ตัวไปหาสิ่งที่ไกลตัวจากรูปธรรมไปสู่นามธรรม และจากชีวิตไปสู่อุดมการณ์
- ๗) สอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังเช่นพระพุทธองค์ได้เปรียบเทียบบุคคลกับบัวสี่เหล่า
- ๘) สอนด้วยการแนะแนว เพราะการแนะแนวทางที่ถูกต้องควรเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนโดยตรงเพราะโรงเรียนเปรียบเสมือนบ้านที่สองของนักเรียน และการแนะแนวจะสามารถแก้ปัญหาในสวนของพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนได้
- ๙) การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ด้วยการจัดสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการสอนศีลธรรมให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังคุณธรรมมากทั้งเป็นเครื่องกระตุ้นทางใจให้ผู้เรียนได้สัมผัสอยู่ทุกเมื่อเชื่อวันยอมจะโนมน้าวจิตใจให้คล้อยตามได้ง่ายนอกจากนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาไว้ดังนี้

๑) การนำพุทธธรรมเข้ามาประยุกต์ในการศึกษา และการสอนวิชา พระพุทธศาสนาในชั้นเรียนนั้น ควรจะเป็นวิธีการที่ให้นักเรียนเป็นจุดศูนย์กลางหรือเรียกว่า เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นคือ วาจะสอนเรื่องอะไร ควรจะนำตัวอย่างเรื่องนั้นที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงนำมาเล่า ให้นักเรียนฟัง หรือนำเขาไปสู่ความสนใจของนักเรียน ครูไม่จำเป็นต้องอธิบายให้นักเรียนฟังเอง ทั้งหมด ควรถามให้นักเรียนในชั้นแต่ละคนได้แสดงความคิดเห็นที่เขาทำอย่างนั้นดี ไม่ดี ผิดหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาในข้อไหน อย่างไร

๒) ครู อาจารย์จะต้องเป็นนักเก็บข้อมูลจะต้องจดบันทึกยกตัวอย่างให้นักเรียนอภิปรายว่า ผิดคำสอนพระพุทธศาสนาตรงไหนและควรแก้ไขอย่างไร

๓) วิชาพระพุทธศาสนานั้นเป็นวิชาพิเศษ ควรให้อิสระกับครูผู้สอนในการทำหลักสูตร สาระ เนื้อหาวิชา จุดประสงค์ การวัดและการประเมินผล

๔) ควรมีการกำหนดว่า เด็กวัยไหนควรจะสอนพระพุทธศาสนาหรือศีลธรรมอะไรไป ควรกำหนดขั้นตอนต่างๆ ตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถม มัธยม และอุดมศึกษา และชี้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน นำมาสอนให้คิด วิเคราะห์ และครูควรมีจิตวิญญาณในการสอน และให้ความสำคัญในวิชาที่สอนการเรียนการสอนพุทธศาสนามีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เข้าใจ ศรัทธาซาบซึ้ง อันจะนำไปสู่การนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เพราะวัตถุประสงค์หลักจริง ๆ ของการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาก็คือ การเน้นให้นักเรียนนำหลักการทางศาสนาไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ดังนั้น ครูที่สอนพุทธศาสนาจึงควรเน้นการสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เน้นให้นักเรียนได้นำหลักคำสอนทางศาสนาปฏิบัติจริง และที่สำคัญที่สุดก็คือผู้สอนจะต้องดำรงตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี อันจะทำให้ให้นักเรียนเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในตัวผู้สอนและเป็นการตอกย้ำถึง

ความเชื่อมั่นในหลักการที่ผู้สอนนำมาสอนอย่างแท้จริง เหมือนอย่างคำที่นักปราชญ์ท่าน กล่าวไว้ว่า ทำให้ดู อยู่ให้เห็น เย็นให้สัมผัส อันเป็นหลักการสอนคนโดยอุบายแยบคายของนักปราชญ์ทั้งหลาย โดยสรุปแล้วครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาจำจะต้องรู้จักบุคคลที่จะสอนรู้จักเลือกและจัดเนื้อหา และใช้วิธีการให้สอดคล้องเหมาะสมกับอุปนิสัยของผู้เรียน จึงจะสามารถจัดการเรียนการสอนให้เกิด การเรียนรู้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพด้านการดำเนินการ สอน สำหรับสมรรถภาพด้านการดำเนินการสอนซึ่งครอบคลุมถึงการเตรียมการสอนการวางแผนการ สอน ตลอดจนการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนซึ่งครูจะต้องมีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน ในระหว่างดำเนินการในในห้องเรียน ซึ่งนักวิชาการได้ให้ทัศนะไว้ดังนี้

สุรพันธ์ ต้นศรีวงษ์ ได้จำแนกสมรรถภาพด้านการสอนของครูชาวอุตสาหกรรม ไว้ดังนี้

- ๑) สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจต่อการเรียนอย่างสม่ำเสมอ
- ๒) ใช้เทคนิควิธีสอนใดเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา
- ๓) สามารถอธิบายรายละเอียดในเนื้อหาเพื่อให้นักศึกษาเข้าใจ
- ๔) ใช้คำถามเพื่อการตรวจปรับความเข้าใจของนักศึกษา และเพื่อสร้างเนื้อหารวมกัน
- ๕) เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นและมีส่วนรวมในบทเรียน
- ๖) สร้างบรรยากาศการสอนที่ดี
- ๗) แก้ปัญหาขณะทำการสอนได้ดี
- ๘) มีทักษะในการสื่อความหมาย ตลอดจนการใช้สื่อการสอน
- ๙) สาธิตหรือปฏิบัติการให้นักศึกษาดูเป็นตัวอย่างได้
- ๑๐) ให้คำแนะนำและแนวทางในการปฏิบัติงานแก่นักศึกษาจากการสำรวจหา

สมรรถภาพของการเป็นครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาของ

เวอร์เนอร์และคณะ ได้จำแนกองค์ประกอบของสมรรถภาพด้านการจัดการและด้าน การเรียนการสอน (management and instruction) ไว้ดังนี้

- ๑) มีกลวิธีในการสอนที่เหมาะสม
- ๒) มีหลักเกณฑ์จากข้อมูลในการจัดกลุ่มการเรียน
- ๓) มีระบบการจัดการเรียนการสอนหลาย ๆ แบบ
- ๔) นำอุปกรณ์การสอนและทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ให้เป็นประโยชน์
- ๕) สอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
- ๖) ระบุเป้าประสงค์ (goals) จุดประสงค์ (objectives) ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

๗) จัดแหล่งทรัพยากร และวัสดุอุปกรณ์ให้มีประสิทธิภาพต่อการนำมาใช้ประกอบ กิจกรรมการเรียนการสอนได้

- ๘) วางแผนจัดกิจกรรมรวมกับนักเรียนได้
- ๙) มีเทคนิคในการหาข้อมูลจากนักเรียนได้
- ๑๐) ใช้วิธีการเสริมกำลังในทางบวกให้กับนักเรียนได้
- ๑๑) ใช้คำถามใดเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน
- ๑๒) สร้างสามัญสำนึกให้แก่นักเรียนได้

๑๓) พัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดรวบยอดของวัฒนธรรมหลาย ๆ ด้านให้เข้ากับนักเรียนได้

๑๔) กำหนดแผนการสอน เรียงลำดับกิจกรรมการเรียนการสอนและจัดประสบการณ์ได้เหมาะสมตามหลักจิตวิทยา

ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่องสาระความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ และ ข้อ ๙ แห่งข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.๒๕๔๘ ประกอบกับมติคณะกรรมการคุรุสภาในการประชุมครั้งที่ ๑๐ / ๒๕๔๘ วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๔๘ คณะกรรมการคุรุสภาจึงกำหนดสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้จิตวิทยา สำหรับครูและการบริหารจัดการห้องเรียนของผู้ประกอบวิชาชีพครูไว้ ดังนี้

๑) สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้

- ๑.๑ สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำแผนการเรียนรู้รายภาคและตลอดภาค
- ๑.๒ สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
- ๑.๓ สามารถจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการประเมินผล

๒) สมรรถนะด้านจิตวิทยาสำหรับครู

- ๒.๑ เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน
- ๒.๒ สามารถช่วยเหลือผู้เรียนให้เรียนรู้และพัฒนาได้ตามศักยภาพของตน
- ๒.๓ สามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- ๒.๔ สามารถส่งเสริมความถนัดและความสนใจของผู้เรียน

๓) สมรรถนะด้านการบริหารจัดการในห้องเรียน

- ๓.๑ มีภาวะผู้นำ
- ๓.๒ สามารถบริหารจัดการในห้องเรียน
- ๓.๓ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ๓.๔ สามารถในประสานประโยชน์
- ๓.๕ สามารถนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการ

จากแนวความคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพที่จำเป็นสำหรับครูในการดำเนินการสอนนั้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า สมรรถภาพของครูในการดำเนินการสอนประกอบด้วย การเตรียมการสอนและการจัดการเรียนการสอนซึ่งครูจะต้องมีความรู้ในด้านจิตวิทยาการเรียนรู้เทคนิควิธีในการสอนแบบต่าง ๆ และการจัดการห้องเรียน

นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสมรรถภาพในการสอนได้ให้คำนิยามความหมายของสมรรถภาพเกี่ยวกับการดำเนินการสอนไว้ดังนี้

วิชิต วงศ์สายตา ได้นิยามความหมายของสมรรถภาพด้านการ ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนว่า หมายถึง การเตรียมการเรียนการสอน ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการสอนวิชาพระพุทธศาสนา และความสามารถนำหลักหรือกฎเกณฑ์นำไปประยุกต์ ใช้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน

สมจิตร กองสุข ได้นิยามความหมายของสมรรถภาพด้านการจัด กิจกรรมการสอนว่า หมายถึง ความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติของครูการศึกษานอกโรงเรียนสาย สามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประเภทชั้นเรียน เกี่ยวกับการนำเข้าสู่บทเรียน การสร้าง บรรยากาศในการเรียน การสอน การใช้คำถาม การสรุปบทเรียน วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน รวมทั้งความสามารถในการสร้างบำรุงรักษา และใช้สื่อการสอน

พัชรินทร์ หาดทราย ได้ให้นิยามความหมายของสมรรถภาพด้านปฏิบัติการสอนเกี่ยวกับทักษะการสอนของครูวิทยาศาสตร์ไว้ว่า หมายถึง ความสามารถในการ ถ่ายทอดความรู้ สร้างความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือใช้การอภิปรายเพื่อช่วยกันหาคำตอบ สามารถเลือกใช้เทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และสามารถใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนได้อย่างเหมาะสม

จากคำนิยามเกี่ยวกับสมรรถภาพด้านการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนของนักการศึกษาต่างกล่าวนี้นั้นที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับขอบเขตที่บุคคลเหล่านั้น ต้องการจะศึกษาในด้านนั้น ๆ ผู้วิจัยสามารถสรุปคำนิยามดังกล่าวข้างต้นได้ว่า ครูที่มีสมรรถภาพในการดำเนินการสอนจะต้องมีความรู้ในด้านการเตรียมการสอน จิตวิทยาการเรียนการสอนเทคนิค วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบต่างๆ และความสามารถในการจัดการสื่อการเรียนการสอน

จากแนวคิดเกี่ยวกับนักวิชาการและคำนิยามสมรรถภาพเกี่ยวกับการจัดการ เรียนการสอนของนักการศึกษาที่ได้ทำการศึกษาไว้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า สมรรถภาพด้านการดำเนินการ สอนสำหรับครูพระสอนศีลธรรมนั้น ครูพระจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเตรียมการสอน หลักการสอนวิชาพุทธศาสนา เทคนิควิธีการสอนแบบต่าง ๆ หลักจิตวิทยาการศึกษา ตลอดจนความสามารถหรือทักษะในการนำองค์ความรู้ดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการ บทเรียน ความถนัด ความสนใจและวัยของผู้เรียน

๔ สมรรถภาพด้านการวัดผลประเมินผล

แนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลการวัดและประเมินผลเป็นกิจกรรมที่ทำให้ทราบพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของผู้เรียน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการดำเนินการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และ ตัดสินผลการเรียนตามระเบียบว่า ด้วยการประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพการวัดและประเมินผลจัดเป็น กิจกรรมสำคัญที่สอดแทรกอยู่ในทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่ก่อนการเรียนการสอนจะเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียน ระหว่างการเรียนการสอนจะเป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงผลการเรียน และเพื่อให้ผู้เรียนทราบผลการเรียนของตนเป็นระยะ ๆ และเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา/ภาคเรียน จะเป็นการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน เพื่อตรวจสอบให้แน่ชัดว่าผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ การวัดผลและประเมินผลนี้ ประกอบด้วยองค์ประกอบ ๒ ส่วนด้วยกัน คือ การวัดผล (measurement) หมายถึง กระบวนการ รวบรวมข้อมูลที่ได้มาซึ่งตัวเลข จำนวน หรือปริมาณใดหรือปริมาณหนึ่ง โดยอาศัยเครื่องมือหรือ วิธีการต่างๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน และการใช้แบบทดสอบ เป็นต้นทั้งนี้ ก็เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติเปลี่ยนแปลงไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ ส่วนการจะใช้เครื่องมือชนิดใด

นั้นก็ขึ้นอยู่กับ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการสอน และอีกส่วนหนึ่งก็คือ การประเมินผล (evaluation) คือ การตัดสินว่าผู้เรียนมีคุณภาพเป็นอย่างไร เมื่อนำคะแนนที่ได้จากการวัดผลมา เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ การประเมินผลจะออกมาในเชิงคุณภาพ เช่น สอบผ่านหรือไม่ผ่าน หรือแบ่งเป็นระดับ ๔ ๓ ๒ ๑ ๐ คือ ดีมาก ดี ปานกลาง พอใช้ และต้องแก้ไข เป็นต้น

จากความหมายของการวัดผลและการประเมินผลที่นักวิชาการได้ให้ไว้ดังกล่าว แล้ว สรุปได้ว่า การวัดผลและประเมินผลเป็นกระบวนการต่อเนื่องกัน ที่ใช้เพื่อตรวจสอบผลการ เรียนรู้ทั้งทาง ด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียน โดยการใช้องค์เครื่องมือที่หลากหลายและ สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการสอน ในการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมใช้หลักการประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Assessment) มีจุดหมายเบื้องต้นคือเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ การกำหนด มาตรฐาน และการออกแบบระบบการประเมินควรเป็นผลที่เกิดจากการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดง ความสามารถที่แท้จริงออกมา และสะท้อนให้เห็นถึงแรงจูงใจและความตั้งใจในการเรียนรู้ พร้อมทั้ง ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักกำกับดูแลและประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเองดังนี้

๑) การวัดความรู้ทักษะกระบวนการและยุทธศาสตร์ที่ประเมินสอดคล้องตามที่นักเรียนใช้ในกระบวนการเรียนรูตามหลักสูตรและตามประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน

๒) การประเมินผลควรอาศัยข้อมูลจากการปฏิบัติภาระงานที่มอบหมายให้นักเรียน ปฏิบัติที่สอดคล้องกับงานที่เป็นสภาพจริง และสอดคล้องกับหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ในชั้นเรียน

๓) การประเมินและการตัดสินผลการเรียนใช้ข้อมูลจากผลการสอบแบบทดสอบ มาตรฐานประกอบกับผลการเรียนรูระหว่างเรียนที่เป็นพฤติกรรมในการเรียนรู้การปฏิบัติงานและ ผลงานของผู้เรียน

๔) การประเมินต้องเป็นธรรมกับผู้เรียนทุกคน โดยไม่มีความลำเอียงทางพื้นฐานทางวัฒนธรรม ภาษา เชื้อชาติ เพศ และภูมิหลังทางผลสัมฤทธิ์

๕) การประเมินในชั้นเรียนควรกระทำอย่างต่อเนื่องเพื่อใช้เป็นข้อมูลระยะยาว สำหรับใช้ เป็นหลักฐานการเรียนการพัฒนาและความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

๖) การประเมินควรจะรวมถึงการวัดแรงจูงใจ เจตคติ และจิตพิสัยของผู้เรียนต่อการเรียน

๗) ผลการประเมินควรให้ข้อมูลป้อนกลับอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียน ผู้เกี่ยวข้องและการปรับปรุงแผนการเรียนรู้

๘) การวัดผลจากการปฏิบัติงานของผู้เรียนและผลการสอบวัด ผู้สอนต้องพิจารณา คำตอบที่เป็นไปได้และสมเหตุสมผล และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการทำงานที่ผิดพลาด

๙) การประเมินควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจทักษะกระบวนการ ที่สร้างสรรค์และเป็นอิสระในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรมครูผู้สอนจะต้องสามารถใช้วิธีการประเมินการเรียนรู้ที่หลากหลายต่อเนื่องสอดคล้องกับ สภาพการจัดการเรียนการสอนจริง สามารถวัดพัฒนาการของผู้เรียนได้ทุกด้านตามจุดประสงค์ของ หลักสูตร การประเมินต้องเที่ยงตรงและเป็นธรรมกับนักเรียนทุกคน นอกจากนี้ครูผู้สอนจะต้องให้

ข้อมูลป้อนกลับกับตัวผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาตนเองและการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

การประเมินผลการเรียนการสอนนักเรียนนั้น ครูสามารถเลือกใช้ได้หลายวิธีในแต่ละวิชาที่สอน และอาจเลือกใช้หลาย ๆ วิธีในการประเมินแต่ละครั้ง หรืออาจจะเลือกใช้เพียงวิธีเดียวในการประเมินผลคราวนั้น ๆ ก็ได้ วิธีการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนนักเรียนที่ครูสามารถกระทำได้มีหลายวิธีดังต่อไปนี้

๑) การสังเกต หมายถึง การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะกำลังเรียนหรือกำลังทำงาน การรวมกิจกรรมกลุ่ม ความตั้งใจฟังขณะที่ครูกำลังอธิบายหน้าชั้น เป็นต้น

๒) การสัมภาษณ์ หมายถึง การสัมภาษณ์เพื่อต้องการทราบความเจริญก้าวหน้าทางด้านการเรียนของนักเรียน ซึ่งอาจจะเป็นการสัมภาษณ์ในเนื้อหาวิชาที่สอน วิธีการทำงานหรือวิธีการเรียนของนักเรียน เป็นต้น

๓) การทดสอบ หมายถึง การทดสอบความรู้ในเนื้อหาวิชาที่เรียน อาจจะเป็นการทดสอบความรู้ทางด้านทฤษฎีหรือการทดสอบภาคปฏิบัติก็ได้ ถ้าจะให้ได้ผลดีจะต้องทำการทดสอบทั้งด้านความรู้และภาคปฏิบัติควบคู่กันด้วย

๔) การจัดอันดับคุณภาพ หมายถึง การนำผลงานของผู้เรียนในกลุ่มมาเปรียบเทียบกับกันในด้านคุณภาพ แล้วประเมินคุณภาพของนักเรียนแต่ละคนว่าคนใดควรอยู่ระดับใด

๕) การใช้แบบสอบถามและแบบสำรวจ เป็นวิธีการประเมินผลอีกแบบหนึ่งเพื่อสำรวจตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอนทั้งของนักเรียนและของครู

๖) การบันทึกย่อและระเบียบวาระ เป็นวิธีการที่ครูจดบันทึกพฤติกรรมความ เจริญก้าวหน้าของนักเรียนแต่ละคนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

๗) การศึกษาเป็นรายบุคคล เป็นวิธีการที่นิยมใช้กับนักเรียนที่มีปัญหาเป็นรายกรณี ปัญหาในที่นี้มีความหมายครอบคลุมทั้งเด็กนักเรียนที่เรียนเก่งและเรียนอ่อน รวมทั้งเด็กที่มี ปัญหาตามพฤติกรรมอื่น ๆ ด้วย

๘) การใช้วิธีสังคมมิติ เป็นวิธีที่นิยมใช้เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเดียวกันประเมินคุณภาพของสมาชิกในกลุ่มเดียวกัน เพื่อตรวจสอบดูว่าสมาชิกคนใดได้รับความนิยมสูงสุดในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลาย ๆ ด้านก็ได้

๙) การให้ปฏิบัติและนำไปใช้ เป็นวิธีการที่ครูอาจารย์ต้องการทราบพัฒนาการทาง ด้านทักษะหรือการปฏิบัติงานของนักเรียนจากที่ได้นำวิธีการปฏิบัติไปแล้ว นอกจากครูจะเลือกใช้วิธีการประเมินผลการเรียนของนักเรียนทั้ง ๙ วิธี ดังกล่าว แล้วในการประเมินผลการเรียนทุก ๆ วิชา ครูจะต้องประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนให้ครบวิธีทั้ง ๓ ด้านคือ

๙.๑ ด้านประจักษ์ (cognitive domain) คือ การวัดทางด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล

๙.๒ ด้านจิตวิทยา (affective domain) คือ การวัดด้านความรู้สึก ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในด้านต่างๆ เช่น การตรงต่อเวลา ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความขยันขันแข็งในการทำงาน เป็นต้น

๙.๓ ด้านจิตนวิสัย (psychomotor domain) คือ การวัดด้านการปฏิบัติงาน เพื่อต้องการทราบว่านักเรียนทำงานเป็นหรือไม่หลังจากที่ได้ศึกษาทฤษฎีไปแล้ว การวัดด้านจิตนวิสัย หรือด้านทักษะนี้ ครูจะนำมาใช้ได้มากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะวิชาที่สอน วิชาใดเน้นการปฏิบัติงานก็จำเป็นต้องเน้นการวัดด้านจิตนวิสัยหรือด้านทักษะให้มาก ส่วนวิชาใดที่เน้นความเจริญงอกงามทางด้านสติปัญญา การวัดทางด้านนี้ก็ลดน้อยลง อย่างไรก็ตาม การเรียนการสอนทุก ๆ วิชา ควรจะมีการวัดในด้านจิตนวิสัยนี้ด้วยตามสมควร สำหรับการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนานั้นนักวิชาการ ได้แสดงทัศนะไว้ดังนี้

พนิดา สินสุวรรณ ได้เสนอหลักการวัดผลและประเมินผลการเรียน การสอนวิชาพุทธศาสนาอย่างครอบคลุมไว้ ๓ ทาง ได้แก่

๑) การวัดผลและประเมินผลด้านความรู้สึของผู้เรียน

๑.๑ การวิเคราะห์คานิยม

๑.๒ การใช้แบบแผนภูมิหรือกราฟ

๑.๓ การวัดผลและประเมินผลแบบการตุน

๑.๔ ใช้แบบทดสอบความสนใจเปิดใจบรรยาย

๒) การวัดและประเมินผลด้านปรับพฤติกรรม

๒.๑ ใช้การสังเกต เช่น การบันทึกย่อย การทำมาตราส่วนประเมินค่า และการสำรวจรายการ

๒.๒ การสัมภาษณ์

๓) การวัดผลด้านพุทธิพิสัยของผู้เรียน

๓.๑ การใช้คำถามแบบอัตนัย การใช้คำถามแบบปรนัย

๓.๒ การใช้คำถามแบบไม่จบในตัวเอง การวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนานั้นจะเน้นการวัดผล ประเมินผลตามสภาพจริง ซึ่งเป็นการประเมินเชิงคุณภาพอย่างต่อเนื่องในด้านความรู้ ความคิด พฤติกรรม วิธีการปฏิบัติและผลการปฏิบัติของผู้เรียน การประเมินลักษณะนี้จะมีประสิทธิภาพเมื่อ ประเมินการปฏิบัติของผู้เรียนในสภาพที่เป็นจริง วิธีการที่ใช้ประเมิน ได้แก่ การสังเกต การ สัมภาษณ์ การบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง แบบทดสอบวัดความสามารถจริง การรายงานตนเอง และ แฟ้มสะสมผลงาน (portfolio)

การวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาควรใช้วิธีการที่หลากหลาย ครอบคลุมและเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด ครอบคลุมทั้งความรู้ ความคิดและความประพฤติของผู้เรียน ซึ่งไม่สามารถใช้วิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียวในการวัดผล ประเมินผลให้มีความเที่ยงตรงแม่นยำได้ ดังนั้น ครูที่สอนวิชาพระพุทธศาสนาจึงต้องเข้าใจวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน และเลือกวิธีการวัดที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์เฉพาะนั้น ๆ จึงจะสามารถวัดผลได้อย่างเที่ยงตรงแม่นยำ ซึ่งผลที่ได้จากการวัดผลประเมินผล จะเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนว่า ประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด อีกอย่างหนึ่งจะทำให้รู้ว่า วิธีการหรือรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ใช้อยู่มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดและท้ายที่สุดก็จะทำให้ผู้ประเมินเห็นแนวทาง และวิธีการที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น อันเป็นวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งของการวัดผลประเมินผล แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพด้านการวัดผล

ประเมินผล สำหรับแนวความคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพด้านการวัดผลประเมินผลของครูนั้น นักวิชาการได้ให้ทัศนะไว้ดังนี้

สุรพันธ์ ตันศรีวงษ์ ได้จำแนกสมรรถภาพด้านการประเมินของครูชาวอุตสาหกรรมไว้นี้

- ๑) การประเมินผลหลักสูตร
- ๒) การประเมินผลการเรียนการสอน
- ๓) การออกแบบข้อคำถามและข้อสอบ
- ๔) การแบ่งชั้นคะแนนและการให้เกรด
- ๕) การออกแบบใบปฏิบัติงานและใบงาน

๖) การกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่องสาระความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษาตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ และ ข้อ ๕ แห่งข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.๒๕๔๘ ประกอบกับมติคณะกรรมการคุรุสภาในการประชุมครั้งที่ ๑๐ / ๒๕๔๘ วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๔๘ คณะกรรมการคุรุสภาจึงกำหนดสมรรถนะด้านการวัดผลและประเมินผลของผู้ประกอบวิชาชีพครูไว้ ๒ ระดับด้วยกันคือ

๑) สาระความรู้ หรือองค์ความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู

- ๑.๑ หลักการและเทคนิคการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา
- ๑.๒ การสร้างและการใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผลการศึกษา
- ๑.๓ การประเมินผลตามสภาพจริง
- ๑.๔ การประเมินผลจากแฟ้มสะสมงาน
- ๑.๕ การประเมินผลแบบย่อยและแบบรวม

๒) สมรรถนะหรือความสามารถในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลที่ผู้ประกอบวิชาชีพครูจำเป็นต้องมี คือ

- ๒.๑ สามารถวัดและประเมินผลได้ตามสภาพความเป็นจริง
- ๒.๒ สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และ

หลักสูตรนอกจากนี้

ยนต์ ชุมจิต ได้กล่าวถึงเกณฑ์ในการคัดเลือกครู ต้นแบบป พ.ศ.๒๕๔๓ ว่า จะต้องเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีความสามารถทางวิชาการ โดยเน้นความสำคัญทั้งกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ความรู้คุณธรรม และบูรณาการในเรื่อง ต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับระดับการศึกษา ความสามารถอย่างหนึ่งที่ครูจะต้องมีก็คือ ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย อาทิ การทดสอบ การประเมินพัฒนาการและความประพฤติของผู้เรียน และการสังเกตพฤติกรรมการเรียน การรวมกิจกรรม นอกจากแนวความคิด

ดังกล่าวแล้ว นักการศึกษาที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถภาพครูได้ให้คำนิยามของคำว่าสมรรถภาพด้านการวัดผลประเมินผลไว้ดังนี้

มานิดา อินทรีย์มีศักดิ์ ได้นิยามความหมายของสมรรถภาพด้านการวัดและประเมินผล พัฒนาการ ว่า หมายถึง การพัฒนาและเลือกใช้เครื่องมือ ตลอดจนดำเนินการวัดและประเมินความสามารถของเด็กในการแสดงพฤติกรรมที่คาดว่าจะปรากฏในแต่ละช่วงอายุได้อย่างเหมาะสม เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลในการสร้างเสริมประสบการณ์ให้เด็ก

วิชิต วงศ์สายตา ได้นิยามความหมายของสมรรถภาพด้านการวัดผล และการประเมินผล ว่า หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเทคนิคในการวัดผล ประเมินการเรียนรู้ของวิชาพระพุทธศาสนา สามารถวัดผลการเรียนรู้ได้ตรงตามจุดประสงค์ ครอบคลุมทุก ลักษณะและมีความรู้เกี่ยวกับสถิติเบื้องต้นเป็นอย่างดี

ยุทธนา ปฐมวรชาติ ได้นิยามความหมายของสมรรถภาพด้านการวัดและประเมิน พัฒนาการของเด็กว่า หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของครูระดับก่อนประถมศึกษาเกี่ยวกับหลักและวิธีการวัดและประเมินพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งความสามารถในการสร้างและ เลือกใช้วิธีการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้า และจัดเตรียมวางแผน ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการสมบูรณ์และเหมาะสมตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

สมจิตร กองสุข ได้ศึกษาสมรรถภาพการสอนของครูการศึกษานอก โรงเรียนสายสามัญ และได้นิยามความหมายของสมรรถภาพด้านการวัดผลและประเมินผลว่า หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจและการปฏิบัติของครูการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น ประถมศึกษาชั้นเรียนเกี่ยวกับการจัดกระบวนการวัดผล และประเมินผลในด้านการ เรียนการสอนในห้องเรียน และในลักษณะวิธีการต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบผลความก้าวหน้าของการ เรียนการสอน อันจะนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร^{๕๙}

จากการศึกษาความหมายของการวัดผลประเมินผล วิธีการหรือเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลประเมินผลวัตถุประสงค์ประสงค์ของการวัดผลประเมินผล รวมทั้งสมรรถภาพด้านการวัดผลประเมินผลและนิยามความหมายของสมรรถภาพด้านการวัดผลประเมินผลที่นักวิชาการได้ให้ทัศนะไว้ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการวัดผลประเมินผล หรือสมรรถภาพด้านการวัดผลประเมินผลนั้น ควรจะประกอบไปด้วยความรู้ ความเข้าใจ ในหลักการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง การสร้าง การใช้และการเลือกใช้เครื่องมือวัดผลประเมินผล และความสามารถหรือทักษะในการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ตาม สภาพจริง

๕ สมรรถภาพด้านคุณลักษณะและเจตคติ

สังคมคาดหวังว่า ครู คือ แบบอย่างที่ดีของศิษย์เป็นผู้สร้างสมาชิกใหม่ของสังคมให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพแกสังคม ธรรมชาติของอาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องเกี่ยวข้องสัมผัสกับบุคคลอื่นอยู่เสมอ ฉะนั้น ผู้ดำเนินอาชีพครูจึงจะต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และใฝ่พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งทางด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางวิชาการ

^{๕๙} สมจิตร กองสุข, “การศึกษาสมรรถภาพการสอนของครูการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้นประเภทชั้นเรียน”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๓๖), หน้า ๘.

ตลอดจนเทคโนโลยีต่าง ๆ และครูยังต้องประพฤติตนให้เหมาะสมกับธรรมชาติของอาชีพด้วย คุณลักษณะดังกล่าวของครูเป็นสิ่งจำเป็นที่ส่งผลให้การ ปฏิบัติงานของครูประสบผลสำเร็จดังที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น คุณลักษณะดังกล่าวบางที่ นักวิชาการก็เรียกว่า สมรรถภาพด้านคุณลักษณะและเจตคติ ซึ่งก็หมายถึง ลักษณะทางด้าน ร่างกายจิตใจและสติปัญญาที่ส่งเสริมให้การปฏิบัติงานของครูประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง

สำหรับแนวความคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพด้านคุณลักษณะและเจตคตินั้น นักวิชาการได้ให้ทัศนะไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตทางการศึกษากำหนดสมรรถภาพที่คาดหวังของครูประถมศึกษาตาม คุณลักษณะไว้ดังนี้

- ๑) เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู
- ๒) เจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานครูในระดับประถมศึกษา
- ๓) สุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ
- ๔) ค่านิยมของการทำงานและการดำรงชีวิต
- ๕) ความпенผู้นำ
- ๖) เจตคติที่ดีต่อศิลปวัฒนธรรมไทย^{๖๐}

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดตัวบ่งชี้ลักษณะครูที่ดีไว้ตามลำดับดังนี้

- ๑) ต้องมีความรัก และความเข้าใจเด็ก มีความเมตตา ปราณนาดี รักเด็ก
- ๒) ยิ้มแย้มแจ่มใส นาสรีรธา มองโลกในแง่ดี
- ๓) เสียสละ อุทิศเวลาเป็นผู้อื่นมากกว่าผู้รับ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและประโยชน์ที่เกิดกับตัวเด็กมากกว่าส่วนตน
- ๔) พัฒนาค้นเองเสมอ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- ๕) มีมนุษยสัมพันธ์ อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข
- ๖) ซื่อสัตย์ อดทน ขยันหมั่นเพียร จริงใจ ตั้งใจคนหาศักยภาพของเด็ก
- ๗) ตั้งใจสอน มีความสามารถในการปฏิบัติงานสอน มีการพัฒนาผลงานอย่าง

ต่อเนื่อง

๘) มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถวิเคราะห์หลักสูตรเชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงในการจัดการเรียนการสอน

- ๙) ตรงต่อเวลา จัดสรรเวลาและกิจกรรมอย่างเป็นระบบ
- ๑๐) มีความรับผิดชอบ มุ่งมั่นแก้ปัญหาให้นักเรียนรายบุคคล
- ๑๑) รักและศรัทธาในวิชาชีพ
- ๑๒) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี แต่งกายและวางตนเหมาะสม
- ๑๓) ยอมรับความคิดเห็น และความสามารถของคนอื่น

^{๖๐} สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและสถาบันการศึกษาผลิตบัณฑิตทางการศึกษา, **แนวทางการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมศาสตร์, ๒๕๓๓), หน้า ๕ - ๖.

๑๔) ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลและเชื่อว่าเด็กทุกคนมีศักยภาพในการเรียนรู้

๑๕) เป็นนักประสาน รวมมือกับชุมชนได้อย่างสร้างสรรค์^{๖๑}

พัชรินทร์ หาดทราย ได้จำแนกองค์ประกอบสมรรถภาพของครูวิทยาศาสตร์ด้านคุณลักษณะความเป็นครูและเจตคติทางวิทยาศาสตร์ไว้ดังนี้

๑) องค์ประกอบด้านคุณลักษณะความเป็นครู ได้แก่

- ๑.๑ ความเมตตากรุณา
- ๑.๒ ความยุติธรรม
- ๑.๓ ความมีวินัย
- ๑.๔ ความรับผิดชอบต่อวิชาชีพครู
- ๑.๕ ความเป็นผู้มีอุดมคติ

๒) องค์ประกอบด้านเจตคติทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่

- ๒.๑ ความอยากรู้อยากเห็น
- ๒.๒ ความมีเหตุผล
- ๒.๓ ความมีระเบียบและคิดแบบละเอียดรอบคอบ
- ๒.๔ ความใจกว้าง
- ๒.๕ ความเพียรพยายาม
- ๒.๖ ความซื่อสัตย์^{๖๒}

สุรพันธ์ ต้นศรีวงษ์ ได้จำแนกสมรรถภาพด้านคุณลักษณะของครูช่างอุตสาหกรรมไว้ดังนี้

- ๑) มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู
- ๒) วางตัวให้เหมาะสม เป็นที่เชื่อถือของบุคคลทั่วไป
- ๓) เป็นตัวอย่างที่ดีของนักศึกษา เช่น การพูด การแต่งกาย
- ๔) มีลักษณะของความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
- ๕) มีความเสียสละและอุทิศเวลางานให้แก่งานส่วนรวม
- ๖) เป็นผู้ตรงต่อเวลาและมีความรับผิดชอบสูง
- ๗) มีความละเอียดรอบคอบ และประณีต
- ๘) ขยันและอดทนในการทำงาน
- ๙) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- ๑๐) ยึดมั่นในความถูกต้องและยุติธรรม

^{๖๑} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ ๘ (พ.ศ.๒๕๔๐-๒๕๔๔), (กรุงเทพมหานคร: อรรถพลการพิมพ์, ๒๕๓๙), หน้า ๑๐-๑๑.

^{๖๒} พัทธรินทร์ หาดทราย, “การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถภาพของครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, การวิจัยและสถิติทางการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๘), หน้า ๔.

๑๑) แสวงหาความรู้และฝึกตนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการอยู่เสมอ^{๖๓}
นอกจากนี้

ธีรศักดิ์ อัครบวร ได้ให้ทัศนะว่าลักษณะที่ดีของครูอีกประการหนึ่งก็คือ การมีบุคลิกภาพดี เรียกว่ามีภูมิฐานนั่นเอง ครูต้องเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม และมีบุคลิกภาพดี ทั้งนี้เพราะครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์และชุมชน ครูเป็นต้นแบบที่นักเรียน จะใช้เป็นแบบอย่างหรือเป็นเยี่ยงอย่างนอกจากนี้บุคลิกภาพของครูยังมีส่วนอย่างมาก ในการ ดำเนินอาชีพครูประสบความสำเร็จเป็นที่เคารพของศิษย์ เป็นที่นับถือของชุมชน โดยไต่แบ่ง บุคลิกภาพที่สำคัญของครูออกเป็น ๔ ด้าน^{๖๔} ดังนี้

๑) บุคลิกภาพทางกาย เป็นบุคลิกภาพที่สังเกตได้ง่าย และเป็นสิ่งที่ปรากฏต่อบุคคลทั่วไปเป็นความประทับใจครั้งแรกที่เกิดกับผู้พบเห็น บุคลิกภาพทางกายทั่วไปประกอบด้วยรูปร่างหน้าตา และผิวพรรณ การแต่งกาย และกิริยามารยาท

๒) บุคลิกภาพทางสังคม เป็นบุคลิกภาพที่แสดงออกให้ผู้อื่นพบเห็นได้ เช่นเดียวกับบุคลิกภาพทางร่างกาย เพียงแต่บุคลิกภาพทางสังคมนั้นอาจมีผลจากบุคลิกภาพภายในของบุคคลนั้น ๆ เป็นแรงขับที่สำคัญ โดยเฉพาะค่านิยมทางสังคม ทศนคติ เจตคติ ตลอดจนคุณธรรม ประกอบด้วย การมีมารยาทที่ดี มีความจริงใจ มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ การรู้จัก ผ่อนปรน และการเข้าร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ ในสังคม

๓) บุคลิกภาพทางอารมณ์ เป็นบุคลิกภาพที่แสดงออกมาให้เห็นหรือไม่ก็ได้ อารมณ์บางด้านก็เป็นความลับของบุคคล เช่น อารมณ์โรแมนติก อารมณ์เพศ เป็นต้น บุคลิกภาพ ทางอารมณ์ของครูใดแก่ เป็นผู้มีอารมณ์ขัน อารมณ์ดี อารมณ์เย็น และมีความมั่นคงทางอารมณ์

๔) บุคลิกภาพทางสติปัญญา บุคลิกภาพทางสติปัญญาเป็นเรื่องเกี่ยวกับมันสมองของแต่ละคน เขาว่าปัญญาเป็นเรื่องของพันธุกรรมที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ บุคคลใดจะง่หรือฉลาด สติปัญญาจะดีเพียงใด เฉลียวฉลาดมากน้อยแค่ไหนย่อมขึ้นอยู่กับมันสมองเป็นสำคัญคนที่มันสมองใหญ่กว่าหรือหนักกว่าเมื่อเทียบกับน้ำหนักตัวย่อมมีสติปัญญาดีกว่า อย่างไรก็ตามการศึกษาและสิ่งแวดล้อมก็สามารถช่วยพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพของสติปัญญาได้ ในทำนองเดียวกัน

ยมนต์ ชุมจิต ได้จำแนกบุคลิกภาพที่ดีของครู ออกเป็น ๒ ประเภทดังนี้ คือ

๑) บุคลิกภาพภายนอกที่ดีของครู เช่น ร่างกายสมส่วนไม่อ้วนไม่ผอม สุขภาพแข็งแรง ร่ากายสะอาด ผิวพรรณผ่องใส หนาดายิ้มแย้มแจ่มใส กิริยาอาการสงบเสถียร ยืน เดิน นั่ง เรียบร้อยเสมอ กิริยาทาทาสุภาพนุ่มนวล ทำงานคล่องแคล่วว่องไว พูดจาชัดถ้อยชัดคำ เสียงดังฟัง ชัด พูดจาคล่องแคล่ว พูดจานุ่มนวล งามอาจฟังผาย แต่งกายเรียบร้อยเสมอ ฯลฯ

๒) บุคลิกภาพภายในที่ดีของครู เช่น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรอบตัวดี ปฏิภาณไหวพริบดี ความจำดี อารมณ์ดี มีอารมณ์ขัน กระตือรือร้น ซื่อสัตย์จริงใจ เมตตากรุณา ตรงต่อเวลา กตัญญูทเวท ข้างสังเกต มีความอดทน มั่นใจในตนเอง ค่านิยมสูง ฯลฯ

^{๖๓} สุรพันธ์ ต้นศรีวังษ์, **สมรรถภาพครูข้างอุตสาหกรรม**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, ๒๕๓๑), หน้า ๑๑ – ๑๒.

^{๖๔} ธีรศักดิ์ อัครบวร, **ความเป็นครู**, (กรุงเทพมหานคร: ก.พลพิมพ์ (๑๙๙๖), ๒๕๔๑), หน้า ๘๙ – ๙๗.

จากแนวคิดที่เกี่ยวกับสมรรถภาพด้านคุณลักษณะและเจตคติที่ดีของครูที่นักวิชาการต่าง ๆ ได้ให้ทัศนะไว้มีความคล้ายคลึงสอดคล้องกัน บางท่านก็เรียกว่าบุคลิกภาพ บางท่านก็เรียกว่าคุณลักษณะ บางท่านก็เรียกว่าสมรรถภาพซึ่งโดยเนื้อหาแล้วก็คือสิ่งเดียวกัน คือ เป็นคุณลักษณะทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาของครูซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู ดังนั้น ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่าบุคลิกภาพ คุณลักษณะ สมรรถภาพด้านคุณลักษณะ หรือสมรรถภาพด้าน คุณลักษณะและเจตคติก็คือ พฤติกรรมหรือลักษณะที่แสดงออกทางด้านร่างกาย จิตใจ และ สติปัญญาของครูซึ่งช่วยส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ^{๖๕}

๒.๕ โรงเรียนในจังหวัดปราจีนบุรี

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี มีโรงเรียนในจังหวัดปราจีนบุรี ได้ดังนี้

๒.๕.๑ โรงเรียนในจังหวัดปราจีนบุรี

โรงเรียนในจังหวัดปราจีนบุรีประกอบด้วยโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต ๑ และ เขต ๒ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๗ ซึ่งโรงเรียนทั้ง ๒ สำนักงานนี้จะอยู่ในการกำกับดูแลของศึกษาธิการจังหวัด หรือ กศจ.สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีทั้งโรงเรียนสังกัดรัฐบาล และเอกชน ส่วนโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปราจีนบุรี อยู่ภายใต้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือ อบจ.สังกัดกระทรวงมหาดไทย มีเพียงโรงเรียนหรือหน่วยงานของรัฐเท่านั้น ส่วนโรงเรียนที่ใช้ในการทำวิจัยประกอบด้วย

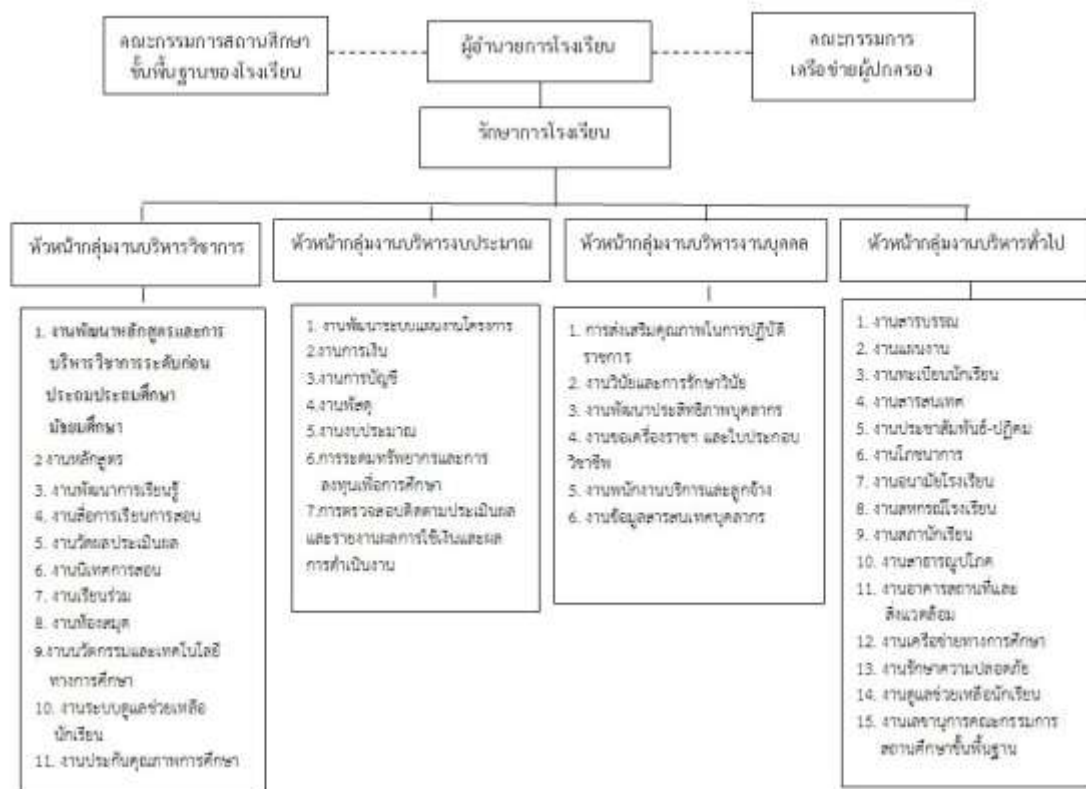
๑. โรงเรียนบ้านวังขวาง	๒. โรงเรียนบ้านวังมะกรูด
๓. โรงเรียนบ้านวังดินสอ	๔. โรงเรียนบ้านไทยเจริญ
๕. โรงเรียนบ้านไทยเจริญ	๖. โรงเรียนบ้านโป่งใหญ่
๗. โรงเรียนบ้านคลองสิบสอง	๘. โรงเรียนบ้านใหม่พัฒนา
๙. โรงเรียนบ้านเขาปูน	๑๐. โรงเรียนบ้านเขาถ้ำ
๑๑. โรงเรียนสายมิตรวังท่าช้าง	๑๒. โรงเรียนอนุบาลปราจีนบุรี
๑๓. โรงเรียนวัดหาดสะแก	๑๔. โรงเรียนวัดลำดวน
๑๕. โรงเรียนบ้านแหลมไผ่	๑๖. โรงเรียนชุมชนวัดหนองจวง
๑๗. โรงเรียนบ้านดงบัง	๑๘. โรงเรียนบ้านหนองเต่า
๑๙. โรงเรียนบ้านเนินสูง	๒๐. โรงเรียนวัดประชาวาส
๒๑. โรงเรียนวัดโคกป่าแพ่ง	๒๒. โรงเรียนกบินทร์วิทยา
๒๓. โรงเรียนวัดปากแพรก	๒๔. โรงเรียนบ้านไผ่

^{๖๕} ยนต์ ชุ่มจิต, การศึกษาและความเป็นครูไทย, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์. ๒๕๔๔), หน้า ๓๐๑-๓๐๒.

๒๕. โรงเรียนอนุบาลกบินทร์บุรี	๒๖. โรงเรียนวัดรัตนขมภู
๒๗. โรงเรียนวัดใหม่พรหมสุวรรณ	๒๘. โรงเรียนวัดเกาะแดง
๒๙. โรงเรียนวัดวังหวาย	๓๐. โรงเรียนบ้านหนองศรีวิชัย
๓๑. โรงเรียนบ้านซ่ง	๓๑. โรงเรียนบ้านวังตะเคียน
๓๓. โรงเรียนบ้านคลองร่วม	๓๔. โรงเรียนบ้านหนองสังข์ (ไลอูทิต)
๓๕. โรงเรียนบ้านบุเสี้ยว	๓๖. โรงเรียนวัดโคกอุดม
๓๗. โรงเรียนบ้านโคกลาน	๓๘. โรงเรียนบ้านนาคลองกลาง
๓๙. โรงเรียนบ้านโนนสูง	๔๐. โรงเรียนอนุบาลนาดี
๔๑. โรงเรียนบ้านหนองแห่น	๔๒. โรงเรียนบ้านคลองมะไฟ
๔๓. โรงเรียนวัดมูลเหล็ก	๔๔. โรงเรียนวัดบางกระเบา
๔๕. โรงเรียนไผ่แถวอนุสรณ์	๔๖. โรงเรียนวัดเทพพิทักษ์บุญญาราม
๔๗. โรงเรียนบ้านปากคลองบางกระดาน	๔๘. โรงเรียนชุมชนวัดบางแตน
๔๙. โรงเรียนวัดหัวไผ่	๕๐. โรงเรียนบ้านบางขาม
๕๑. โรงเรียนผดุงศิษย์พิทยาประจันตคาม	๕๒. โรงเรียนชุมชนวัดศรีประจันตคาม
๕๓. โรงเรียนบ้านด่าน	๕๔. โรงเรียนวัดไชยมงคล
๕๕. โรงเรียนวัดเกาะมะไฟ	๕๖. โรงเรียนบ้านประเถท
๕๗. โรงเรียนชุมชนวัดบ้านไฉ้	๕๘. โรงเรียนอนุบาลศรีมกาโพธิ์
๕๙. โรงเรียนวัดหนองโพรง	๖๐. โรงเรียนวัดนพคุณทอง
๖๑. โรงเรียนบ้านหนองปรือน้อย	๖๒. โรงเรียนวัดลิ้นดอน
๖๓. โรงเรียนวัดราษฎร์เจริญศรัทธาธรรม	๖๔. โรงเรียนบ้านวังขอน
๖๕. โรงเรียนอนุบาลศรีมโหสถ	๖๖. โรงเรียนวัดหนองเกตุ
๖๗. โรงเรียนวัดสระข่อย	๖๘. โรงเรียนวัดแสงสว่าง
๖๙. โรงเรียนบ้านโคกพนมดี	๗๐. โรงเรียนบ้านโป่งตะเคียน
๗๑. โรงเรียนวัดไผ่งาม	

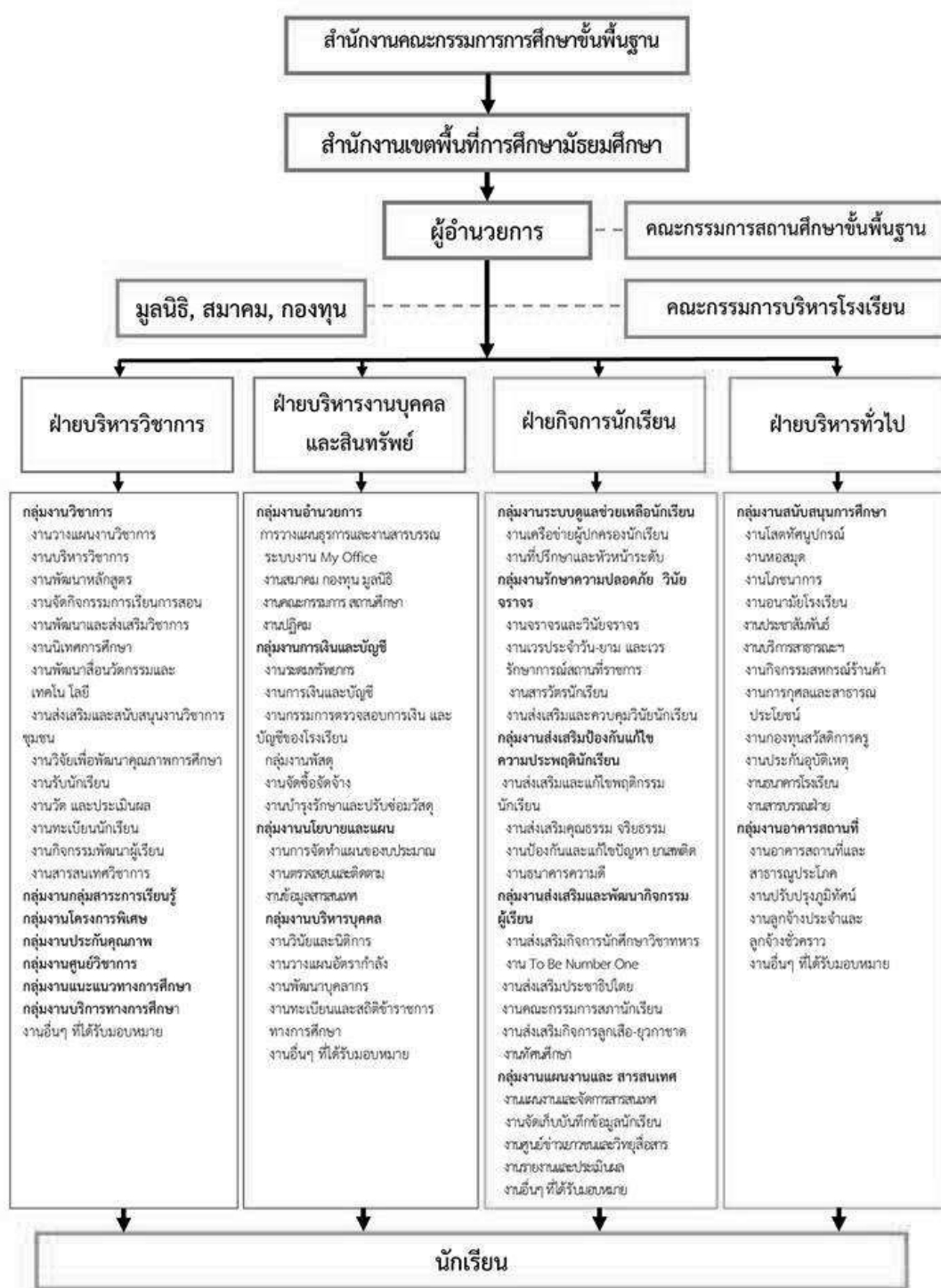
๒.๕.๒ โครงสร้างการบริหารโรงเรียน

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี มีโครงสร้างการบริหารโรงเรียน ดังนี้

ภาพที่ ๒.๑ โครงสร้างการบริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา และขยายโอกาส^{๖๖}

^{๖๖} แผนผังโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนชุมชนบ้านหนองเหนือ (แสงศรีวิทยา), [ออนไลน์], แหล่งที่มา: sites.google.com/a/bnnschool.ac.th/bnnschool/khongsrang-kar-brihar, [๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๑].

ภาพที่ ๒.๒ โครงสร้างโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา^{๖๗}

^{๖๗} แผนผังโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: sites.google.com/site/skrgeneral2016/about-school/structure., [๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๑].

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี มีนักวิชาการศึกษาและนักทฤษฎีเจ้าของงานได้อธิบายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ไว้ดังต่อไปนี้

๒.๖.๑ งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องความเชื่อมั่นของบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กร อย่างหลากหลาย ความคิดเห็นนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ความต้องการ ความรู้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายใน ที่ทำให้บุคคลเหล่านั้นแสดงความคิดเห็นออกมาการแสดงความคิดเห็นมีทั้งทางบวกและทางลบผู้ที่แสดงความคิดเห็นและผู้รับฟังความคิดเห็นจึงต้องใช้วิจารณญาณในการคิดไตร่ตรอง เพื่อให้ ความคิดเห็นเหล่านั้นเกิดประโยชน์ต่อบุคคล สังคม และประเทศชาติต่อไป

พระราชรัตนมงคล (มนตรี ยางธิสาร) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องความคิดเห็นของครูพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร ใน ๔ ด้าน คือ ด้านเนื้อหาหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์ ด้านการวัดผลและประเมินผล และเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จำแนกตามตัวแปร อายุ วุฒิการศึกษาประสบการณ์สอนระดับชั้นที่สอน สถานที่ตั้งของโรงเรียน ประเภทของโรงเรียน ตลอดจนรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสอน ผลการวิจัย พบว่าครูพระสอนศีลธรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน สอนในโรงเรียน โดยรวมและรายด้านในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นพระสอนศีลธรรม ที่มีต่อการปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนตามตัวแปร พบว่า ครูพระสอนศีลธรรมมีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสอนในโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหาหลักสูตร แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ครูพระสอนศีลธรรม ที่มีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน ระดับชั้นที่สอน ที่ตั้งโรงเรียน และที่มีประเภทของโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการ ปฏิบัติงานสอนในโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ครูพระ สอนศีลธรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการ ปฏิบัติงานสอนโรงเรียน ดังนี้^{๖๘}

- ๑) ด้านเนื้อหาหลักสูตร หลักสูตรไม่ครอบคลุมทุกชั้นเรียน
- ๒) ด้านการเรียนการสอน เวลาในการเรียนค่อนข้างน้อยไม่เหมาะสมกับหลักสูตร
- ๓) ด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์ หนังสือที่ใช้เนื้อหาไม่ครอบคลุมกับหลักสูตร

^{๖๘} พระราชรัตนมงคล (มนตรี ยางธิสาร), “ความคิดเห็นของครูพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร”, *วิทยานพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔), บทคัดย่อ.

๔) ด้านการวัดผลและการประเมินผล ครูพระสอนศีลธรรมยังไม่มีเอกภาพในการวัดผลประเมินผล เพราะนำผลไปรวมกับวิชาอื่น นอกจากนี้ครูพระสอนศีลธรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานสอนในโรงเรียน ดังนี้

๔.๑ ด้านเนื้อหาหลักสูตร ควรจัดพิมพ์แบบเรียนให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรใหม่

๔.๒ ด้านการเรียนการสอน ควรเพิ่มเวลาในการเรียนให้มากกว่าเดิม

๔.๓ ด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์ควรจัดหาสื่อ และวัสดุอุปกรณ์ให้สอดคล้องและครอบคลุมหลักสูตร

๔.๔ ด้านการวัดผลและการประเมินผล ควรเน้นพฤติกรรมของผู้เรียนมากกว่าการวัดความรู้ด้านวิชาการ

พระครูปริยัติธรรมมาวู (วิรัช ต้นชวน) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของพระสงฆ์ในการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกระบี่ ตรัง และพังงา จากผลการวิจัย พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาทั้ง ๖ ด้าน มีการปฏิบัติมาก และมากที่สุด ดังนี้ คือ

๑) ด้านการพัฒนาหลักสูตร

๒) ด้านการจัด กระบวนการเรียนการสอน

๓) ด้านการจัดสื่อการเรียนการสอน

๔) ด้านการวัดและประเมินผล

๕) ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

๖) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาส่วนปัญญาในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ พบว่า พระสงฆ์มีปัญญายู่ในระดับปานกลางและมากทุกด้าน^{๖๙}

พระมหาธีระศักดิ์ ธิติกิตติ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์การเผยแผ่คุณธรรมแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของศูนย์พัฒนาคุณธรรมจังหวัดสุรินทร์ จากผลการวิจัยพบว่าการจัดทำโครงการอย่างเป็นระบบในการอบรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเนื้อหาสาระสำคัญของหลักสูตรอบรมประกอบไปด้วยการบรรยายธรรม และกิจกรรมต่างๆ และการสอนให้รู้จักบุญคุณพ่อแม่ และครูอาจารย์ โดยมีผู้ส่งสารคือ พระวิทยากรนำเสนอตัวสาร คือ หลักธรรมผ่านสื่อต่างๆ ที่ทันสมัยทำให้เยาวชนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง^{๗๐}

สุวัช พานิชวงษ์ ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ปัจจัยด้านสถานภาพของผู้ปกครองนักเรียน ในส่วนของปัจจัยย่อย คือ วุฒิการศึกษาความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมและ

^{๖๙} พระครูปริยัติธรรมมาวู (วิรัช ต้นชวน), “บทบาทของพระสงฆ์ในการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกระบี่ ตรัง และพังงา”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

^{๗๐} พระมหาธีระศักดิ์ ธิติกิตติ, “ศึกษาผลสัมฤทธิ์การเผยแผ่คุณธรรมแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของศูนย์พัฒนาคุณธรรม จังหวัดสุรินทร์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔). บทคัดย่อ.

เจตคติต่อการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนใน ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านพฤติกรรม และด้านอาชีพ ส่วนปัจจัยด้านสถานภาพของผู้ปกครองนักเรียนในปัจจัยย่อยด้านอาชีพของผู้ปกครองนั้น มีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านความรู้ และด้านพฤติกรรมตัวแปรด้านจำนวนบุตร และตำแหน่งทางสังคมในท้องถิ่น พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน^{๗๑}

เมตต์ เมตต์การุณจิต ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า การมีส่วนร่วมในเรื่องการวางแผนโดยภาพรวมแล้วกรรมการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนในระดับปานกลาง แต่ในรายละเอียดแล้วพบว่า บางกิจกรรมกรรมการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในระดับมาก ได้แก่ การร่วมกำหนดความต้องการในการพัฒนาโรงเรียนและกิจกรรมอื่น ๆ ได้แก่ โครงการจัดหาที่ดิน โครงการจัดทำสวนหย่อม โครงการจัดหาทุนการศึกษา โครงการจัดหาผ้าป่าเพื่อการศึกษาและบางกิจกรรมกรรมการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในระดับปานกลางได้แก่ การร่วมกำหนดนโยบายของโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางหรือทิศทางในการบริหารโรงเรียน การร่วมกำหนดปัญหาของโรงเรียนของโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางหรือทิศทางในการบริหารโรงเรียน การร่วมกำหนดปัญหาของโรงเรียน การร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ความต้องการและการร่วมกันจัดทำแผนและโครงการสำหรับปัจจัยเกี่ยวกับกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม มีระดับการส่งเสริมอยู่ ๒ ระดับ คือ มากและปานกลาง (๑) ระดับมาก ได้แก่ เวลาที่อาศัย อยู่ในชุมชน มีถิ่นกำเนิดในท้องถิ่น มีที่พักอาศัยในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่การเป็นศิษย์เก่า ความคาดหวังต่อโรงเรียนการมีความสัมพันธ์กับโรงเรียน (เป็นอดีตครูเทศบาล เป็นกรรมการ ศึกษาในโรงเรียน) ความห่วงใยในปัญหาเยาวชนเสพติดและสวัสดิการของเด็กและการมีบุตรหลาน เรียนอยู่ในโรงเรียน (๒) ระดับปานกลาง ได้แก่ อาชีพ วุฒิการศึกษา อายุ การมีเวลาว่าง การเป็นผู้นำชุมชน เช่น เป็นผู้นำคุ่มความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของโรงเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจในครอบครัว ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของกรรมการศึกษา และปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ การได้รับการแจ้งข้อมูลข่าวสารจากทางโรงเรียนและการเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งสมาคมศิษย์เก่า ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับ กรรมการศึกษาที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม ซึ่งกรรมการศึกษาส่วนน้อยถือว่าเป็นอุปสรรคโดยมีระดับความเป็นอุปสรรค ในระดับปานกลาง ได้แก่ อายุ การไม่มีเวลาว่าง การไม่มีถิ่น กำเนิดในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่และการไม่มีที่พักอาศัยในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่^{๗๒}

พระมหาสมศักดิ์ ศรีบริบูรณ์ ได้วิจัยเรื่องศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพ

^{๗๑} สุวัช พานิชวงษ์, “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี”, *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*, (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๖), บทคัดย่อ.

^{๗๒} เมตต์ เมตต์การุณจิต, “การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา”, *วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต*, (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๑), หน้า ๘๖-๘๗.

การสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น ๒ ขั้นตอน คือ ตอนที่ ๑ ศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูพระสอนศีลธรรม ๕ ด้าน คือ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ด้านการดำเนินการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านคุณลักษณะและเจตคติและเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูพระสอนศีลธรรม จำแนกตามอายุวุฒิการศึกษาทางโลก วุฒิ การศึกษาทางธรรม ประสบการณ์การสอน จำนวนปีที่บวช และระดับชั้นที่สอน ตอนที่ ๒ ศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูพระสอนศีลธรรม โดยจัดเป็นกลุ่มสนทนากลุ่ม ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน ๑๑ รูป ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi stage) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประมาณค่าและแบบสอบถามปลายเปิดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ One Way ANOVA วิเคราะห์ข้อมูลจาก แบบสอบถามปลายเปิดโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ส่วนการศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูพระสอนศีลธรรม ผู้วิจัยได้ใช้การจัดกลุ่มสนทนา (focus group) วิเคราะห์ผลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ผลการวิจัยพบว่า

๑) ครูพระสอนศีลธรรมมีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพการสอนโดยรวมและรายด้าน คือ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ด้านการดำเนินการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล และด้านคุณลักษณะและเจตคติอยู่ในระดับมาก

๒) ครูพระสอนศีลธรรมที่มีอายุ วุฒิการศึกษาทางโลก วุฒิการศึกษาทางธรรม ประสบการณ์การสอน จำนวนปีที่บวช และช่วงชั้นที่สอนแตกต่างกัน มีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพการสอนโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

๓) แนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูพระสอนศีลธรรมซึ่งได้จากการจัดกลุ่มสนทนา (focus group) สรุปผลได้ดังนี้

๓.๑ ควรให้ครูพระเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำหลักสูตร

๓.๒ ควรจัดให้มีพระนิเทศก์ออกนิเทศติดตามและประเมินผลสมรรถภาพการสอนของครูพระอย่างต่อเนื่อง

๓.๓ ควรจัดอบรมถวายความรู้ให้ครูพระในการอบรมควรเน้นให้ครูพระได้ปฏิบัติจริง เพื่อที่ครูพระจะได้รับทั้งความรู้และได้ฝึกทักษะความชำนาญในการปฏิบัติงานในเรื่องนั้น ๆ

๓.๔ ควรมีการบรรจุให้ครูพระเป็นครูประจำเพื่อที่จะได้รับการบริการการพัฒนาต่างๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นเหมือนครูประจำการทั่วไป

๓.๕ ครูพี่เลี้ยงจะต้องแนะนำช่วยเหลือครูพระในระหว่างการจัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล

๓.๖ กระทรวงศึกษาธิการควรจัดให้มีหน่วยงานกลางซึ่งมีหน้าที่ในการผลิต และให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อในการถวายความรู้ควรเน้นให้ท่านเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้สิ่งแวดล้อมรอบตัวเป็นสื่อการเรียนการสอน

๓.๗ โรงเรียนควรให้ครูพระเข้าไปมีส่วนร่วมในการวัดผลประเมินผล

๓.๘ ผู้อำนวยการและบุคลากรของโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับครูพระมากกว่านี้ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูพระตลอดถึงเพื่อสร้างความรู้สึที่ดีต่อกัน^{๗๓}

พระมหาสิงห์ชัย ธมฺมชโย (เขียวสูก) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมจริยธรรมเยาวชน ในตำบลศรีดงเย็น อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ตามความคาดหวังของกลุ่มผู้ปกครอง มีความเห็นว่า พระสงฆ์ทำบทบาทในด้านสาธารณูปโภค และระบบนิเวศเป็นอันดับหนึ่ง และคาดหวังให้พระสงฆ์แสดง บทบาทในการอบรมเยาวชนให้ตั้งอยู่ในจริยธรรมให้มากขึ้น และการเป็นตัวอย่งที่ดีของเยาวชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและครอบครัว เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพนอกบ้านทำให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานทำได้ไม่เต็มที่^{๗๔}

พระมหาสายนต์ นามเมือง ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของพระสงฆ์ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมของพระสงฆ์ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา และบทบาทของพระสงฆ์ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ผลการศึกษาพบว่า

๑) ความพร้อมของพระสงฆ์ ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโดยภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากสูงสูดมาหาคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความพร้อมด้านความรู้ความพร้อมด้านประสบการณ์การสอน และความพร้อมด้านเงื่อนไขเวลาการสอนต่อสัปดาห์โดยที่ความพร้อมของพระสงฆ์ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาที่แตกต่างกันมีผลต่อ บทบาทการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาต่างกันซึ่งเป็นไปตามข้อสมมติฐานที่กำหนดไว้

๒) การยอมรับบทบาทของพระสงฆ์ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากสูงสูดมาหาคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ การยอมรับของนักเรียน การยอมรับของครูการยอมรับของผู้บริหารสถานศึกษาและการยอมรับของพระสังฆาธิการ โดยที่ระดับการยอมรับบทบาทของพระสงฆ์ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนที่แตกต่างกัน มีผลต่อบทบาทการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามข้อสมมติฐานที่กำหนดไว้

๓) บทบาทของพระสงฆ์ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับปานกลางโดยแยกเป็นบทบาทการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร พบว่า ครูพระช่วยสอนวิชาพระพุทธศาสนาได้เตรียมการสอนมากที่สุด การวัดผลประเมินผลการเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน และการใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน รองลงไปเป็นลำดับ ส่วนบทบาทการจัดการเรียน

^{๗๓} พระมหาสมศักดิ์ ศรีบริบูรณ์, “ศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร”, **วิทยานพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๑), บทคัดย่อ

^{๗๔} พระมหาสิงห์ชัย ธมฺมชโย (เขียวสูก), “บทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมจริยธรรมแก่เยาวชนในตำบลศรีดงเย็น อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่”, **วิทยานพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙), หน้า ๙๔.

การสอนนอกหลักสูตรพบว่า ครูพระช่วยสอนวิชาพระพุทธศาสนาเป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียนมากที่สุดรองลงมาคือการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร^{๗๕}

พระมหาวิโรจน์ ธาระพัฒน์ ได้ศึกษาเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ต่อสังคมด้านการพัฒนาจริยธรรมของพระธรรมวิทยากร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไข ผลการศึกษาพบว่า

๑) วิธีการสร้างความร่วมมือเพื่อให้เกิดความร่วมมือขึ้น ระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียนที่พระธรรมวิทยากรนำมาใช้ได้แก่การติดต่อสื่อสารและการประสานงาน

๒) สำหรับปัญหาและอุปสรรค ที่พบคือ ปัญหาด้านบุคลากร ด้านเงินทุน ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านวิชาการ ด้านนิเทศงาน และด้านความร่วมมือและประสานงาน

๓) การแก้ไขปัญหาที่พระธรรมวิทยากรต้องการ คือ การพัฒนาบุคลากร การสนับสนุนด้านทรัพยากร การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ การมีผู้เชี่ยวชาญและคณะที่ปรึกษา และการสร้างความร่วมมือและประสานงาน และมีข้อเสนอแนะว่าแผนกพระธรรมวิทยากรควรร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐที่ ทำงานด้านการเผยแผ่และพัฒนาจริยธรรมทั่วประเทศ ให้มีวิธีการปฏิบัติเป็นรูปแบบเดียวกันทั้งประเทศ^{๗๖}

วิชิต วงศ์สายตา ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสมรรถภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระธรรมวิทยากรจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า

๑) สมรรถภาพ การสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระธรรมวิทยากรจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ส่วนมากมีสมรรถภาพอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าพระธรรมวิทยากร มีสมรรถภาพทั้ง ๔ ด้าน เรียงจากสูงไปหาต่ำได้แก่ ด้านหลักสูตรและเนื้อหา ด้านการวัดผลและ ประเมินผล ด้านการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน

๒) เมื่อเปรียบเทียบสมรรถภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระธรรมวิทยากรจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำแนกตามสถานภาพของครู (อายุ,จำนวนปีที่บวช, ระดับความรู้ทางบาลี, ระดับชั้นที่กำลังศึกษา, ประสบการณ์การสอน, ระดับชั้นที่สอน) พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ โดยกลุ่มพระธรรมวิทยากรที่สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ และกลุ่มที่สอนในโรงเรียนขนาดกลางมีระดับสมรรถภาพการสอนมากกว่ากลุ่มที่ สอนในโรงเรียนขนาดเล็กและกลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมีสมรรถภาพการสอนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย

^{๗๕} พระมหาสนอง อุดคธมโม, “บทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมชาวบ้านให้พึ่งตนเอง ศึกษากรณีพระครูพิพิธธรรมรส”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), บทคัดย่อ.

^{๗๖} พระมหาวิโรจน์ ธาระพัฒน์, “ศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ต่อสังคมด้านการพัฒนาจริยธรรมของพระธรรมวิทยากร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย”, *วิทยานิพนธ์สังคมศึกษามหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๘๘-๙๓.

๓) แนวทางการพัฒนาสมรรถภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระธรรมวิทยากร^{๗๗}

ณัฐิกา ลิ่มเฉลิม ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต ๑ โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต ๑ ใน ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรม พื้นฐานวิถีชีวิต ด้านการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ และด้านการบริหารจัดการ ผล การศึกษา พบว่า

๑) สภาพการดำเนินงานตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต ๑ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน พบว่า มีสภาพ การดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความคิดเห็น ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านกายภาพมีการปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างมาก สำหรับด้านการบริหาร จัดการ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ และด้านการเรียนการสอนตาม ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

๒) สภาพการดำเนินงานตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ ตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ ๖ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านบรรยากาศ และปฏิสัมพันธ์ และด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

๓) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนได้กล่าวถึงปัญหาที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมไม่ เอื้ออำนวยต่อการดำเนินกิจกรรม ผู้ปกครองไม่อนุญาตให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม การผลิตสื่อทาง พระพุทธศาสนาขาดความน่าสนใจ ขาดงบประมาณสนับสนุนกิจกรรม ผู้ปกครองไม่มีเวลาในการเข้า ร่วมกิจกรรม ข้อเสนอแนะ ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาพแวดล้อมควรมีการประสานงาน กับวิทยากรที่มีความรู้ทางพระพุทธศาสนามาให้ความรู้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่องควรสนับสนุนให้ครู เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดแทรกหลักธรรมอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานต้นสังกัดควรมีงบประมาณ สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา ควรจัดกิจกรรมโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม^{๗๘}

^{๗๗} วิจิต วงศ์สายตา, “การศึกษาสมรรถภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระธรรมวิทยากรจาก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย ศิลปากร, ๒๕๔๔), บทคัดย่อ.

^{๗๘} ณัฐิกา ลิ่มเฉลิม, การศึกษาสภาพโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาราชนบุรี เขต ๑, *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๙), บทคัดย่อ.

๒.๖.๒ งานวิจัยต่างประเทศ

คอลลินส (Collins) ได้ศึกษาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของครูใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษาในรัฐเวอร์จิเนีย ๗ ด้าน คือ การประเมินผล กระบวนการเรียนการสอน การติดตามประเมินผลนักเรียน การเน้นในผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน การมีส่วนร่วมและควบคุมการเรียนการสอน การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เอกสารเกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ การจัดอบรมพัฒนาบุคลากร พบว่า ทั้งครูและครูใหญ่เห็นวาทะที่ทั้ง ๗ ด้านมีผลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

เรต ฮอปกินส์ และฮอลลี (Reid; Hopkins; & Holly) ได้สังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหารงาน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหารและปัจจัยด้านโรงเรียน

เพไฮ (Pehi) ได้ศึกษาการประเมินสมรรถภาพครูในโรงเรียนประถมศึกษาของอเมริกันซามัว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินสมรรถภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของครูที่มีวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรีและต่ำกว่าปริญญาตรีและครูที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า ๑๐ ปี และน้อยกว่า ๑๐ ปี โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมครู ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมครูมีสมรรถภาพในระดับที่เหมาะสม และเมื่อเปรียบเทียบครูทั้ง ๒ กลุ่ม พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ^{๗๙}

กวิน (Gwen) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสมรรถภาพการสอนของครู ด้านการเตรียมการสอน และพฤติกรรมการสอนของครูโดยศึกษาครูที่เตรียมการสอนแบบเก่ากับครูที่เตรียมการสอนแบบใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ครูทั้ง ๒ กลุ่มนี้มีสมรรถภาพการสอนแตกต่างกันใน ด้านการประยุกต์ใช้หลักจิตวิทยาการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียน^{๘๐}

วัสสัน (Wasson) ได้ศึกษาสมรรถภาพทางการรับรู้ของครูประถมศึกษาที่ สอนภาษาอังกฤษในรัฐนิวแม็กซิโก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์สมรรถภาพการสอนการรับรู้ของ ครูที่จัดการศึกษาตามความต้องการของนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ผลการวิจัย พบว่า สมรรถภาพการรับรู้ของชาวอเมริกันและครูชาวอังกฤษ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสมรรถภาพการรับรู้ของครูเมื่อจำแนกตามความแตกต่างในด้าน เพศ ประสบการณ์การสอนและวุฒิการศึกษาพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน

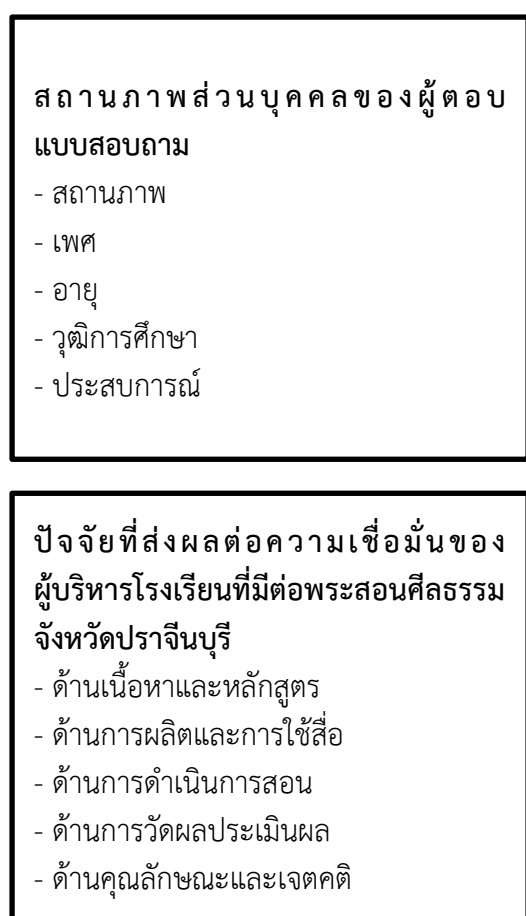
⁷⁹ Pehi, Gerlai, *An Assessment of the Classroom Competencies of In-Service Elementary School teacher in American Samoa*, Dissertation Abstracts international. 52,1992, pp388.

⁸⁰ Gwen, Faulkner, *A comparative study of teacher preparation, competency and performance appraisal*, Dissertation Abstracts International. 53,1992, pp3499-A.

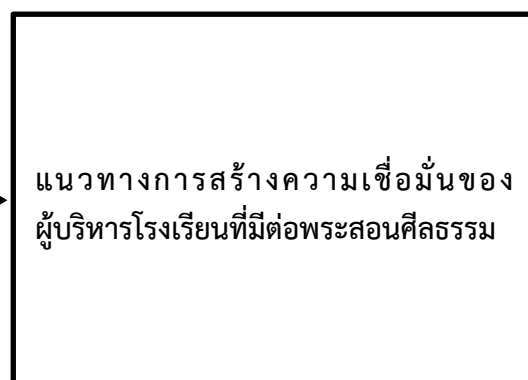
๒.๗ กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ภาพที่ ๒.๓ กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ ประชากร

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

๓.๓.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

๓.๓.๓ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๖ สรุปขั้นตอนการวิจัย

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งเป็นวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Methodolgy Research Desing) ระหว่างเชิงปริมาณ กับเชิงคุณภาพ

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

๓.๒.๑ ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน ๒๓๔ โรงเรียน^{๗๗}

^{๗๗} ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี, ๒๕๖๐.

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มมาจากระชากรทั้งหมด ๑,๑๘๐ คน โดยการเปิดตารางของเครชี และ มอร์แกน^{๗๘} ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๙๑ คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยคำนึงถึงโรงเรียนที่มีครูพระสอนศีลธรรมดำเนินการจัดการเรียนการสอนในการเก็บข้อมูลของผู้วิจัยดังนี้

๑. โรงเรียนบ้านวังกวาง	๒. โรงเรียนบ้านวังมะกรูด
๓. โรงเรียนบ้านวังดินสอ	๔. โรงเรียนบ้านไทยเจริญ
๕. โรงเรียนบ้านไทยเจริญ	๖. โรงเรียนบ้านโปร่งใหญ่
๗. โรงเรียนบ้านคลองสิบสอง	๘. โรงเรียนบ้านใหม่พัฒนา
๙. โรงเรียนบ้านเขาปูน	๑๐. โรงเรียนบ้านเขาถ้ำ
๑๑. โรงเรียนสายมิตรวังท่าช้าง	๑๑. โรงเรียนอนุบาลปราจีนบุรี
๑๓. โรงเรียนวัดหาดสะแก	๑๔. โรงเรียนวัดลำดวน
๑๕. โรงเรียนบ้านแหลมไผ่	๑๖. โรงเรียนชุมชนวัดหนองจวง
๑๗. โรงเรียนบ้านดงบัง	๑๘. โรงเรียนบ้านหนองเต่า
๑๙. โรงเรียนบ้านเนินสูง	๒๐. โรงเรียนวัดประชาวาส
๒๑. โรงเรียนวัดโคกป่าแพ่ง	๒๒. โรงเรียนกบินทร์วิทยา
๒๓. โรงเรียนวัดปากแพรก	๒๔. โรงเรียนบ้านไผ่
๒๕. โรงเรียนอนุบาลกบินทร์บุรี	๒๖. โรงเรียนวัดรัตนขมภู
๒๗. โรงเรียนวัดใหม่พรหมสุวรรณ	๒๘. โรงเรียนวัดเกาะแดง
๒๙. โรงเรียนวัดวังหวาย	๓๐. โรงเรียนบ้านหนองศรีวิชัย
๓๑. โรงเรียนบ้านซ่ง	๓๒. โรงเรียนบ้านวังตะเคียน
๓๓. โรงเรียนบ้านคลองร่วม	๓๔. โรงเรียนบ้านหนองสังข์ (ไลอูทิต)
๓๕. โรงเรียนบ้านบุเสี้ยว	๓๖. โรงเรียนวัดโคกอุดม
๓๗. โรงเรียนบ้านโคกลาน	๓๘. โรงเรียนบ้านนาคลองกลาง
๓๙. โรงเรียนบ้านโนนสูง	๔๐. โรงเรียนอนุบาลนาดี
๔๑. โรงเรียนบ้านหนองแห่น	๔๒. โรงเรียนบ้านคลองมะไฟ
๔๓. โรงเรียนวัดมูลเหล็ก	๔๔. โรงเรียนวัดบางกระเบา
๔๕. โรงเรียนไผ่แก้วอนุสรณ์	๔๖. โรงเรียนวัดเทพพิทักษ์บุญญาราม
๔๗. โรงเรียนบ้านปากคลองบางกระดาน	๔๘. โรงเรียนชุมชนวัดบางแตน
๔๙. โรงเรียนวัดหัวไผ่	๕๐. โรงเรียนบ้านบางขาม
๕๑. โรงเรียนผดุงศิษย์พิทยาประจันตคาม	๕๒. โรงเรียนชุมชนวัดศรีประจันตคาม
๕๓. โรงเรียนบ้านด่าน	๕๔. โรงเรียนวัดไชยมงคล
๕๕. โรงเรียนวัดเกาะมะไฟ	๕๖. โรงเรียนบ้านประเท
๕๗. โรงเรียนชุมชนวัดบ้านโจ้ง	๕๘. โรงเรียนอนุบาลศรีมหาโพธิ์

^{๗๘} ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan), อ้างใน อีรวัฒน์ เอกะกุล, ๒๕๔๓, หน้า ๗.

๕๙. โรงเรียนวัดหนองโพรง	๖๐. โรงเรียนวัดนพคุณทอง
๖๑. โรงเรียนบ้านหนองปรือน้อย	๖๒. โรงเรียนวัดลิ้นตุ๋น
๖๓. โรงเรียนวัดราษฎร์เจริญศรัทธาธรรม	๖๔. โรงเรียนบ้านวังขอน
๖๕. โรงเรียนอนุบาลศรีมโหสถ	๖๖. โรงเรียนวัดหนองเกตุ
๖๗. โรงเรียนวัดสระข่อย	๖๘. โรงเรียนวัดแสงสว่าง
๖๙. โรงเรียนบ้านโคกพนมดี	๗๐. โรงเรียนบ้านโป่งตะเคียน
๗๑. โรงเรียนวัดไผ่งาม	

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี มีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีขั้นตอนลักษณะและการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี” โดยกำหนดประเภทเป็นคำถามมาตรวัดประมาณค่า ๕ ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) โดยการกำหนดคำตอบเป็นข้อความคือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

๑) ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี จากเอกสาร และงานวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยไว้

๒) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยขอคำปรึกษาจากพระอาจารย์อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๓) ดำเนินการสร้างเครื่องมือ และนำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือ และปรับปรุงแก้ไขตามที่ได้รับคำแนะนำ

๔) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย จำนวน ๕ ท่าน ประกอบด้วย

- รศ.ดร.สิน งามประโคน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระครูโอภาสันทกิตติ,ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัย

- พระครูศรีเขตต์กิจจารักษ์ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มจร.
- นายสัญญา มีชัย ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านวังขวาง
- นายสมชาย ยวงคำ รักษาการผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านใหม่พัฒนา

๕) นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน แล้วนำมาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น ๐.๗๐๔

๖) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

ลักษณะของเครื่องมือสำหรับการแจกแบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี และเพื่อเสนอแนะปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ เพศ โรงเรียนที่สังกัด

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแบบสอบถามความเชื่อมั่นต่อบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม โดยที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงความคิดเห็นจากคำถามที่ผู้วิจัยกำหนดเกี่ยวกับแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Numerical Rating Scale)^{๗๙}

มี ๕ ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง มากที่สุด

๔ หมายถึง มาก

๓ หมายถึง ปานกลาง

๒ หมายถึง น้อย

๑ หมายถึง น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี

^{๗๙} สุวรรีย์ ศิริโกภาภิรมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖), หน้า ๑๓๙ – ๑๔๐.

๓.๓.๓ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน ๕ ท่าน เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index : IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจะต้องประเมินด้วยคะแนน ๓ ระดับ คือ

- +๑ = สอดคล้อง
- ๐ = ไม่แน่ใจ
- ๑ = ไม่สอดคล้อง

สูตรที่ใช้ในการคำนวณ
$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ R = ผลคูณของคะแนนกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญในแต่ละระดับความสอดคล้อง
 N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

ค่า IOC มีค่าระหว่าง - ๑ ถึง ๑ ข้อคำถามที่ดีควรมีค่า IOC ใกล้เคียง ๑ ส่วนข้อที่มีค่า IOC ต่ำกว่า ๐.๕ ควรมีการปรับปรุงแก้ไข^{๘๐} ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

๓) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๔๐ คน เพื่อหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)^{๘๑}

^{๘๐} สุวิมล ติรภานนท์, การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ, หน้า ๑๖๕ - ๑๖๖.

^{๘๑} Lee J Cronbach, *Essentials of psychological testing*, 4th ed., (New York: Harper & Row), 1971.

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี มีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๑) การรวบรวมเอกสาร ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความงานวิจัย และเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของพระสอนศีลธรรมที่มีต่อผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี

๒) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

๓) ผู้วิจัยกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำการแจกแบบสอบถามแบบโควตา (Quota sampling) กับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน ๒๙๑ คน ในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกในรูปแบบกระดาษ และแบบออนไลน์ ซึ่งผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี มีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

๑) นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้อง ในการตอบแบบสอบถามแล้วนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์และถูกต้องเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการบันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนลงในแบบลงรหัส (Coding Form)

๒) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๒.๑ ข้อมูลทั่วไปใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ของข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

๒.๒ ระดับความคิดเห็นใช้สถิติการวิเคราะห์เป็นค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนน จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต ๑ , ๒ ที่มีต่อการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี

๒.๓ แปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์^{๘๒} ดังนี้
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐ – ๕.๐๐ หมายความว่า มากที่สุด
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐ – ๔.๔๙ หมายความว่า มาก
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐ – ๓.๔๙ หมายความว่า ปานกลาง
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐ – ๒.๔๙ หมายความว่า น้อย
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐ – ๑.๔๙ หมายความว่า น้อยที่สุด

๓) การเปรียบเทียบการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t – test)

๔) ข้อเสนอแนะต่อการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรีจากคำถามปลายเปิดนำเสนอโดยเขียนเป็นความเรียงประกอบตาราง

๓.๖ สรุปขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ ๓.๑ สรุปขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

^{๘๒} ประกอบ กรรณสูตร, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร: ด้านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๘.

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี

A STUDY OF FACTORS AFFECTING THE CONFIDENCE OF SCHOOL ADMINISTRATORS ON DHARMA TEACHERS IN PRACHINBURI PROVINCE

วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการวิจัย	วิธีการดำเนินการวิจัย	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์	ผลลัพธ์ที่ได้
๑) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี	มี ๑ ขั้นตอน คือ ๑) การศึกษาเอกสารเกี่ยวกับสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความหมายบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติ ๒) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับสภาพปัญหาด้านบทบาทหน้าที่ และคุณสมบัติ ๓) ศึกษาข้อมูลประชากร/กลุ่มตัวอย่าง	- หนังสือ/ตำรา - website - งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	- แบบศึกษาเอกสาร	- การหาค่าความถี่ของข้อมูล - การวิเคราะห์เนื้อหา	- ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความหมายบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติ - ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาด้านบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติ - ได้กรอบแนวคิดงานวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี

A STUDY OF FACTORS AFFECTING THE CONFIDENCE OF SCHOOL ADMINISTRATORS ON DHARMA TEACHERS IN PRACHINBURI PROVINCE

วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการวิจัย	วิธีการดำเนินการวิจัย	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์	ผลลัพธ์ที่ได้
๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี	มี ๓ ขั้นตอน คือ ๑) สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม ๒) สร้างแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม	๑) สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม	- ผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีครูพระ	- แบบสัมภาษณ์	- การวิเคราะห์เนื้อหา	- ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี

A STUDY OF FACTORS AFFECTING THE CONFIDENCE OF SCHOOL ADMINISTRATORS ON DHARMA TEACHERS IN PRACHINBURI PROVINCE

วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการวิจัย	วิธีการดำเนินการวิจัย	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์	ผลลัพธ์ที่ได้
	๓) แจกแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม					
		๒) สร้างแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม	- ผลจากการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑	- แบบศึกษาเอกสาร	- การวิเคราะห์เนื้อหา	- ได้แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
		๓) แจกแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม	- กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียน	- แบบสอบถาม	- ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ	- แจกแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี

A STUDY OF FACTORS AFFECTING THE CONFIDENCE OF SCHOOL ADMINISTRATORS ON DHARMA TEACHERS IN PRACHINBURI PROVINCE

วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการวิจัย	วิธีการดำเนินการวิจัย	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์	ผลลัพธ์ที่ได้
๓) เพื่อเสนอแนะปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี	มี ๒ ขั้นตอน คือ ๑)วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม	๑) วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม	- ผลจากการศึกษา วัตถุประสงค์ ข้อที่ ๒	- โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูป SPSS	วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน	- ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
	๒)ปรับปรุง/แก้ไขและนำเสนอ	๒)ปรับปรุง/แก้ไขและนำเสนอ	-อาจารย์ที่ปรึกษา	- แบบศึกษาเอกสาร	- การวิเคราะห์เนื้อหา	- งานวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี” ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ มาจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งหมดมีจำนวน ๒๙๑ ฉบับ สามารถคิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology Research) ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน ๕ ด้าน เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) แทนด้วย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation) แทนด้วย S.D.

๔.๓ ผลการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี

๔.๔ เสนอแนวทางการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี

๔ . ๕ อ ง ค์ ค ว า ม รู้ ที่ ไ ด้ จ า ก ก า ร วิ จั ย

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๑.๑ ค่าความถี่และค่าร้อยละปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดปราจีนบุรี

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และค่าร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

(n = ๒๙๑)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
๑. สภาพ			
	ผู้อำนวยการ	๖๗	๒๓.๐
	รักษาการผู้อำนวยการ	๕	๑.๗
	รองผู้อำนวยการ	๓๕	๑๒.๐
	ผู้จัดการโรงเรียน	๓	๑.๐
	หัวหน้าส่วน	๖๓	๒๑.๖
	หัวหน้าฝ่าย	๔๙	๑๖.๘
	หัวหน้าแผนก	๕๖	๑๙.๒
	หัวหน้ากลุ่มสาระ	๑๔	๔.๘
รวม		๒๙๑	๑๐๐.๐
๒. เพศ			
	ชาย	๑๑๙	๔๐.๙
	หญิง	๑๗๒	๕๙.๑
รวม		๒๙๑	๑๐๐.๐
๓. อายุ			
	ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๓๒	๑๑.๐
	๓๐ - ๔๐ ปี	๑๒๗	๔๓.๖
	๔๑ - ๕๐ ปี	๑๐๗	๓๖.๘
	๕๐ ปีขึ้นไป	๒๕	๘.๖
รวม		๒๙๑	๑๐๐.๐
๔. การศึกษา			
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	๐	๐
	ปริญญาตรี	๑๒๘	๔๔.๐
	ปริญญาโท	๑๕๘	๕๔.๓
	ปริญญาเอก	๕	๑.๗
รวม		๒๙๑	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และค่าร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (ต่อ)

(n = ๒๙๑)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๕. ประสบการณ์		
ต่ำกว่า ๕ ปี	๔	๑.๔
๕ - ๑๐ ปี	๑๑๘	๔๐.๕
๑๑ - ๑๕ ปี	๑๕๙	๕๔.๖
๑๕ ปีขึ้นไป	๑๐	๓.๔
รวม	๒๙๑	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ จำนวน และค่าร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลโดยจำแนกตาม สถานภาพ เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดจากจำนวน ๗๑ โรงเรียน เป็นผู้อำนวยการ จำนวน ๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๐ หัวหน้าส่วน จำนวน ๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๖ หัวหน้าแผนก จำนวน ๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๒ หัวหน้าฝ่าย ๔๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๘ รองผู้อำนวยการ จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๐ หัวหน้ากลุ่มสาระ จำนวน ๑๔ คน คิดเป็น ๔.๘ รักษาการผู้อำนวยการ จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๗ และ ผู้จัดการโรงเรียน จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๐ เพศกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่ เป็นหญิง จำนวน ๑๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๑ และ ชาย จำนวน ๑๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๙ อายุกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่ อายุ ๓๐ - ๔๐ ปี จำนวน ๑๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๖ อายุ ๔๑ - ๕๐ ปี จำนวน ๑๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๘ อายุต่ำกว่า ๓๐ ปี จำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๐ และอายุตั้งแต่ ๕๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๖ การศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่ เป็นปริญญาโท จำนวน ๑๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๓ ปริญญาตรี จำนวน ๑๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๐ และ ปริญญาเอก จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๗ ส่วนต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๐ ประสบการณ์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่ เป็น ๑๑ - ๑๕ ปี จำนวน ๑๕๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๖ และ ๕ - ๑๐ ปี จำนวน ๑๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๕ ตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๔ และต่ำกว่า ๕ ปี จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๔ ตามลำดับ

๔.๒ ผลการศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน ๕ ด้าน เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) แทนด้วย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation) แทนด้วย S.D.

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี ภาพรวมจำนวน ๕ ด้าน

ภาพรวม	สภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทและคุณสมบัติ (n =๒๙๑)			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
๑. ด้านเนื้อหาและหลักสูตร	๔.๐๔	๐.๓๖	มาก	๓
๒. ด้านการผลิตและการใช้สื่อ	๔.๐๗	๐.๕๑	มาก	๑
๓. ด้านการดำเนินการสอน	๔.๐๐	๐.๓๙	มาก	๕
๔. ด้านการวัดผลประเมินผล	๔.๐๒	๐.๔๙	มาก	๔
๕. ด้านคุณลักษณะและเจตคติ	๔.๐๖	๐.๓๙	มาก	๒
ภาพรวม	๔.๐๔	๐.๒๔	มาก	

จากตาราง ๔.๒ ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดปราจีนบุรีจำนวน ๗๑ โรงเรียน สรุปทุกด้านโดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๐๔ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๒๔ เมื่อพิจารณาเป็นด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการผลิตและการใช้สื่อ มีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๐๗ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๕๑ รองลงมา คือ ด้านคุณลักษณะและเจตคติ มีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๐๖ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๓๙ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๐๔ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๓๖ ด้านการวัดผลประเมินผล มีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๐๒ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๔๙ และด้านการดำเนินการสอน มีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๐๐ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๓๙ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี ด้านเนื้อหาและหลักสูตร

	ด้านเนื้อหาและหลักสูตร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
๑.	ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษา ปรัชญาการศาสนาแห่งชาติ จุดมุ่งหมายการศึกษาและนโยบายการศึกษาชาติ	๓.๙๙	๐.๖๒	มาก	๘
๒.	ความรู้เกี่ยวกับหลักการการออกแบบหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร และการใช้หลักสูตร	๓.๙๑	๐.๗๒	มาก	๙
๓.	ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่จะสอนตามหลักสูตรของโรงเรียนที่ทำการสอน เช่น หลักการ จุดมุ่งหมายและโครงสร้างของวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	๔.๐๘	๐.๖๖	มาก	๕
๔.	ความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดสาระการเรียนรู้และเป้าหมายของของการเรียนรู้พระพุทธศาสนาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๔	๔.๑๘	๐.๖๕	มาก	๒
๕.	ความรู้ในการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และจุดประสงค์รายวิชาพระพุทธศาสนา	๔.๐๓	๐.๗๐	มาก	๖
๖.	ความสามารถในการกำหนดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับเวลาในการเรียน	๓.๘๗	๐.๗๙	มาก	๑๐
๗.	ความสามารถในการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ในรายวิชาพระพุทธศาสนา	๔.๐๑	๐.๗๕	มาก	๗
๘.	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัยต่าง ๆ ทั้งทางด้านจิตวิทยา สรีรวิทยา และสังคมวิทยา	๔.๐๘	๐.๗๓	มาก	๔
๙.	ความสามารถในการปรับเนื้อหาบทเรียนวิชาพระพุทธศาสนาให้เชื่อมโยงกับสภาพทางสังคมและวัฒนธรรม และการปฏิบัติในชีวิตประจำวันของนักเรียน	๔.๑๐	๐.๗๙	มาก	๓

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี ด้านเนื้อหาและหลักสูตร (ต่อ)

๑๐. ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนและ				
ความร่วมมือช่วยแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน	๔.๑๙	๐.๗๗	มาก	๑
รวม	๔.๐๔	๐.๓๖	มาก	

จากตาราง ๔.๓ ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดปราจีนบุรีจำนวน ๗๑ โรงเรียนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี ด้านเนื้อหาและหลักสูตร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๐๔ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๓๖ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ๓ อันดับเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนและความร่วมมือช่วยแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๑๙ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๗๗ รองลงมา ความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดสาระการเรียนรู้และเป้าหมายของการเรียนรู้พระพุทธศาสนาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ มีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๑๘ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๖๕ และความสามารถในการปรับเนื้อหาบทเรียนวิชาพระพุทธศาสนาให้เชื่อมโยงกับสภาพทางสังคม และวัฒนธรรม และการปฏิบัติในชีวิตประจำวันของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๑๐ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๗๙ และลำดับสุดท้ายคือ ความสามารถในการกำหนดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับเวลาในการเรียน มีค่าเฉลี่ยที่ ๓.๘๗ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๗๙ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการผลิตและการใช้สื่อ

ด้านการผลิตและการใช้สื่อ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
๑. การเลือกการปรับปรุงดัดแปลงสื่อที่มีอยู่ให้สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของเรื่องที่สอน	๓.๘๔	๐.๘๖	มาก	๑๐
๒. การทำสื่อง่าย ๆ เช่น การนำเอาวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น วัสดุเหลือใช้ มาผลิตเป็นสื่อการเรียนการสอน	๔.๐๒	๐.๗๙	มาก	๘
๓. ความสามารถในการคิดค้น ผลิต และปรับปรุงสื่อ การเรียนการสอนที่มีผลต่อการเรียนรู้โดยการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม	๔.๐๓	๐.๘๐	มาก	๗
๔. ความสามารถในการหาสื่อจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การใช้องค์ความรู้ จากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ เกี่ยวกับการสอนศีลธรรมหรือวิชาพระพุทธศาสนา	๔.๑๑	๐.๗๑	มาก	๕
๕. ความสามารถในการใช้โสตทัศนูปกรณ์และโสตทัศนวัสดุ เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เทปเสียง เทปวีดีทัศน์ วีซีดี ดีวีดี โปรเจคเตอร์ เป็นต้น	๔.๐๖	๐.๘๑	มาก	๖
๖. ความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เช่น อินเทอร์เน็ต สื่อพาวเวอร์พอยท์	๔.๑๒	๐.๗๘	มาก	๔
๗. ความสามารถในการใช้สื่ออย่างเหมาะสมและถูกวิธี โดยรู้จักลักษณะและคุณสมบัติของสื่อการสอน ข้อดี และข้อกีดของตัวสื่อและการใช้สื่อแต่ละอย่าง	๔.๒๑	๐.๘๕	มาก	๑
๘. ความสามารถในการใช้ห้องปฏิบัติการและห้องจริยธรรม เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจหลักธรรมของพระพุทธศาสนา	๔.๑๘	๐.๙๕	มาก	๒
๙. ความสามารถในการนำนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ มาใช้ประกอบการเรียนการสอน	๔.๑๖	๐.๗๘	มาก	๓

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการผลิตและการใช้สื่อ (ต่อ)

๑๐. ความสามารถในการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน	๓.๙๙	.๗๓๘	มาก	๙
รวม	๔.๐๗	.๕๑๐	ดี	

จากตาราง ๔.๔ ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดปราจีนบุรีจำนวน ๗๑ โรงเรียนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการผลิตและการใช้สื่อ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๐๗ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๕๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ๓ อันดับเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ความสามารถในการใช้สื่ออย่างเหมาะสมและถูกวิธี โดยรู้จักลักษณะและคุณสมบัติของสื่อการสอน ข้อดี และข้อกีดของตัวสื่อและการใช้สื่อแต่ละอย่าง มีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๒๑ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๘๕ รองลงมา ความสามารถในการใช้ห้องปฏิบัติการและห้องจริยธรรม เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และ เข้าใจหลักธรรมของพระพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๑๘ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๙๕ และความสามารถในการนำนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ มาใช้ประกอบการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๑๖ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๗๘ และลำดับสุดท้ายคือ การเลือกการปรับปรุง ตัดแปลงสื่อที่มีอยู่ให้สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของเรื่องที่สอน มีค่าเฉลี่ยที่ ๓.๘๔ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๘๖ ต่ำมาลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการดำเนินการสอน

ด้านการดำเนินการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
๑. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการสอนศีลธรรม	๔.๐๕	๐.๘๒	มาก	๔
๒. ความรู้เกี่ยวกับงานธุรการที่ครูพระรับผิดชอบ	๓.๗๔	๑.๐๔	มาก	๑๐
๓. ความสามารถในการวางแผนการสอน การเตรียมการสอน การทำบันทึกการสอน	๔.๐๘	๐.๘๕	มาก	๓
๔. ความสามารถในการปฏิบัติการสอน เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน การตั้งคำถาม การเสริมแรง และการสรุปบทเรียน	๓.๙๕	๐.๗๗	มาก	๘
๕. ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การบรรยาย การสาธิต การเล่านิทาน การแสดงบทบาทสมมติ	๓.๙๘	๐.๗๖	มาก	๗
๖. ความสามารถในการใช้หลักการของการฝึกสมาธิเป็นเครื่องมือในการพัฒนาจิตวิญญาณของนักเรียน เน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ควบคู่กับการปฏิบัติ	๓.๙๒	๐.๙๑	มาก	๙
๗. ความสามารถในการสร้างบรรยากาศ การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา	๔.๐๒	๐.๘๑	มาก	๖
๘. ความสามารถในการสอนที่คำนึงถึงวัย ความสนใจของนักเรียน พื้นฐานสภาพทางครอบครัว สภาพแวดล้อม สติปัญญาของนักเรียน	๔.๐๔	๐.๖๘	มาก	๕
๙. ความสามารถในการควบคุมชั้นเรียน เช่น มีภาวะผู้นำ สื่อสาร สร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม	๔.๑๑	๐.๘๕	มาก	๒
๑๐. ความสามารถในการเสริมสร้างทักษะและกระบวนการที่พึงประสงค์ของการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เช่น ทักษะการคิด การแก้ปัญหา การเรียนรู้และกระบวนการกลุ่ม	๔.๑๗	๐.๗๘	มาก	๑
รวม	๔.๐๐	๐.๓๙	มาก	

จากตาราง ๔.๕ ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดปราจีนบุรีจำนวน ๗๑ โรงเรียนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการดำเนินการสอน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๐๐ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๓๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ๓ อันดับเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ความสามารถในการเสริมสร้างทักษะและกระบวนการที่พึงประสงค์ของการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เช่น ทักษะการคิด การแก้ปัญหา การเรียนรู้และกระบวนการกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๑๗ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๗๘ รองลงมา ความสามารถในการควบคุมชั้นเรียน เช่น มีภาวะผู้นำ สื่อสาร สร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๑๑ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๘๕ และความสามารถในการวางแผนการสอน การเตรียมการสอน การทำบันทึกการสอน มีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๐๘ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๘๕ และลำดับสุดท้ายคือ ความรู้เกี่ยวกับงานธุรการที่ครูพระรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยที่ ๓.๗๔ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๑.๐๔ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการวัดผลประเมินผล

ด้านการวัดผลประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
๑. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดผลและการประเมินผล	๔.๐๓	๐.๘๑	มาก	๗
๒. ความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การจดบันทึกผลการปฏิบัติงาน การร่วมกิจกรรมของผู้เรียน	๔.๐๗	๐.๗๕	มาก	๔
๓. ความรู้เกี่ยวกับการสร้างและเลือกรูปแบบการวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้พระพุทธศาสนา	๔.๐๕	๐.๗๔	มาก	๖
๔. ความรู้ความเข้าใจในการออกแบบข้อคำถาม และข้อสอบวิชาพระพุทธศาสนา	๔.๐๖	๐.๗๙	มาก	๕
๕. ความสามารถในการประเมินผลเป็นระยะระหว่างเรียน เพื่อตรวจสอบผลความก้าวหน้าของการเรียนการสอน	๓.๙๓	๐.๗๗	มาก	๘
๖. ความรู้เกี่ยวกับการสร้างและบริหารการสอบ การให้เกรด การจัดลำดับ การให้คะแนน และการแสดงผลการประเมินได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	๓.๘๕	๐.๗๘	มาก	๑๐
๗. ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการรายงานผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนต่อนักเรียน ผู้บริหาร และผู้ปกครองนักเรียน หรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	๓.๘๙	๐.๗๓	มาก	๙
๘. ความรู้เกี่ยวกับการวัดแรงจูงใจ เจตคติ และจิตพิสัยของผู้เรียนต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา	๔.๑๔	๐.๘๐	มาก	๑
๙. ความสามารถในการวิเคราะห์คะแนน การวิเคราะห์ข้อสอบ และผลการประเมินได้ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด	๔.๐๙	๐.๗๒	มาก	๓
๑๐. ความรู้เกี่ยวกับการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา	๔.๑๒	๐.๗๒	มาก	๒
รวม	๔.๐๒	๐.๔๙	มาก	

จากตาราง ๔.๖ ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดปราจีนบุรีจำนวน ๗๑ โรงเรียนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการวัดผลประเมินผล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๐๒ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๔๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ๓ อันดับเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ความรู้เกี่ยวกับการวัดแรงงูใจ เจตคติ และจิตพิสัยของผู้เรียนต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๑๔ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๘๐ รองลงมา ความรู้เกี่ยวกับการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๑๒ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๗๒ และความสามารถในการวิเคราะห์คะแนน การวิเคราะห์ข้อสอบ และผลการประเมินได้ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๐๙ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๗๒ และลำดับสุดท้ายคือ ความรู้เกี่ยวกับการสร้างและบริหารการสอบ การให้เกรด การจัดลำดับ การให้คะแนน และการแสดงผลการประเมินได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยที่ ๓.๘๕ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๗๘ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี ด้านคุณลักษณะและเจตคติ

ด้านคุณลักษณะและเจตคติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
๑. การเป็นอย่างที่ดีแก่นักเรียนด้านจริยธรรม และการแสดงออกเหมาะสมกับกาลเทศะ มีคุณสมบัติที่ดึงดูดที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้หรือ ความดีงามแก่ผู้อื่นให้มีศรัทธาที่จะถือตามอย่างตน	๔.๑๕	๐.๘๑	มาก	๖
๒. การเป็นผู้มีความใฝ่รู้ดีโดยมีความรู้ในเรื่องที่จะสอนอย่างดี มีความรู้รอบตัวกว้างขวาง ทันสมัย ทันวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา	๔.๒๖	๐.๗๖	มาก	๒
๓. การเป็นผู้มีความตรงต่อเวลา เช่น ตรงต่อเวลาในการเข้าสอน ตรวจงานนักเรียน ทำงานธุรการเกี่ยวกับการสอนเสร็จตามกำหนด	๔.๔๓	๐.๖๓	มาก	๑
๔. ความสามารถในการนำธรรมที่ตนได้ศึกษาแล้วไปเผยแพร่ให้นักเรียนได้รู้ตามและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	๔.๒๓	๐.๗๑	มาก	๔
๕. การแสดงบทบาทการสงเคราะห์นักเรียนทั้งในด้านวัตถุและจิตใจสอดคล้องกับหลักธรรม	๔.๒๔	๐.๖๖	มาก	๓
๖. ความสามารถในการเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์ตามองค์คุณของความเป็นกัลยาณมิตร ๗ ประการ	๔.๒๒	๐.๖๖	มาก	๕
๗. การเป็นผู้มีเจตคติและ ค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์	๓.๘๐	๐.๙๘	มาก	๘
๘. ความสามารถในการรับฟังความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นโดยเปิดเผยและให้คำติชมหรือข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียน	๓.๖๙	๐.๙๘	มาก	๑๐
๙. การเป็นผู้ที่มีเจตคติดี มีศรัทธาต่องานสอน สนใจแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นมาจากนักเรียน ครู ผู้ปกครองหรือผู้บริหาร	๓.๗๕	๐.๙๑	มาก	๙
๑๐. ความสามารถในการทำงานร่วมกับโรงเรียน ปฏิบัติงานภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ สนองความคาดหวังที่โรงเรียนต้องการให้บรรลุเป้าประสงค์	๓.๘๗	๐.๘๖	มา	๗
รวม	๔.๐๖	๐.๓๙	มาก	

จากตาราง ๔.๗ ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดปราจีนบุรีจำนวน ๗๑ โรงเรียนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี ด้านคุณลักษณะและเจตคติ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๐๖ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๓๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ๓ อันดับเรียงจากมากไปหาน้อย คือ การเป็นผู้มีความตรงต่อเวลา เช่น ตรงต่อเวลาในการเข้าสอน ตรวจงานนักเรียน ทำงานธุรการเกี่ยวกับการสอนเสร็จตามกำหนด มีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๔๓ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๖๓ รองลงมา การเป็นผู้มีความใฝ่รู้ดีโดยมีความรู้ในเรื่องที่จะสอนอย่างดี มีความรู้รอบตัวกว้างขวาง ทันสมัย ทันวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา มีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๒๖ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๗๖ และการแสดงบทบาทการสงเคราะห์นักเรียนทั้งในด้านวัตถุและจิตใจสอดคล้องกับหลักธรรมมีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๒๔ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๖๖ และลำดับสุดท้ายคือ ความสามารถในการรับฟังความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นโดยเปิดเผยและให้คำติชมหรือข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียน มีค่าเฉลี่ยที่ ๓.๖๙ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ๐.๙๘ ตามลำดับ

๔.๓ ผลการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน ๕ คน ทั้ง ๕ ด้านได้แก่

ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ด้านการดำเนินการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล และด้านคุณลักษณะและเจตคติ

๑) ด้านเนื้อหาและหลักสูตร

๑.๑ การจัดหลักสูตรควรจัดให้กะทัดรัดเหมาะสมกับแต่ละช่วงชั้นมีความเป็นมืออาชีพและมีมาตรฐานเดียวกันทุกโรงเรียน พร้อมทั้งมีคู่มือครูที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะสอน ข้อสอบแผนการสอน แนวการสอน^๑

๑.๒ เนื้อหาควรมีความหลากหลายแต่ไม่ซ้ำซ้อนกับช่วงชั้นอื่น บางส่วนที่มากเกินไปไม่สอดคล้องกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันควรตัดออก^๒ ควรเน้นไปที่การบริหารจิตเจริญปัญญาโดยมุ่งให้นักเรียนมีความกตัญญู รู้จักการให้อภัยผู้อื่น ควรบูรณาการศาสตร์สาขาต่าง ๆ เข้ากับคำสอนทางพระพุทธศาสนา^๓ เช่น เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ จิตวิทยาเชิงพุทธ รัฐศาสตร์เชิงพุทธ เป็นต้น เพื่อให้น่าสนใจและสามารถที่จะสอดแทรกหลักคำสอนได้ง่าย ควรเพิ่มนิทานธรรมบทพร้อมทั้งภาพประกอบเพื่อสอดแทรกคติธรรม^๔ โดยหลักธรรมที่นำมาสอนควรเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ควรมีการจัดอบรมค่ายพุทธธรรม^๕ เพื่อเพิ่มประสบการณ์ตรงให้กับนักเรียนและให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้น

๓. ควรใช้เวลาเรียนให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่จะสอน หรือบางครั้งอาจจัดให้วิชาพระพุทธศาสนาเป็นวิชาบังคับโดยกำหนดเป็น ๒ หน่วยกิต และมีการบรรจุเป็นบุคคลากรสอน^๖

๒) ด้านการผลิตและการใช้สื่อ

๒.๑ ควรมีแผนพัฒนาบุคลากรด้านการผลิตและการใช้สื่อสมัยใหม่^๗

๒.๒ ควรจัดให้มีการอบรมหรือส่งครูพระไปเรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการผลิตและการใช้สื่อสำหรับพระสอนศีลธรรม^๘ โดยครูพระที่เข้าไปสอนในโรงเรียนจะต้องผ่านการศึกษาหลักสูตรดังกล่าว ควรมีการอบรมถ่ายทอดประสบการณ์การผลิตสื่อการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น การผลิตสื่อด้วยโปรแกรมพาวเวอร์พอยน์ท์ เป็นต้น และการผลิตสื่อในรูปแบบอื่นๆ เช่น หนังสั้น ดนตรี แผ่นพับ ป้ายนิเทศ เป็นต้น โดยควรจัดให้มีทุกเดือนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ใหม่และทบทวนความรู้เก่า^๙

^๑ สัมภาษณ์ นายนคร เหมนาค.ผู้บริหารโรงเรียนบ้านวังขวาง, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^๒ สัมภาษณ์ นายประยูร ชัยก่า.ผู้บริหารโรงเรียนบ้านโปร่งใหญ่, ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^๓ สัมภาษณ์ นายอัมพร พาทิ.ผู้บริหารโรงเรียนบ้านคลองสิบสอง, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^๔ สัมภาษณ์ นางสาวพิมลณัฐ อินทรสวน.ผู้บริหารโรงเรียนบ้านคลองหันแดง, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^๕ สัมภาษณ์ นางชารินี มากบุญ.ผู้บริหารโรงเรียนสายมิตรวังท่าช้าง, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^๖ สัมภาษณ์ นายประยูร ชัยก่า, ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^๗ สัมภาษณ์ นางชารินี มากบุญ, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^๘ สัมภาษณ์ นายนคร เหมนาค, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^๙ สัมภาษณ์ นายประยูร ชัยก่า, ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

นอกจากนี้ พระผู้สอนเองจะต้องตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง โดยต้องแสวงหาสื่อและความรู้เพิ่มเติมในการผลิตสื่อและเลือกสื่อมาใช้ให้เหมาะสมกับบทเรียน และต้องตระหนักว่าผู้สอนเป็นสื่อที่ดีที่สุด ดังนั้น จึงควรทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน^{๑๐}

๓) ด้านการดำเนินการสอน

๑. จัดอบรมหรือสัมมนาเชิงวิชาการ เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์การสอนจากผู้มีประสบการณ์ตรง เช่น การสาธิตการสอนโดยครูต้นแบบ เป็นต้น และเพื่อแนะนำถวายเป็นความรู้ด้านการสอน และเทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ^{๑๑} เช่น เทคนิคการสอนนอกห้องเรียน การควบคุมชั้นเรียน เป็นต้น อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งจัดหาคู่มือเทคนิควิธีการสอนที่อ่านเข้าใจง่าย และตัวอย่างครูพระที่มีรูปแบบการสอนที่ดีประสบผลสำเร็จมาเป็นตัวอย่างในรูปของซีดี หรืออื่น ๆ แจกครูพระผู้สอน^{๑๒}

๒. ควรจัดให้มีการวัดผลประเมินผลครูพระผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูพระให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ ครูพระเองจะต้องหมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ^{๑๓}

๓. ควรจัดให้มีการประชุมครูพระผู้สอนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนอย่างสม่ำเสมอ

๔. ครูพระขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยีในการสอนรวมทั้งขาดเทคโนโลยีในการสอน^{๑๔}

๔) ด้านการวัดผลประเมินผล

๑. ควรหารูปแบบ หรือเทคนิคการวัดผลที่สามารถจูงใจนักเรียนให้สนใจเรียน เช่น เมื่อมีการประเมินว่า นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ก็ควรให้ตกจริง ๆ^{๑๕} เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจที่จะเรียน^{๑๖} มากขึ้น

๒. การประเมินผลควรประเมินจากความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา^{๑๗} และการประพฤติปฏิบัติเป็นหลัก และควรมีมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด โดยมีแบบวัดที่คณะสงฆ์และหน่วยงานที่รับผิดชอบร่วมกันศึกษาและจัดทำขึ้น ซึ่งอาจจะมีหลายประเภทให้สถานศึกษาเป็นผู้เลือกใช้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษา โดยควรมีการประเมินผลย่อยอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง และแจ้งให้นักเรียนทราบเพื่อให้นักเรียนรู้พัฒนาการของตนเอง^{๑๘}

^{๑๐} สัมภาษณ์ นางสาวพิมลณัฐ อินทรสวน, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๑} สัมภาษณ์ นางชารินี มากบุญ, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๒} สัมภาษณ์ นายอัมพร พาคี, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๓} สัมภาษณ์ นายนคร เหมนาค, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๔} สัมภาษณ์ นายประยูร ช้ายก่า, ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๕} สัมภาษณ์ นายประยูร ช้ายก่า, ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๖} สัมภาษณ์ นางชารินี มากบุญ, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๗} สัมภาษณ์ นายนคร เหมนาค, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๘} สัมภาษณ์ นางสาวพิมลณัฐ อินทรสวน, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

๓. ควรให้ผู้ปกครอง นักจิตวิทยาการศึกษา และนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินนักเรียนด้วย^{๑๙}

๕) ด้านคุณลักษณะและเจตคติ

๑. ควรประสานความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียนเพื่อจัดอบรมถวายความรู้เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนในโรงเรียน^{๒๐} และเพื่อหาแนวทางสร้างแรงจูงใจให้ครูพระมีความมุ่งมั่นในการสอน^{๒๑}

๒. ควรมีแนวทางพัฒนาและส่งเสริมอย่างเป็นระบบ เช่น มีการประเมินและติดตามครูพระที่ทำการสอน และเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข^{๒๒} เป็นต้น

๓. ควรจัดให้ครูพระเข้าร่วมโครงการพุทธบุตรพุทธธรรม เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ควรมีการคัดเลือกพระสอนศีลธรรมที่มีอุดมคติ มีศีลาจารวัตรที่เหมาะสม มีใจรักในการสอนอย่างแท้จริง^{๒๓} ไม่ควรเอาผู้ที่ไม่อยู่ในสภาพที่พร้อมไปสอนนักเรียน^{๒๔} เพราะจะทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาศีลธรรมที่พระสอนศีลธรรมสอน

๔.๔ เสนอแนวทางการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี

ในการศึกษาขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้สรุปแนวทางในการพัฒนาการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์โดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูพระสอนศีลธรรมดังนี้

๑) ในการกำหนดนโยบายทุก ๆ เรื่อง กระทรวงศึกษาธิการควรเป็นเจ้าภาพ และให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเป็นที่ปรึกษาโดยกระทรวงศึกษาธิการต้องกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยให้ชัดเจน ควรให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงานร่วมกันกับครูพระแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับครูพระ นอกจากนี้ เพื่อตัดความกังวลและป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นกับครูพระ กระทรวงศึกษาธิการควรประสานงานกับเจ้าอาวาสของครูพระเพื่อขออนุญาตให้ชัดเจน เพื่อจะได้ไม่มีปัญหากับกฎระเบียบต่าง ๆ ของวัด^{๒๕}

๒) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องกำหนดวิธีการที่จะดำเนินการลงไปสู่หน่วยงานได้สังกัดซึ่งเป็นภาคปฏิบัติให้ชัดเจน

^{๑๙} สัมภาษณ์ นายนคร เหมนาค, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๐} สัมภาษณ์ นายประยูร ช้ายก่า, ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๑} สัมภาษณ์ นางสาวพิมลณัฐ อินทรสวน, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๒} สัมภาษณ์ นายนคร เหมนาค, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๓} สัมภาษณ์ นางชารินี มากบุญ, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๔} สัมภาษณ์ นายอัมพร พาคี, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๕} สัมภาษณ์ นายนคร เหมนาค, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

๓) เขตพื้นที่การศึกษาจะต้องถือว่างานดูแลพระสอนศีลธรรมเป็นงานในความรับผิดชอบ ไม่ใช่งานฝาก^{๒๖}

๔) ในการทำแผนของโรงเรียนในแต่ละปีควรนำครูพระเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อผลักดันให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนคุณธรรมอย่างแท้จริง^{๒๗}

๕) ครูพระควรตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ควรใฝ่รู้และพัฒนาตนเองอยู่ ควรเป็นผู้ให้โดยไม่เห็นแก่อาภิสินจ้าง^{๒๘}

๖) ควรมีกฎระเบียบเพิ่มเติมเกี่ยวกับการรับสมัคร และการถวายนิตยภัตรแก่ครูพระ คือ พระที่จะได้รับการบรรจุเป็นครูพระสอนศีลธรรมจะต้องผ่านการอบรมและได้รับใบประกาศนียบัตร ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นเครื่องยืนยันว่าได้ผ่านการอบรม และมีความรู้ความสามารถตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้จริง ๆ^{๒๙}

นอกจากนี้ ในการถวายค่านิตยภัตรควรถวายเป็นรายชั่วโมงเพื่อเป็นขวัญกำลังใจกับครูพระที่ทุ่มเทในการสอน และเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับครูพระที่ปฏิบัติการสอนในหลายโรงเรียน และมีชั่วโมงการสอนที่มากกว่า เนื่องจากในปัจจุบันการถวายนิตยภัตรถวายเป็นรายเดือนโดยไม่ได้พิจารณาว่าจะสอนกี่โรงเรียนและกี่ชั่วโมง ดังนั้น จึงเกิดความไม่เป็นธรรมกับครูพระที่ปฏิบัติการสอนมากกว่า และมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูงกว่า

๔.๕ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี” ผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยดังกล่าว สรุปเป็นความสัมพันธ์เชิงแผนภาพ ดังนี้

^{๒๖} สัมภาษณ์ นางชารินี มากบุญ, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๗} สัมภาษณ์ นายประยูร ชัยเก่า, ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๘} สัมภาษณ์ นางสาวพิมลณัฐ อินทรสวน, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๙} สัมภาษณ์ นายอัมพร พาคี, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

ควรให้พระสอนศีลธรรมเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำหลักสูตรเพื่อจะได้เข้าใจในแนวคิดและวิธีการจัดทำหลักสูตร ซึ่งหลักสูตรที่ได้จากวิธีการนี้จะมีความสอดคล้องกับการนำไปใช้จริง และจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของครูพระด้วย

ควรจัดให้มีพระนิเทศก์ออกนิเทศติดตามและประเมินสมรรถภาพการสอนครูพระอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับเทคนิคการพัฒนาครูพระ หรือจัดให้ความรู้กับครูพระ

ควรจัดอบรมถวายความรู้ให้ครูพระ ในการอบรมควรเน้นให้ครูพระได้ปฏิบัติจริงเพื่อให้ครูพระจะได้รับทั้งความรู้และได้ฝึกทักษะความชำนาญในการปฏิบัติงานในเรื่องนั้น ๆ

ควรมีการบรรจุให้พระสอนศีลธรรมเป็นครูประจำ เพื่อที่จะได้รับการบริการการพัฒนาต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นเหมือนครูประจำการทั่วไป

ครูพี่เลี้ยงจะต้องแนะนำช่วยเหลือพระสอนศีลธรรมในระหว่างการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล

กระทรวงศึกษาธิการควรจัดให้มีหน่วยงานกลางซึ่งมีหน้าที่ในการผลิต และให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อ ในการถวายความรู้ควรเน้นให้ท่านเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับการใช้สิ่งแวดลอมรอบตัวเป็นสื่อการเรียนการสอน

โรงเรียนควรให้พระสอนศีลธรรมเข้าไปมีส่วนร่วมในการวัดผลประเมินผล

ผู้อำนวยการและบุคลากรของโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับครูพระมากกว่านี้ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมตลอดถึงเพื่อสร้างความรู้สึที่ดีต่อกัน

ภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากภาพที่ ๔.๑ สามารถอธิบายเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี สามารถสรุปได้ ดังนี้

ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ควรให้ครูพระเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำหลักสูตร เพื่อจะได้เข้าใจในแนวคิดและวิธีการจัดทำหลักสูตร ซึ่งหลักสูตรที่ได้จากวิธีการนี้จะมีความสอดคล้องกับการนำไปใช้จริง และจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของครูพระด้วย

ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ควรจัดอบรมถวายความรู้ให้ครูพระ ในการอบรมควรเน้นให้ครูพระได้ปฏิบัติจริงเพื่อที่ครูพระจะได้รับทั้งความรู้ และได้ฝึกทักษะความชำนาญในการปฏิบัติงานในเรื่องนั้น ๆ

ด้านการดำเนินการสอน กระทรวงศึกษาธิการควรจัดให้มีหน่วยงานกลางซึ่งมีหน้าที่ในการผลิต และให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อ ในการถวายความรู้ควรเน้นให้ท่านเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับการใช้สิ่งแวดล้อมรอบตัวเป็นสื่อการเรียนการสอน

ด้านการวัดผลประเมินผล ควรจัดให้มีพระนิเทศออกนิเทศติดตามและประเมินการสอนครูพระอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับเทคนิคการพัฒนาครูพระ หรือจัดให้ความรู้กับครูพระ และครูพี่เลี้ยงจะต้องแนะนำช่วยเหลือครูพระในระหว่างการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล ทั้งนี้โรงเรียนควรให้ครูพระเข้าไปมีส่วนร่วมในการวัดผลประเมินผล

ด้านคุณลักษณะและเจตคติ ผู้อำนวยการและบุคลากรของโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับครูพระมากกว่านี้ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูพระ ตลอดจนเพื่อสร้างความรู้สึที่ดีต่อกัน

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรีเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology Research) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี และเพื่อเสนอแนะปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรีโดยมีการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่สำคัญมาสรุปผล ดังนี้

๕.๑.๑ ข้อมูลผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดปราจีนบุรีที่ทำแบบสอบถาม

ผลวิจัยพบว่า เป็นผู้อำนวยการ จำนวน ๖๗ คน หัวหน้าส่วน จำนวน ๖๓ คน หัวหน้าแผนก จำนวน ๕๖ คน หัวหน้าฝ่าย ๔๙ คน รองผู้อำนวยการ จำนวน ๓๕ คน หัวหน้ากลุ่มสาระ จำนวน ๑๔ คน รักษาการผู้อำนวยการ จำนวน ๕ คน และ ผู้จัดการโรงเรียน จำนวน ๓ คน เพศหญิง จำนวน ๑๗๒ คน และเพศชาย จำนวน ๑๑๙ คน อายุระหว่าง ๓๐ – ๔๐ ปี จำนวน ๑๒๗ คน อายุระหว่าง ๔๑ – ๕๐ ปี จำนวน ๑๐๗ คน อายุต่ำกว่า ๓๐ ปี จำนวน ๓๒ คน และอายุตั้งแต่ ๕๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๒๕ คน การศึกษาในระดับปริญญาโท จำนวน ๑๕๘ คน การศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๐ และ ปริญญาเอก จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๗ ส่วนต่ำกว่าปริญญาตรี ไม่มี มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ ๑๑ – ๑๕ ปี จำนวน ๑๕๙ คน มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ ๕ – ๑๐ ปี จำนวน ๑๑๘ คน มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๐ คน มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า ๕ ปี จำนวน ๔ คน และผลการส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน ๗๑ โรงเรียน จำนวน ๒๙๑ ฉบับ ปรากฏว่าเก็บคืนกลับมาได้จากแต่ละโรงเรียนทั้งสิ้น ๒๙๑ ฉบับ คิดเป็น ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์

๕.๑.๒ ผลการศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี

สรุปทุกด้านโดยภาพรวมผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นด้านโดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ด้านคุณลักษณะและเจตคติ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ด้านการวัดผลประเมินผล และด้านการดำเนินการสอน ทุกข้ออยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๔ ตามลำดับ ดังนี้

๑) ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน ๗๑ โรงเรียน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด คือ ความสามารถในการใช้สื่ออย่างเหมาะสมและถูกวิธี โดยรู้จักลักษณะและคุณสมบัติของสื่อการสอน ข้อดีและข้อจำกัดของตัวสื่อและการใช้สื่อแต่ละอย่าง รองลงมา ความสามารถในการใช้ห้องปฏิบัติการ และห้องจริยธรรม เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และ เข้าใจหลักธรรมของพระพุทธศาสนา และความสามารถในการนำนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ มาใช้ประกอบการเรียนการสอน

๒) ด้านคุณลักษณะและเจตคติ ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน ๗๑ โรงเรียน อยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ๓ อันดับเรียงจากมากไปหาน้อย คือ การเป็นผู้มีความตรงต่อเวลา เช่น ตรงต่อเวลาในการเข้าสอน ตรวจงานนักเรียน ทำงานธุรการเกี่ยวกับการสอนเสร็จตามกำหนด รองลงมา การเป็นผู้มีความใฝ่รู้ดีโดยมีความรู้ในเรื่องที่จะสอนอย่างดี มีความรู้รอบตัวกว้างขวาง ทันสมัย ทันวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา และการแสดงบทบาทการสงเคราะห์นักเรียนทั้งในด้านวัตถุและจิตใจสอดคล้องกับหลักธรรม

๓) ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน ๗๑ โรงเรียน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด คือ ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนและความร่วมมือช่วยแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน รองลงมา ความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดสาระการเรียนรู้และเป้าหมายของของการเรียนรู้พระพุทธศาสนาในหลักสูตรการศึกษาแกนกลางพุทธศักราช ๒๕๖๑ และความสามารถในการปรับเนื้อหาบทเรียนวิชาพระพุทธศาสนาให้เชื่อมโยงกับสภาพทางสังคม และวัฒนธรรม และการปฏิบัติในชีวิตประจำวันของนักเรียน

๔) ด้านการวัดผลประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน ๗๑ โรงเรียน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ๓ อันดับเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ความรู้เกี่ยวกับการวัดแรงจูงใจ เจตคติ และจิตพิสัยของผู้เรียนต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา รองลงมา ความรู้เกี่ยวกับการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการ

เรียนรู้และหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา และความสามารถในการวิเคราะห์คะแนน การวิเคราะห์
ข้อสอบ และผลการประเมินได้ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด

๕) ด้านการดำเนินการสอน ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาเกี่ยวกับ บทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรีจำนวน ๗๑ โรงเรียน อยู่ในระดั้มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นในระดั้มากที่สุด คือ ความสามารถในการเสริมสร้างทักษะและกระบวนการที่พึงประสงค์ของการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เช่น ทักษะการคิด การแก้ปัญหา การเรียนรู้และกระบวนการกลุ่ม รองลงมา ความสามารถในการควบคุมชั้นเรียน เช่น มีภาวะผู้นำ สื่อสาร สร้างความเข้าใจ และ ความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม และความสามารถในการวางแผนการ สอน การเตรียมการสอน การทำบันทึกการสอน

๕.๑.๓ ผลการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระ
สอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี

๑) ด้านเนื้อหาและหลักสูตร การจัดหลักสูตรควรจัดให้กะทัดรัดเหมาะสมกับแต่ละช่วงชั้น ความเป็นมืออาชีพและมีมาตรฐานเดียวกันทุกโรงเรียน พร้อมทั้งมีคู่มือครูที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะสอน ข้อสอบแผนการสอน แนวการสอน เนื้อหาควรมีความหลากหลายแต่ไม่ซ้ำซ้อนกับช่วงชั้นอื่น บางส่วนที่มากเกินไปไม่สอดคล้องกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันควรตัดออก ควรเน้นไปที่การบริหารจิตเจริญปัญญาโดยมุ่งให้นักเรียนมีความกตัญญู รู้จักการให้อภัยผู้อื่น ควรบูรณาการศาสตร์สาขาต่าง ๆ เข้ากับคำสอนทางพระพุทธศาสนา เช่น เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ จิตวิทยาเชิงพุทธ รัฐศาสตร์เชิงพุทธ เป็นต้น เพื่อให้น่าสนใจและสามารถที่จะสอดแทรกหลักคำสอนได้ง่าย ควรเพิ่มนิทานธรรมบทพร้อมทั้งภาพประกอบเพื่อสอดแทรกคติธรรม โดยหลักธรรมที่นำมาสอนควรเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ควรมีการจัดอบรมค่ายพุทธธรรม เพื่อเพิ่มประสบการณ์ตรงให้กับนักเรียนและให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้น ควรใช้เวลาเรียนให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่จะสอน หรือบางครั้งอาจจัดให้วิชาพระพุทธศาสนาเป็นวิชาบังคับโดยกำหนดเป็น ๒ หน่วยกิตและมีการบรรจุเป็นบุคคลากรสอน

๒) ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ควรมีแผนพัฒนาบุคลากรด้านการผลิตและการใช้สื่อสมัยใหม่ ควรจัดให้มีการอบรมหรือส่งพระสอนศีลธรรมไปเรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการผลิตและการใช้สื่อสำหรับพระพระสอนศีลธรรม โดยครูพระที่เข้าไปสอนในโรงเรียนจะต้องผ่านการศึกษาหลักสูตรดังกล่าว ควรมีการอบรมถ่ายทอดประสบการณ์การผลิตสื่อการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น การผลิตสื่อด้วยโปรแกรมพาวเวอร์พอยท์ เป็นต้น และการผลิตสื่อในรูปแบบอื่นๆ เช่น หนังสือกระดาษ แผ่นพับ ป้ายนิเทศ เป็นต้น โดยควรจะต้องให้มีทุกเดือนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ใหม่และทบทวนความรู้เก่า ครูพระผู้สอนเองจะต้องตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง โดยต้องแสวงหาสื่อและความรู้เพิ่มเติมในการผลิตสื่อและเลือกสื่อมาใช้ให้เหมาะสมกับบทเรียน และต้องตระหนักว่าผู้สอนเป็นสื่อที่ดีที่สุด ดังนั้น จึงควรทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน

๓) ด้านการดำเนินการสอน จัดอบรมหรือสัมมนาเชิงวิชาการ เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ การสอนจากผู้มีประสบการณ์ตรง เช่น การสาธิตการสอนโดยครุต้นแบบ เป็นต้น และเพื่อแนะนำ

ถวายเป็นความรู้ด้านการสอน และเทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ เช่น เทคนิคการสอนนอกห้องเรียน การควบคุมชั้นเรียน เป็นต้น อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งจัดหาคู่มือเทคนิควิธีการสอนที่อ่านเข้าใจง่าย และตัวอย่างครูพระที่มีรูปแบบการสอนที่ดีประสบผลสำเร็จมาเป็นตัวอย่างในรูปของซีดี หรืออื่น ๆ แจกครูพระผู้สอน ควรจัดให้มีการวัดผลประเมินผลครูพระผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูพระให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ ครูพระเองจะต้องหมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ควรจัดให้มีการประชุมครูพระผู้สอนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนอย่างสม่ำเสมอ ครูพระขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยีในการสอน รวมทั้งขาดเทคโนโลยีในการสอน

๔) ด้านการวัดผลประเมินผล ควรหารูปแบบ หรือเทคนิคการวัดผลที่สามารถจูงใจนักเรียนให้สนใจเรียน เช่น เมื่อมีการประเมินว่า นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ก็ควรให้ตกจริง ๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจที่จะเรียน มากขึ้น การประเมินผลควรประเมินจากความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา และการประพฤติปฏิบัติเป็นหลัก และควรมีมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด โดยมีแบบวัดที่คณะสงฆ์และหน่วยงานที่รับผิดชอบร่วมกันศึกษาและจัดทำขึ้น ซึ่งอาจจะมีหลายประเภทให้สถานศึกษาเป็นผู้เลือกใช้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษา โดยควรมีการประเมินผลย่อยอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง และแจ้งให้นักเรียนทราบเพื่อให้นักเรียนรู้พัฒนาการของตนเอง ควรให้ผู้ปกครอง นักจิตวิทยาการศึกษา และนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินนักเรียนด้วย

๕) ด้านคุณลักษณะและเจตคติ ควรประสานความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน เพื่อจัดอบรมถวายเป็นความรู้เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนในโรงเรียน และเพื่อหาแนวทางสร้างแรงจูงใจให้ครูพระมีความมุ่งมั่นในการสอน ควรมีแนวทางพัฒนาและส่งเสริมอย่างเป็นระบบ เช่น มีการประเมินและติดตามครูพระที่ทำการสอน และเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข เป็นต้น ควรจัดให้ครูพระเข้าร่วมโครงการพุทธบุตร เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ควรมีการคัดเลือกครูพระที่มีอุดมคติ มีศีลจารวัตรที่เหมาะสม มีใจรักในการสอนอย่างแท้จริง ไม่ควรเอาผู้ที่ไม่อยู่ในสภาพที่พร้อมไปสอนนักเรียน เพราะจะทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาศีลธรรมที่พระสอนศีลธรรมสอน

๕.๑.๔ เสนอแนวทางการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี

๑) ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ควรให้ครูพระเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำหลักสูตรเพื่อจะได้เข้าใจในแนวคิดและวิธีการจัดทำหลักสูตร ซึ่งหลักสูตรที่ได้จากวิธีการนี้จะมีความสอดคล้องกับการนำไปใช้จริง และจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของครูพระด้วย

๒) ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ควรจัดอบรมถวายเป็นความรู้ให้ครูพระ ในการอบรมควรเน้นให้ครูพระได้ปฏิบัติจริงเพื่อที่ครูพระจะได้รับทั้งความรู้ และได้ฝึกทักษะความชำนาญในการปฏิบัติงานในเรื่องนั้น ๆ

๓) ด้านการดำเนินการสอน กระทรวงศึกษาธิการควรจัดให้มีหน่วยงานกลางซึ่งมีหน้าที่ในการผลิต และให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อ ในการถวายเป็นความรู้ควรเน้นให้ท่านเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับการใช้สิ่งแวดลอมรอบตัวเป็นสื่อการเรียนการสอน

๔) ด้านการวัดผลประเมินผล ควรจัดให้มีพระนิเทศออกนิเทศติดตามและประเมินการสอนครูพระอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับเทคนิคการพัฒนาครูพระ หรือจัดให้ความรู้กับครูพระ และครูพี่เลี้ยงจะต้องแนะนำช่วยเหลือครูพระในระหว่างการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล ทั้งนี้โรงเรียนควรให้ครูพระเข้าไปมีส่วนร่วมในการวัดผลประเมินผล

๕) ด้านคุณลักษณะและเจตคติ ผู้อำนวยการและบุคลากรของโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับครูพระมากกว่านี้ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูพระ ตลอดจนเพื่อสร้างความรู้สึกที่ดีต่อกัน

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายผลดังนี้

๕.๒.๑ ผลการศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี

ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน ๗๑ โรงเรียน สรุปทุกด้านโดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ด้านคุณลักษณะและเจตคติ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ด้านการวัดผลประเมินผล และด้านการดำเนินการสอน ตามลำดับดังนี้

๑) ด้านการผลิตและการใช้สื่อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยพระสอนศีลธรรมมีความรู้ในการใช้สื่ออย่างเหมาะสมและถูกวิธี โดยรู้จักลักษณะและคุณสมบัติของสื่อการสอน ข้อดี และข้อกีดขวางตัวของสื่อและการใช้สื่อแต่ละอย่าง ความสามารถในการใช้ปฏิบัติการและห้องจริยธรรม เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจหลักธรรมของพระพุทธศาสนา มีความสามารถในการนันทกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ มาใช้ประกอบการเรียนการสอน และการเลือกการปรับปรุงดัดแปลงสื่อที่มีอยู่ให้สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของเรื่องที่สอน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ พระราชรัตนมงคล (มนตรี ยางอิสาร) พบว่าเวลาในการสอนน้อยไม่เหมาะสมกับหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ครูพระสอนศีลธรรมมีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพการสอนด้านการผลิตและการใช้สื่ออยู่ในระดับมาก^๑ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากครูพระส่วนใหญ่ไม่ได้มีความรู้พื้นฐานในวิชาชีพครูมาแต่เดิม เนื่องจากไม่ได้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาครุศาสตร์ ถึงแม้ครูพระส่วนใหญ่จะมีวุฒิการศึกษาทางโลกตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้น

^๑ พระราชรัตนมงคล (มนตรี ยางอิสาร), “ความคิดเห็นของครูพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๗), บทคัดย่อ.

ไป คือ มีครูพระที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน ๑๐๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๖ และครูพระที่สำเร็จการศึกษากว่าปริญญาตรีจำนวน ๒๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๕ แต่ก็ไม่ใช่ว่าตัวชี้วัดว่าครูพระที่สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปจะมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพครู เนื่องจากเมื่อพิจารณาเกณฑ์ในการคัดเลือกครูพระเข้าสอนศีลธรรมในโรงเรียนในประกาศกรมการศาสนา เรื่อง รับสมัครครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๘ ได้ระบุถึงคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้าสอนศีลธรรมในโรงเรียนว่า จะต้องสำเร็จการศึกษานักธรรมชั้นเอก หรือประโยค ๑-๒ ขึ้นไป หรือสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่ง หรือ เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นตรีขึ้นไป ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวไม่บ่งชี้ว่าครูพระรูปนั้นเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพครู เช่น คุณสมบัติข้อที่ว่าต้องสำเร็จการศึกษานักธรรมชั้นเอก หรือประโยค ๑-๒ ขึ้นไป หรือต้องเป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นตรีขึ้นไป ถึงแม้คุณสมบัติดังกล่าวจะเป็นตัวบ่งชี้ว่าครูพระรูปนั้นเป็นผู้มีความรู้ในทางพระพุทธศาสนา มาพอสมควร แต่ก็ไม่ได้อ้างอิงว่าครูพระรูปนั้นเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพครูซึ่งประกอบด้วยความรู้และทักษะความชำนาญเฉพาะทาง ส่วนคุณสมบัติข้อที่ว่าต้องสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่ง ก็ไม่ได้บ่งชี้ว่าครูพระรูปนั้นเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพครู เนื่องจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่งไม่ได้จัดการเรียนการสอนเฉพาะสาขาวิชาครูศาสตร์เท่านั้น ดังนั้น ครูพระที่ถูกคัดเลือกโดยใช้คุณสมบัติดังกล่าวเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกจึงไม่ใช่ตัวชี้วัดว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพครูเสมอไป

๒) คุณลักษณะและเจตคติ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยการเป็นผู้มีความตรงต่อเวลา เช่น ตรงต่อเวลาในการเข้าสอน ตรวจงานนักเรียน ทำงานธุรการเกี่ยวกับการสอนเสร็จตามกำหนด การเป็นผู้มีความใฝ่รู้โดยมีความรู้ในเรื่องที่จะสอนอย่างดี มีความรู้รอบตัวกว้างขวาง ทันสมัย ทันวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา การแสดงบทบาทการสงเคราะห์นักเรียนทั้งในด้านวัตถุและจิตใจสอดคล้องกับหลักธรรม และความสามารถในการรับฟังความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นโดยเปิดเผยและให้คำติชมหรือข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับพระมหากษัตริย์ นันทเพชร์ ได้เสนอบทบาทด้านการพัฒนาจิตวิญญาณดังนี้ พระสงฆ์ทำหน้าที่ในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาขัดเกลาจิตใจของพุทธศาสนิกชนให้มีคุณภาพดีขึ้น โดยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาชี้ชัดว่า “ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจประเสริฐที่สุด สำเร็จได้เพราะใจ” คำสอนนี้ได้มาเป็นคติแบบไทยๆ ที่ว่า “ใจเป็นนาย กายเป็นบ่าว” เพราะฉะนั้น หากมองในแง่ของการพัฒนาแล้วการพัฒนาที่สำคัญที่สุดและละเลยไม่ได้ก็คือการพัฒนาจิตใจ เพราะจิตที่พัฒนาแล้วเท่านั้นจึงจะทำให้การพัฒนาภายนอกคือการพัฒนาทางกายหรือวัตถุเป็นไปอย่างถูกต้อง พระสงฆ์จึงใช้หลักการของการฝึกสมาธิเข้ามาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาจิตวิญญาณของพุทธศาสนิกชนให้เกิดการพัฒนาจากภายในสู่ภายนอกเพื่อให้เป็นคนที่สมบูรณ์^๒

๓) ด้านเนื้อหาและหลักสูตร พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนและความร่วมมือช่วยแก้ไขปัญหการเรียนการสอน รองลงมา ความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดสาระการเรียนรู้และเป้าหมายของการเรียนรู้พระพุทธศาสนาในหลักสูตรการศึกษาแกนกลางพุทธศักราช ๒๕๖๑ และความสามารถในการปรับเนื้อหาบทเรียนวิชาพระพุทธศาสนาให้

^๒ พระมหากษัตริย์ นันทเพชร์, “ทัศนคติเชิงพระสงฆ์ต่อบทบาทการพัฒนาสังคม”, วิทยานิพนธ์ พ.บ.ม. พัฒนาสังคม, (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๑๕๖.

เชื่อมโยงกับสภาพทางสังคม และวัฒนธรรม การปฏิบัติในชีวิตประจำวันของนักเรียน และความสามารถในการกำหนดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับเวลาในการเรียนซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ รัชฎาภรณ์ ทองแป้น ได้ศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ และ ๔ ของโรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๔๔ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์ทั้งมาตรฐาน ส ๕.๑ มาตรฐาน ส ๕.๒ ในด้านการนำความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์ไปจัดทำหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง^๓

๔) ด้านการวัดผลประเมินผล พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยความรู้เกี่ยวกับการวัดแรงจูงใจ เจตคติ และจิตพิสัยของผู้เรียนต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา รองลงมา ความรู้เกี่ยวกับการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา และความสามารถในการวิเคราะห์คะแนน การวิเคราะห์ข้อสอบ ผลการประเมินได้ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด และความรู้เกี่ยวกับการสร้างและบริหารการสอบ การให้เกรด การจัดลำดับ การให้คะแนน และการแสดงผลการประเมินได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ พระครูสมุห์วิโรจน์ วรมงคล (ใจชื่อสมบูรณ์) ได้กล่าวไว้ว่าพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต ๒ มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาด้านการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต ๒ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีความคิดเห็นในระดับมากคือ ด้านการวัดผลประเมินผล ส่วนข้อที่เหลืออยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน^๔

๕) ด้านการดำเนินการสอน พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นในระดับมาก พระสอนศีลธรรมมีความสามารถในการเสริมสร้างทักษะและกระบวนการที่พึงประสงค์ของการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เช่น ทักษะการคิด การแก้ปัญหา การเรียนรู้และกระบวนการกลุ่มมีความสามารถในการควบคุมชั้นเรียน เช่น มีภาวะผู้นำ สื่อสาร สร้างความเข้าใจ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม และความสามารถในการวางแผนการสอน การเตรียมการสอน การทำบันทึกการสอน และมีความรู้เกี่ยวกับงานธุรการที่ครูพระรับผิดชอบ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ เพ็ญลักษณ์ ภักดีเจริญ ได้กล่าวว่า หลักสูตรในปัจจุบันเป็นเรื่องใหม่ของครูพระจึงทำให้ความสามารถในการกำหนดหน่วยการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับ

^๓ รัชฎาภรณ์ ทองแป้น, “ศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ และ ๔ ของโรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๔๔”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, ภูมิศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๕), หน้า ๑๒๗.

^๔ พระครูสมุห์วิโรจน์ วรมงคล (ใจชื่อสมบูรณ์), “สภาพปัญหาด้านการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต ๒”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, การจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

หลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด นอกจากนี้ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์วิชา พระพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจาก พระสอนศีลธรรม มีความรู้ด้าน พระพุทธศาสนาอยู่แล้ว เนื่องจากต้องศึกษาเล่าเรียน ซึ่งพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาบางรูปมีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม และมีความรู้ทางธรรม ทั้งนักธรรมระดับต่างๆ และมีความรู้ทางเปรียญธรรม จึงทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ แก่นของพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม สถานศึกษา หรือผู้บริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา ควรนำข้อดีดังกล่าว มาส่งเสริมความรู้ ความสามารถของพระสอนศีลธรรม ให้มีความสามารถในการประยุกต์หัวข้อธรรมที่สอนให้เชื่อมโยงกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

๕.๒.๒ ผลการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี

๑) ด้านเนื้อหาและหลักสูตร การจัดหลักสูตรควรจัดให้กะทัดรัดเหมาะสมกับแต่ละช่วงชั้นมีความเป็นมืออาชีพและมีมาตรฐานเดียวกันทุกโรงเรียน พร้อมทั้งมีคู่มือครูที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะสอน ข้อสอบแผนการสอน แนวการสอน เนื้อหาควรมีความหลากหลายแต่ไม่ซ้ำซ้อนกับช่วงชั้นอื่น บางส่วนที่มากเกินไปไม่สอดคล้องกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันควรตัดออก ควรเน้นไปที่การบริหารจิตเจริญปัญญาโดยมุ่งให้นักเรียนมีความกตัญญู รู้จักการให้อภัยผู้อื่น ควรบูรณาการศาสตร์สาขาต่าง ๆ เข้ากับคำสอนทางพระพุทธศาสนา เช่น เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ จิตวิทยาเชิงพุทธ รัฐศาสตร์เชิงพุทธ เป็นต้น เพื่อให้น่าสนใจและสามารถที่จะสอดแทรกหลักคำสอนได้ง่าย ควรเพิ่มนิทานธรรมบทพร้อมทั้งภาพประกอบเพื่อสอดแทรกคติธรรม โดยหลักธรรมที่นำมาสอนควรเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ควรมีการจัดอบรมค่ายพุทธธรรม เพื่อเพิ่มประสบการณ์ตรงให้กับนักเรียนและให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้น ควรใช้เวลาเรียนให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่จะสอน หรือบางครั้งอาจจัดให้วิชาพระพุทธศาสนาเป็นวิชาบังคับโดยกำหนดเป็น ๒ หน่วยกิตและมีการบรรจุเป็นบุคคลากรสอน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับ พระมหาปัญญา แล่นิว พระสอนศีลธรรมดำเนินการเรียนการสอนโดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ ตำรา แบบเรียน รูปภาพ และสื่อประเภทวัสดุ ได้แก่ โต๊ะหมู่บูชา พระพุทธรูป แจกันเชิงเทียน แต่พระสอนศีลธรรมมีความรู้ไม่เพียงพอต่อใช้สอนนวัตกรรมและเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอนที่เป็นดังนี้อาจเป็นเพราะว่าพระสอนศีลธรรมได้รับอบรม การพัฒนาเสริมความรู้เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านการสร้าง การผลิตและการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ น้อยทั้งก่อนเข้าปฏิบัติงานและในระหว่างการทำงานซึ่งการจัดอบรมโครงการต่างๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อถวายความรู้แก่พระสอนศีลธรรมไม่ตรงกับความต้องการและไม่ตรงประเด็นกับการใช้งานจริงในการปฏิบัติงาน และอาจไม่สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจากการจัดอบรมในโครงการเหล่านั้น เช่น ในปี พ.ศ.๒๕๕๒ พระสอนศีลธรรมได้รับการอบรมสัมมนาเรื่องพระพุทธศาสนากับการแก้ไข ปัญหาในสถานการณ์ร้อน เรื่องพระสงฆ์กับการสอนศีลธรรมในสถานศึกษา เรื่องการเผยแผ่เชิงรุกในปัจจุบัน และเรื่องรูปแบบ บทบาทและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ซึ่งจะเห็นได้ว่าการอบรมโครงการดังกล่าวพระสอนศีลธรรมไม่ได้รับการอบรมและพัฒนาด้านสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี

ใหม่ๆ เพื่อการเรียนรู้การสอนเลย ด้วยเหตุนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมพัฒนาพระสอนศีลธรรมให้ตรงกับความต้องการและสามารถนำไปใช้งานได้จริงต่อการปฏิบัติงานในสถานศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในอนาคตได้^๕

๒) ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ควรมีแผนพัฒนาบุคลากรด้านการผลิตและการใช้สื่อสมัยใหม่ ควรจัดให้มีการอบรมหรือส่งครูพระไปเรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการผลิตและการใช้สื่อสำหรับครูพระ โดยครูพระที่เข้าไปสอนในโรงเรียนจะต้องผ่านการศึกษหลักสูตรดังกล่าว ควรมีการอบรมถ่ายทอดประสบการณ์การผลิตสื่อการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น การผลิตสื่อด้วยโปรแกรมพาวเวอร์พอยน์ท์ เป็นต้น และการผลิตสื่อในรูปแบบอื่นๆ เช่น หนังสือกระดาษ แผ่นพับ ป้ายนิเทศ เป็นต้น โดยควรจัดให้มีทุกเดือนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ใหม่และทบทวนความรู้เก่า ครูพระผู้สอนเองจะต้องตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง โดยต้องแสวงหาสื่อและความรู้เพิ่มเติมในการผลิตสื่อและเลือกสื่อมาใช้ให้เหมาะสมกับบทเรียน และต้องตระหนักว่าผู้สอนเป็นสื่อที่ดีที่สุด ดังนั้น จึงควรทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ ญัตติกาลิม ลิมเฉลิม ที่กล่าวว่า ปัญหาที่สำคัญในด้านการเรียนการสอนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธคือ การผลิตสื่อทางพระพุทธศาสนาที่ขาดความน่าสนใจ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก การสร้างหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนาของสถานศึกษาต่างๆ นั้น สถานศึกษายังขาดผู้เชี่ยวชาญวิชาพระพุทธศาสนา ร่วมสร้างหลักสูตร และผลิตสื่อที่หลากหลายให้ทันสมัย การผลิตสื่อทางพระพุทธศาสนาไม่ได้รับการสนับสนุน สื่อทางพระพุทธศาสนาที่มีอยู่ หรือการถ่ายทอดหลักธรรมหรือการเทศน์ของพระวิทยากรยังเป็นภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ การผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์ เทปเสียงและวีดิทัศน์ ที่ใช้ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ยังไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่องทำให้สื่อการสอนขาดความน่าสนใจนั่นเอง^๖

๓) ด้านการดำเนินการสอน จัดอบรมหรือสัมมนาเชิงวิชาการ เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์การสอนจากผู้มีประสบการณ์ตรง เช่น การสาธิตการสอนโดยครูต้นแบบ เป็นต้น และเพื่อแนะนำถวายความรู้ด้านการสอน และเทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ เช่น เทคนิคการสอนนอกห้องเรียน การควบคุมชั้นเรียน เป็นต้น อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งจัดหาคู่มือเทคนิควิธีการสอนที่อ่านเข้าใจง่าย และตัวอย่างครูพระที่มีรูปแบบการสอนที่ดีประสบผลสำเร็จมาเป็นตัวอย่างในรูปของซีดี หรืออื่น ๆ แจกครูพระผู้สอน ควรจัดให้มีการวัดผลประเมินผลครูพระผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูพระให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ ครูพระเองจะต้องหมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ควรจัดให้มีการประชุมครูพระผู้สอนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนอย่างสม่ำเสมอ ครูพระขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยีในการสอน รวมทั้งขาดเทคโนโลยีในการสอน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ กรมการศาสนา ครูพระสอนศีลธรรมมีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพการสอนด้านการดำเนินการสอนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจ

^๕ พระมหาปัญญา แล่นปิว, “ศึกษาการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต ๒”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, การบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๓), หน้า ๑๐๖.

^๖ ญัตติกาลิม ลิมเฉลิม, การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามแนวโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต ๑, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๔), หน้า ๗๙.

เนื่องจากโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจัดทำขึ้นอย่างเร่งด่วนโดยมิได้เตรียมครูพระอย่างเต็มที่ก่อนเข้าปฏิบัติงาน และมีงบประมาณน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนโรงเรียนและนักเรียนที่ครูพระเข้าไปสอนและครูพระส่วนใหญ่ไม่ได้มีความรู้พื้นฐานในวิชาชีพครูมาแต่เดิมเนื่องจากไม่ได้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาครุศาสตร์ กิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดขึ้นเพื่อถวายเป็นความรู้แก่ครูพระอาจไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ต่อเนื่อง ไม่ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของครูพระ ครูพระไม่สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจากกิจกรรมการพัฒนาเหล่านั้น และสภาพการจัดการเรียนการสอนที่ครูพระดำเนินการอยู่ไม่ทำให้ครูพระเกิดการเรียนรู้ เนื่องจากครูพระเป็นเพียงผู้ช่วยสอนเท่านั้น ไม่ได้ทำหน้าที่ทุกอย่างเหมือนบุคลากรครูทั่วไป จากการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสอบถามปลายเปิด และการบอกเล่าจากครูพระบางรูปในขณะที่ยังวิจัยออกเก็บแบบสอบถาม ผู้วิจัยพบว่า ครูพระมีเพียงหน้าที่สอนตามเวลาที่ทางสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดให้ สถานศึกษาไม่ได้กำหนดให้ครูพระทำแผนการสอน ไม่มีงบประมาณสำหรับการทำสื่อการสอนให้ ครูพระไม่ต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเหมือนบุคลากรครูทั่วไป การเรียนการสอนก็ปฏิบัติเหมือนอย่างที่เคยปฏิบัติมา สถานศึกษาไม่มีข้อกำหนดให้มีการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูพระ ส่วนหน้าที่การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนบุคลากรของโรงเรียนก็เป็นผู้ทำเอง ภายใต้สภาพการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ ครูพระจึงไม่เกิดการเรียนรู้จากหน้าที่ที่ตนเองปฏิบัติ ไม่เกิดการต่อยอดองค์ความรู้ แม้ครูพระบางรูปจะสอนมาเป็นเวลานาน แต่ก็ไม่สามารถเรียนรู้จากระบบงานที่เป็นอยู่ ดังนั้น ครูพระสอนศีลธรรมจึงยังขาดความรู้และทักษะที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอน

๔) ด้านการวัดผลประเมินผล ควรหารูปแบบ หรือเทคนิคการวัดผลที่สามารถจูงใจนักเรียนให้สนใจเรียน เช่น เมื่อมีการประเมินว่า นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ก็ควรให้ตกจริง ๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจที่จะเรียน มากขึ้น การประเมินผลควรประเมินจากความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา และการประพฤติปฏิบัติเป็นหลัก และควรมีมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด โดยมีแบบวัดที่คณะสงฆ์และหน่วยงานที่รับผิดชอบร่วมกันศึกษาและจัดทำขึ้น ซึ่งอาจจะมีหลายประเภทให้สถานศึกษาเป็นผู้เลือกใช้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษา โดยควรมีการประเมินผลย่อยอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง และแจ้งให้นักเรียนทราบเพื่อให้นักเรียนรู้พัฒนาการของตนเอง ควรให้ผู้ปกครอง นักจิตวิทยาการศึกษา และนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินนักเรียนด้วย ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ พรชูลี อาชวอรรัง และคณะ พบว่า พระสอนศีลธรรมจำนวนมากสอนโดยการบรรยาย อาศัยตำรา และให้นักเรียนท่องจำข้อเท็จจริง เช่น วันวิสาขบูชาตรงกับวันขึ้นกี่ค่ำ วันมาฆบูชา มีพระสงฆ์มาประชุมกี่รูป เป็นต้นใช้วิธีการสอนเหมือนการสอนวิชาประวัติศาสตร์โบราณ ไม่เอื้อให้เกิดการคิดวิเคราะห์ทางศีลธรรม จริยธรรม ทำให้เด็กเบื่อหน่ายในการเรียน^๗

๕) ด้านคุณลักษณะและเจตคติ ควรประสานความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน เพื่อจัดอบรมถวายเป็นความรู้เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนในโรงเรียน และเพื่อหาแนวทางสร้างแรงจูงใจให้ครูพระมีความมุ่งมั่นในการสอน ควรมีแนวทางพัฒนาและส่งเสริมอย่างเป็นระบบ เช่น มี

^๗ พรชูลี อาชวอรรัง และคนอื่นๆ, รายงานฉบับย่อ โครงการศึกษาวิจัยการศึกษาทบทวนโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.dra.go.th.>, [๖ มกราคม ๒๕๖๑].

การประเมินและติดตามครูพระที่ทำการสอน และเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข เป็นต้น ควรจัดให้ครูพระเข้าร่วมโครงการพุทธบุตร เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ควรมีการคัดเลือกครูพระที่มีอุดมคติ มีศีลจารวัตรที่เหมาะสม มีใจรักในการสอนอย่างแท้จริง ไม่ควรเอาผู้ที่ไม่อยู่ในสภาพที่พร้อมไปสอนนักเรียน เพราะจะทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาศีลธรรมที่พระสอนศีลธรรมสอน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับพระมหาสมศักดิ์ ศรีบริบูรณ์ ที่ทางงานวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูพระสอนศีลธรรมมีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพการสอนด้านการวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากครูพระส่วนใหญ่ไม่ได้มีความรู้พื้นฐานในวิชาชีพครูมาแต่เดิม เนื่องจากไม่ได้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาครุศาสตร์ กิจกรรมการพัฒนาต่างๆ ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดขึ้นเพื่อถวายเป็นความรู้ด้านการวัดผลประเมินผลแก่ครูพระ อาจไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ไม่ต่อเนื่อง ส่วนข้อความรู้ ความเข้าใจในการวิเคราะห์คะแนนวิเคราะห์ข้อสอบ มีค่าเฉลี่ยรองลงมา ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก จากการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสอบถามปลายเปิด ยังพบว่า พระสอนศีลธรรมบางรูป ไม่ได้ทำการออกข้อสอบ หรือวิเคราะห์ข้อสอบ เพื่อการวัดผลประเมินผลด้วยตนเอง แต่ให้บุคลากรครูที่รับผิดชอบในสาระ/กิจกรรมพระพุทธศาสนา เป็นผู้รับผิดชอบแทน จึงทำให้พระสอนศีลธรรม ขาดประสบการณ์ขาดความรู้ ความเข้าใจในการออกข้อสอบ การวิเคราะห์ข้อสอบ หรือการวัดผลประเมินผล พระสอนศีลธรรมจึงทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ช่วยสอนเท่านั้น จากสภาพที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้พระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา มีปัญหาด้านการวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับมาก^๔

๕.๒.๓ เสนอแนวทางการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี

ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ควรให้ครูพระเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำหลักสูตร เพื่อจะได้เข้าใจในแนวคิดและวิธีการจัดทำหลักสูตร ซึ่งหลักสูตรที่ได้จากวิธีการนี้จะมีความสอดคล้องกับการนำไปใช้จริง และจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของครูพระด้วย ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ควรจัดอบรมถวายความรู้ให้ครูพระ ในการอบรมควรเน้นให้ครูพระได้ปฏิบัติจริง เพื่อที่ครูพระจะได้รับทั้งความรู้และได้ฝึกทักษะความชำนาญในการปฏิบัติงานในเรื่องนั้น ๆ ด้านการดำเนินการสอน กระทรวงศึกษาธิการควรจัดให้มีหน่วยงานกลางซึ่งมีหน้าที่ในการผลิต และให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อ ในการถวายความรู้ควรเน้นให้ท่านเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับการใช้สิ่งแวดล้อมรอบตัวเป็นสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล ควรจัดให้มีพระนิเทศออกนิเทศติดตามและประเมินการสอนครูพระอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับเทคนิคการพัฒนาครูพระ หรือจัดให้ความรู้กับครูพระ และครูพี่เลี้ยงจะต้องแนะนำช่วยเหลือครูพระในระหว่างการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล ทั้งนี้โรงเรียนควรให้ครูพระเข้าไปมีส่วนร่วมในการวัดผลประเมินผล ด้านคุณลักษณะและเจตคติ ผู้อำนวยการและบุคลากรของโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับ

^๔ พระมหาสมศักดิ์ ศรีบริบูรณ์, “ศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๑), บทคัดย่อ.

ครูพระมากกว่านี้ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูพระ ตลอดถึงเพื่อสร้างความรู้สึที่ดีต่อกัน^๙

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูพระ สอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูพระ สอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี มีข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย ดังนี้

๑) ครูพระสอนศีลธรรมได้ทำหน้าที่ปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบเป็นแบบอย่างที่ดี และมีการวางแผนการสอน ค้นคว้าศึกษาเนื้อหาสาระในการสอนเป็นอย่างดี เอาใจใส่ต่อนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งยังมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรทุกคนภายในโรงเรียน ที่สำคัญคือ การนุ่งหมทรงจีวร เป็นระเบียบเรียบร้อย สมเป็นสมณสาธูป น่าเลื่อมใสศรัทธา

๒) ครูพระสอนศีลธรรมได้มีความรู้ความสามารถอย่างเหลือล้น ที่นำเอาเทคนิคต่างๆ ในโลกแห่งเทคโนโลยีที่ทันสมัย มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์คุณค่า และมีประสิทธิภาพอย่างมหาศาล ทำให้เด็กนักเรียนเกิดอยากรู้ อยากเห็นในสิ่งใหม่ๆ ที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนของครูประจำวิชา อีกทั้งยังทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นในวิชาพระพุทธศาสนาอีกด้วย

๓) ครูพระสอนศีลธรรมได้ทำหน้าที่เป็นอย่างดี เหมาะสมกับเป็นนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง โดยมีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ควบคู่ไปกับการเรียนการสอน อีกทั้งเนื้อหาสาระที่ครูพระศึกษาค้นคว้ามา นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้คำปรึกษา และพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

๔) ครูพระสอนศีลธรรมได้ปฏิบัติหน้าที่สมกับเป็นผู้มีสติปัญญาความสามารถทั้งทางโลก และทางธรรมได้เป็นอย่างดี ด้วยการจัดทำแบบทดสอบ เพื่อเป็นการฝึกหัดและทบทวนบทเรียนให้เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของนักเรียนเป็นระยะ เป็นการทดสอบความรู้พื้นฐานทางด้านวิชาพระพุทธศาสนา อีกทั้งยังปรับปรุงแก้ไขให้เป็นผลดีแก่นักเรียน ยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขในคราวต่อไป

๕) ครูพระสอนศีลธรรมมีสติปัญญาความสามารถทางด้านชักจูง และเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของนักเรียน ให้มีความเคารพและศรัทธาในหลักธรรมคาสอนทางพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี โดยครูพระมีการสร้างบรรยากาศต่างๆ ในการเรียนการสอนภายในห้องเรียนให้เกิดการอยากรู้ อยากสนใจในวิชาพระพุทธศาสนา อาทิเช่น จัดบอร์ดวันสำคัญทางประเพณี ประดับตกแต่งต้นไม้ รูปภาพ

^๙ บทสัมภาษณ์, ผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดปราจีนบุรี, ๒๕๖๒.

ภายในห้องเรียน ทำให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นต่างๆ เป็นการเรียนแบบใช้นักเรียนเป็นศูนย์กลางได้เป็นอย่างดี

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติการ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี มีข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

๑) ครูพระสอนศีลธรรมจำเป็นต้องมีการประสานงานกับทางโรงเรียน เพื่อจัดหาเนื้อหาหรือหลักสูตรที่เข้าใจง่าย และให้สอดคล้องกับเนื้อหาของรายวิชาที่นักเรียนเรียนหรือทางโรงเรียนได้จัดเตรียมไว้ให้ อธิบายเนื้อหาให้ละเอียดเข้าใจง่าย และใช้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยจัดกิจกรรมต่างๆ ให้บ่อยขึ้น

๒) ครูพระสอนศีลธรรมควรผลิตสื่อและอุปกรณ์ในการเรียนการสอนที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา เพื่อไม่ให้เกิดความจำเจและเบื่อหน่ายได้ นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมในการจัดทำสื่อต่างๆ ร่วมด้วยเพื่อสร้างความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน อีกทั้งยังทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในสิ่งที่ตัวเองทำ เพื่อจะนำมาแข่งขันกันในห้องเรียนด้วย

๓) ครูพระสอนศีลธรรมควรจัดตารางสอนให้ไม่ตรงกับเวลาฉันภัตตาหารเพล หรือควรจัดตารางสอนอยู่ในช่วงเวลาหลังจากนักเรียนพักทานอาหารกลางวันแล้วก็ได้ และพึงสละกิจนิมนต์ที่มาทับซ้อนกับเวลาที่ต้องใช้ในการเรียนการสอนศีลธรรมในโรงเรียน

๔) ครูพระสอนศีลธรรมจะต้องทำแบบวัดผลประเมินผลในเนื้อหาที่เข้าใจง่ายไม่ยากจนเกินไป และแจ้งให้ผู้เรียนได้รู้ล่วงหน้าก่อนที่จะทำการวัดผลประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการเตรียมตัวหรือทบทวนกับสิ่งที่ได้เรียนผ่านมาแล้วนั้น

๕) ครูพระสอนศีลธรรมไม่มีห้องสอนประจำที่ทางโรงเรียนจะจัดให้ ครูพระก็สามารถสร้างบรรยากาศด้วยวิธีการต่างๆ แทน เช่น นำพานักเรียนไปสอนภายในวัด หรือบริเวณโรงเรียนที่เป็นสวนย่อมบ้าง ใต้ต้นไม้บ้าง ใกล้สระน้ำบ้าง เพื่อเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศที่จำเจอยู่แต่ในห้องเรียนได้เป็นอย่างดี

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี มีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

๑) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม เพื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ว่ามีความเหมือนกัน หรือแตกต่างกันจากการวิจัยครั้งนี้

๒) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดอื่น ๆ ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร

๓) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดอื่น ๆ ว่ามีปัญหาวะไรสำคัญที่ต้องแก้ไขเป็นการเร่งด่วน เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขที่ยั่งยืน

๔) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษากลุ่มครูอาจารย์ในโรงเรียนโดยเฉพาะ เกี่ยวกับ
กรอบแนวคิดของครูที่มีต่อบทบาทพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมและอุดมศึกษา

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

(๑) หนังสือ:

กรมศาสนา. รายงานการศึกษาวิเคราะห์นโยบาย และการวางแผนด้านการศาสนา.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา. ๒๕๔๑.

_____ . **ทะเบียนครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร: กรมศาสนา. ๒๕๔๖.

_____ . **คู่มือครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ปีงบประมาณ ๒๕๔๙**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมศาสนา. ๒๕๔๘.

_____ . **คู่มือการดำเนินงานตามโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ปีงบประมาณ ๒๕๔๙**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมศาสนา. ๒๕๔๘.

_____ . **รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ปีงบประมาณ ๒๕๔๘**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมศาสนา. ๒๕๔๘.

กระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม**.

กรุงเทพมหานคร: การศาสนา. ๒๕๔๕.

กาญจนา ศิริมุสิกะ. **สังคมศึกษา : การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ๒๕๔๓.

กิดานันท์ มลิทอง. **เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์. ๒๕๔๘.

กิริติ บุญเจือ. **รายงานการวิจัยประกอบการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ....**

บทบาทสถาบันศาสนากับการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ๒๕๔๑.

ไกรนุช ศิริพล. **ความเป็นครู**. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลนิยมวิทยา, ๒๕๓๑.

ซัชว เถาว์ชาลี และคนอื่น ๆ. **“แนวทางการพัฒนาคณะทำงานในโรงเรียน**. เอกสาร

ประกอบการประชุมสัมมนาการนิเทศการสอนสำหรับศึกษานิเทศก์และผู้บริหาร

โรงเรียน ในเขตภูมิภาคตะวันตก”. คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยศิลปากร. ๒๕๓๓.

ชาญชัย ยมดิษฐ์. **เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย**. กรุงเทพมหานคร: หลักพิมพ์. ๒๕๔๘.

ชาญชัย อาจิมสมาจาร. **ครูและอาชีพครู**. สารพัฒนาหลักสูตร. ๑๔ (๑๒๑). ๒๕๓๘.

ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan). อ้างใน ชีรวุฒิ เอกะกุล พุทธศักราช ๒๕๔๓.

ธีรศักดิ์ อัครบวร. **ความเปนครู**. กรุงเทพฯ: ก. พลพิมพ์ (๑๙๙๖). ๒๕๔๑.

บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. **การวัดและการประเมินผล: ทฤษฎีการประยุกต์**. ภาควิชาพื้นฐาน การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. ๒๕๒๑.

บุรชัย ศิริมหาสาร. **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์. ๒๕๔๕.

ประกอบ กรรณสูตร, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ด้านสุทธา
การพิมพ์. ๒๕๔๒.

พนม พงษ์ไพบูลย์. การศึกษา: ปัจจัยที่ ๕ ของชีวิต. ม.ป.พ., ๒๕๔๐.

พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). กรอบความคิดในการจัดทำสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาใน
หลักสูตรใหม่. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๔๕.

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). การศึกษาเครื่องมือพัฒนาที่ยังต้องพัฒนา. กรุงเทพมหานคร:
มูลนิธิพุทธธรรม. ๒๕๔๑.

ภัทรพร สิริกาญจน์. หน้าที่พระสงฆ์ตามพุทธบัญญัติ: แนวคิดและบทบาท พระคำเขียน สุวัฒน์
ในการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ๒๕๓๕.

ยนต์ ชุ่มจิต. การศึกษาและความเป็นครูไทย. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์. ๒๕๔๔.

ลาวัญญ์ วิทยาวุฒิกุล. การสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยม. คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๓๓.

วีไล ตั้งจิตสมคิด. การศึกษาและความเป็นครูไทย. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์. ๒๕๔๔.

สวัสต์ ประทุมราช. แนวคิดเชิงทฤษฎีการวิจัยและประเมินผล. ม.ป.ท.: มปป. ๒๕๓๑.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสถาบันการศึกษาผลิตบัณฑิตทาง
การศึกษา. แนวทางการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
ธรรมศาสตร์, ๒๕๓๓.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ ๘
พ.ศ.๒๕๔๐-๒๕๔๔). กรุงเทพมหานคร : อรรถพลการพิมพ์, ๒๕๓๙.

สุรพันธ์ ต้นศรีวังษ. สมรรถภาพครูช่างอุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ, ๒๕๓๑.

สุรศักดิ์ อมรัตน์ศักดิ์. ทฤษฎีทางการทดสอบ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ๒๕๓๖.

สุวรีย์ ศิริโกภาภิรมย์, การวิจัยทางการศึกษา. ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี. ๒๕๔๖.

สุวิมล ติรกานันท์, การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่
การปฏิบัติ. ๒๕๔๖.

เอกรินทร์ สีมหาศาล. แนวปฏิบัติ กระบวนการวัดและประเมินผล ตามหลักสูตรการศึกษาขั้น
พื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๔๔. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์, ๒๕๔๖.

(๒) วิทยานิพนธ์:

จงกล งามเนียม. “การศึกษาสมรรถภาพของครูวิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในโครงการ
ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ เขตการศึกษา ๑๐”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ศึกษาศาสตร์การ
สอน, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๕.

จามจุรี จามเมือง. สุขภาพจิตนักเรียน. วารสารศึกษาศาสตร์ ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ เดือน พฤศจิกายน
๒๕๔๖ - มีนาคม ๒๕๔๗ มหาวิทยาลัยบูรพา. ๒๕๔๗.

- จิตรา ศาสนัส. “การศึกษาความต้องการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูสอน
ศิลปศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ”. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. ศิลปศึกษา.
กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๒.
- จินตนา ชูสังข์. ตัวแปรที่สัมพันธ์กับสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน
สาขาบริหารธุรกิจ เขตพื้นที่การศึกษาที่ ๓ กรุงเทพมหานคร. **วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต** (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
๒๕๔๙.
- เฉลิมพล สวัสดิ์พงษ์. “การศึกษาปัจจัยที่สามารถจำแนกสมรรถภาพด้านการสอนของครู
ภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี”.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. หลักสูตรและการนิเทศ. บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๓๓.
- ณัฐิกา ลิ้มเฉลิม, การศึกษาสภาพโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาราชบุรี เขต ๑. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๙.
- นันทยา สุนทรวงษ์. “ปัญหาความต้องการและวิธีที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถภาพทางการสอน
วิชาภาษาอังกฤษของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี”.
วิทยานิพนธ์ ศษ.ม หลักสูตรและการนิเทศ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
๒๕๓๕.
- _____. “การประมาณค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบที่แบ่งสวณย่อยตามแบบจำลองคะแนน
จริงสัมพันธ์”. **ดุชนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. ๒๕๓๗
- _____. “ทางการสอนวิชาภาษาอังกฤษของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา ๕” **วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ.
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ๒๕๔๒.
- พระครูปริยัติธรรมมาวูธ (วิรัช ต้นชวน). “บทบาทของพระสงฆ์ในการจัดการเรียนการสอน
พระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกระบี่ ตรัง และพังงา”. **วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๔.
- พระมหาภุชญา นันทเพชร. “ทัศนคติของพระสงฆ์ต่อบทบาทการพัฒนาสังคม, **วิทยานิพนธ์ พบ.ม.**
พัฒนาสังคม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๐.
- พระมหาณอมศักดิ์ สุภิกขิต. “บทบาทของพระธรรมวิทยากรต่อการปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรม
เยาวชน”. **วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์**. การบริหารและนโยบายสวัสดิการ
สังคม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ๒๕๔๖.
- พระมหาธีระศักดิ์ ธิติกิจโต. “ศึกษาผลสัมฤทธิ์การเผยแผ่คุณธรรมแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอน
ปลายของศูนย์พัฒนาคุณธรรม จังหวัดสุรินทร์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๕๔.

พระมหาวิโรจน์ ธาระพุด. “ศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ต่อสังคมด้านการพัฒนาจริยธรรมของพระธรรม
วิทยากร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย”. **วิทยานิพนธ์สังคมศึกษามหาบัณฑิต.**

บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. ๒๕๔๔.

พระมหาสนอง อคฺคธมฺโม. “บทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมชาวบ้านให้พึ่งตนเอง ศึกษากรณี
พระครูพิพิธธรรมรส”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย:

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๔๙.

พระมหาสมศักดิ์ ศรีบริบูรณ์. “ศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูพระสอน
ศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานใน
เขตกรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย:

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ๒๕๕๑.

พระมหาสิงห์ชัย ถมมชโย (เขียวสุก). “บทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมจริยธรรมแก่เยาวชนใน
ตำบลศรีดงเย็น อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ”. **วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหา
บัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. ๒๕๔๙.

พระราชรัตนมงคล (มนตรี ยางธิสาร). “ความคิดเห็นของครูพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับการ
ปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.**
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ๒๕๔๙.

พัชรินทร์ หาดทราย. “การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถภาพของครูวิทยาศาสตร์ระดับ
มัธยมศึกษา”. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.** การวิจัยและสถิติทางการศึกษา.
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ๒๕๔๘.

พัชรินทร์ หาดทราย. “การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถภาพของครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา”.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา).
กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๘.

เมตต์ เมตต์การุณจิต. “การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษาประจำ
โรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา”. **วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต.**
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. ๒๕๔๑.

ยุทธนา ปฐมวรชาติ. “สมรรถภาพการสอนของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.** หลักสูตร
และการนิเทศ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร. ๒๕๔๐.

วิจิต วงศ์สายตา. “การศึกษาสมรรถภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระธรรมวิทยากรจาก
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,**
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร. ๒๕๔๔.

_____ “การศึกษาสมรรถภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระธรรมวิทยากรจาก
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**
การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
๒๕๔๔.

สมจิตร กองสุข. “การศึกษาสมรรถภาพการสอนของครูการศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้นประเภทชั้นเรียน”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต** (การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร. ๒๕๓๖.

สุพรรณิ ลิ้มโสภารธรรม. “สมรรถภาพในการสอนของครูที่เนนผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ราชบุรี เขต ๒”. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ๒๕๔๘.

สุวัช พานิชวงษ์. “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี”. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ๒๕๔๖

(๓) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ออนไลน์:

ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรีพุทธศักราช ๒๕๖๐. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://data.bopp-obec.info/emis/school.php?Area_CODE=2501 และ [CODE=2502](http://data.bopp-obec.info/emis/school.php?Area_CODE=2502). [๖ มิถุนายน ๒๕๖๑].

โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน,ความเป็นมาของโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.krupra.net/new/index.php?url=krupra> [๖ มิถุนายน ๒๕๖๑].

ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://data.bopp-obec.info/emis/school.php?AreaCODE=2501>. [๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๑].

ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:<http://data.bopp-obec.info/emis/school.php?AreaCODE=2502>. [๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๑].

แผนผังโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนชุมชนบ้านหนองเหนือ (แสงศรีวิทยา). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://sites.google.com/a/bnnschool.ac.th/bnnschool/khorngsrang-kar-brihar> [๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๑].

แผนผังโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://sites.google.com/site/skrgeneral2016/about-school/structure> [๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๑].

(๔) บทสัมภาษณ์:

นายนคร เหมนาค. บทสัมภาษณ์: ผู้บริหารโรงเรียนบ้านวังกวาง. ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

นายประยูร ช้ายก่า. บทสัมภาษณ์: ผู้บริหารโรงเรียนบ้านโป่งใหญ่. ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

นายอัมพร พาคี. บทสัมภาษณ์: ผู้บริหารโรงเรียนบ้านคลองสีบสอง. ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

นางสาวพิมลณัฐ อินทรสวน. บทสัมภาษณ์: ผู้บริหารโรงเรียนบ้านคลองหันแดง.

๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

นางชารินี มากบุญ. บทสัมภาษณ์: ผู้บริหารโรงเรียนสายมิตรวังท่าช้าง. ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

๒ ภาษาอังกฤษ:

(1) Book :

- Anastasi, Ann. Psychological Testing. New York : McGraw-Hill, Inc. 1968
- Brown, F.G. Principles of Educational and Psychological Testing. New York : Holt Rinehart and Winston. 1976
- Donaldson, Les. Human Resource Development : The New Trainers Guide. Addison-Wesley Publishing Company. 1983
- Ebel, R.L. and Frisbie, D.A. Essentials of Educational Measurement. New Jersey : Prentice Hall, Inc., 1986
- Gronlund, Norman E. Measurement and Evaluation Teaching . 3rd ed. New York : Macmillan Publishing Co, 1967.
- Lee J Cronbach, Essentials of psychological testing, 4th ed., (New York: Harper & Row), 1971.
- Nunnally, Jum C. 1964. Educational Measurement and Evaluation. New York : McGraw Hill, Inc.

(2) Resert :

- Gwen, Faulkner. (1992). A comparative study of teacher preparation, competency and performance appraisal. Dissertation Abstracts International. 53(1992)
- Lindvall, C.M. and Nitko, Anthony J. 1967. Measurement Pupil Achievement and Aptitude. New York : Harcourt Brace Jovanovich, Inc. pp.126
- Lord, F.M. and Novick, M.R. 1968. Statistical Theory to Practical Testing problems. Hilldal. New Jersey : Lawrence Erlbaum Associate.
- Pehi, Gerlai. (1992). An Assessment of the Classroom Competencies of In-Service Elementary School teacher in American Samoa. Dissertation Abstracts international. 52
- Weigand, Jame E. (1997). Implementing teacher Competencies Positives approaches To Personalizing Education. New Jersey: English Wood Cliff Prentice-Hall.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ โทร.๐๘๙-๐๕๖-๑๕๘๑

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๖ ๑๓ วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน รศ.ดร.สิน จามประโคน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระอธิการ ฉายา อธิจิตโต นามสกุล มีศิลป์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๕๖
นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง
“การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัด
ปราจีนบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
ประกอบด้วย

๑. รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย	ประธานกรรมการ
๒. ดร.เกษม แสงนนท์	กรรมการ

เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์
ให้จากท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการ
นำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจเครื่องมือวิจัยแล้ว

(รศ.ดร.สิน จามประโคน)

วันที่ ๑๗ ก.พ. ๒๕๖๒

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงผลการตรวจเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ โทร.๐๘๙-๐๕๖-๑๕๘๑

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ว ๑๓๓ วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

นมัสการ พระครูโสภาสนนพกิจศี,คร.

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระอธิการ ฉายา อธิจิตโต นามสกุล มีศิลป์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๕๖
นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง
"การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัด
ปราจีนบุรี" เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
ประกอบด้วย

๑. รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย

ประธานกรรมการ

๒. ดร.เกษม แสงนนท์

กรรมการ

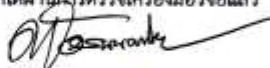
เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์
ให้จากพระคุณท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะใน
การนำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจเครื่องมือวิจัยแล้ว

(พระครูโสภาสนนพกิจศี,คร.)

วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงผลการตรวจเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจเครื่องมือ

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๗/ว ๑๗

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๘๙-๐๕๖-๑๕๘๑

๓๗ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตเคราะห้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
เรียน นายสัญญา มีชัย
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระอธิการ ฉายา อธิจิตโต นามสกุล มีศิลป์ ปรห้สประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๔๖
นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง
"การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัด
ปราจีนบุรี" เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรดังกล่าว โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
ประกอบด้วย

๑. รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย	ประธานกรรมการ
๒. ดร.เกษม แสงนนท์	กรรมการ

เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงใคร่ขออนุญาตเคราะห้ ให้จาก
ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุง
พัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจเครื่องมือวิจัยแล้ว

(นายสัญญา มีชัย)
วันที่ 4 กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงผลการตรวจเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจเครื่องมือ

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๗/ว ๑๗

คณะครูศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๘๙๐-๐๕๖-๕๕๔๑

๑๗ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
 เรียน นายสมชาย ยวงคำ
 สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
 ๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระอธิการ ฉายา อธิจิตโต นามสกุล มีศิลป์ รัชสประจักษ์ ๖๐๐๑๒๐๒๐๔๖
 นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
 การศึกษา คณะครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินการวิจัยเรื่อง
 “การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัด
 ปราจีนบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรดังกล่าว โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
 ประกอบด้วย

๑. รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย	ประธานกรรมการ
๒. ดร.เกษม แสงนนท์	กรรมการ

เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงใคร่ขออนุญาตให้ท่าน
 เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนา
 เครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ในงานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจเครื่องมือวิจัยแล้ว

รับมอบ
 (นายสมชาย ยวงคำ)
 วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้ยังสำนักงานตรวจสอบเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการอนุมัติจากผู้ตรวจเครื่องมือ

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๗/ว ๑๓๗

คณะกรรมการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ศ.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๘๙๙-๐๕๖-๐๕๕๘๓

๑๗ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
 นมัสการ พระครูศรีเขตต์กิจจารักษ์
 สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
 ๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระอธิการ ฉายา อธิจิตโต นามสกุล มีศิลป์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๔๖
 นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
 การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินการวิจัยเรื่อง
 "การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัด
 ปราจีนบุรี" เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาด้านหลักสูตรดังกล่าว โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
 ประกอบด้วย

๑. รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย	ประธานกรรมการ
๒. ดร.เกษม แสงนนท์	กรรมการ

เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ ให้จาก
 พระคุณท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไป
 ปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

น้อมสการมาด้วยความเคารพ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจเครื่องมือวิจัยแล้ว

(พระครูศรีเขตต์กิจจารักษ์)
 วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงผลการตรวจเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจเครื่องมือ

ภาคผนวก ข

ผลการประเมินความสอดคล้องแบบสอบถามของคำ (IOC)

ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องแบบสอบถาม
IOC (Index of Objective Congruence)
เรื่อง
การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนต่อพระสอนศีลธรรม
จังหวัดปราจีนบุรี

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี

คำชี้แจง การพิจารณาความสอดคล้องระหว่างคำถามกับตัวแปรแบบสอบถามจากความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี และผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ให้คะแนนค่า IOC ตามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญแบ่งเป็น ๓ ระดับได้แก่

- +๑ หมายถึง แบบสอบถามมีความสอดคล้องตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย
- ๐ หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบสอบถามมีความสอดคล้องตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย
- ๑ หมายถึง แบบสอบถามไม่มีความสอดคล้องตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อ พระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี	ผลการประเมินความสอดคล้อง แบบสอบถามของค่า (IOC)			
	-๑	๐	+๑	ข้อเสนอแนะ
ด้านเนื้อหาและหลักสูตร				
๑. ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษา ปรัชญาการศาสนา แห่งชาติ จุดมุ่งหมายการศึกษาและนโยบายการศึกษาชาติ	✓			
๒. ความรู้เกี่ยวกับหลักการการออกแบบหลักสูตรการพัฒนาหลักสูตร และ การใช้หลักสูตร	✓			
๓. ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่จะสอนตามหลักสูตรของโรงเรียนที่ทำการ สอน เช่น หลักการจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของวิชาในกลุ่มสาระ การเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	✓			
๔. ความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดสาระการเรียนรู้และเป้าหมายของการ เรียนรู้พระพุทธศาสนาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๔	✓			
๕. ความรู้ในการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดประสงค์รายวิชา พระพุทธศาสนา	✓			
๖. ความสามารถในการกำหนดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาให้สอดคล้อง กับเวลาในการเรียน	✓			
๗. ความสามารถในการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ครอบคลุมและ สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ในรายวิชาพระพุทธศาสนา	✓			

ความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อ ครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี	ผลการประเมินความสอดคล้อง แบบสอบถามของค่า (IOC)			
	-๑	๐	๑	ข้อเสนอแนะ
ด้านเนื้อหาและหลักสูตร (ต่อ)				
๘. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัยต่าง ๆ ทั้งทางด้านจิตวิทยา สรีรวิทยา และสังคมวิทยา	✓			
๙. ความสามารถในการปรับเนื้อหาบทเรียนวิชาพระพุทธศาสนาให้เชื่อมโยงกับสภาพทางสังคม และวัฒนธรรม และการปฏิบัติในชีวิตประจำวันของนักเรียน	✓			
๑๐. ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนและความร่วมมือช่วยแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน	✓			
ด้านการผลิตและการใช้สื่อ				
๑๑. การเลือกการปรับปรุงดัดแปลงสื่อที่มีอยู่ให้สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของเรื่องที่สอน	✓			
๑๒. การทำสื่อง่าย ๆ เช่น การนำเอาวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น วัสดุเหลือใช้ มาผลิตเป็นสื่อการเรียนการสอน	✓			
๑๓. ความสามารถในการคิดค้น ผลิต และปรับปรุงสื่อ การเรียนการสอนที่มีผลต่อการเรียนรู้โดยการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม	✓			
๑๔. ความสามารถในการหาสื่อจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การใช้องค์ความรู้จากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ เกี่ยวกับการสอนศีลธรรมหรือวิชาพระพุทธศาสนา	✓			
๑๕. ความสามารถในการใช้สื่อดิจิทัลและสื่อดิจิทัล เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เทปเสียง เทปวีดิทัศน์ วีซีดี ดีวีดี โปรเจคเตอร์ เป็นต้น	✓			
๑๖. ความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เช่น อินเทอร์เน็ต สื่อพาวเวอร์พอยท์	✓			
๑๗. ความสามารถในการใช้สื่ออย่างเหมาะสมและถูกวิธี โดยรู้จักลักษณะและคุณสมบัติของสื่อการสอน ข้อดี และข้อจำกัดของตัวสื่อและการใช้สื่อแต่ละอย่าง	✓			
๑๘. ความสามารถในการใช้ห้องปฏิบัติการและห้องจริยธรรม เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และ เข้าใจหลักธรรมของพระพุทธศาสนา	✓			
๑๙. ความสามารถในการนำนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ มาใช้ประกอบการเรียนการสอน	✓			
๒๐. ความสามารถในการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน	✓			
ด้านการดำเนินการสอน				
๒๑. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการสอนศีลธรรม	✓			
๒๒. ความรู้เกี่ยวกับงานธุรการที่ครูพระรับผิดชอบ	✓			

ความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อ ครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี	ผลการประเมินความสอดคล้อง แบบสอบถามของค่า (IOC)			
	-๑	๐	+๑	ข้อเสนอแนะ
ด้านการดำเนินการสอน (ต่อ)				
๒๓. ความสามารถในการวางแผนการสอน การเตรียมการสอน การทำบันทึก การสอน				
๒๔. ความสามารถในการปฏิบัติการสอน เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน การตั้ง คำถาม การเสริมแรง และการสรุปบทเรียน	✓			
๒๕. ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การ บรรยาย การสาธิต การเล่านิทาน การแสดงบทบาทสมมุติ	✓			
๒๖. ความสามารถในการใช้หลักการของการฝึกสมาธิเป็นเครื่องมือในการ พัฒนาจิตวิญญาณของนักเรียน เน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ควบคู่กับการ ปฏิบัติ	✓			
๒๗. ความสามารถในการสร้างบรรยากาศ การจัดสภาพแวดล้อมภายใน ห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา	✓			
๒๘. ความสามารถในการสอนที่คำนึงถึงวัย ความสนใจของนักเรียน พื้นฐาน สภาพทางครอบครัว สภาพแวดล้อม สติปัญญาของนักเรียน	✓			
๒๙. ความสามารถในการควบคุมชั้นเรียน เช่น มีภาวะผู้นำ สื่อสาร สร้าง ความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ควบคุมอารมณ์ได้ อย่าง เหมาะสม	✓			
๓๐. ความสามารถในการเสริมสร้างทักษะและกระบวนการที่พึงประสงค์ของ การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เช่น ทักษะ การคิด การแก้ปัญหา การเรียนรู้ และกระบวนการกลุ่ม	✓			
ด้านการวัดผลประเมินผล				
๓๑. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบของ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการ วัดผลและการประเมินผล	✓			
๓๒. ความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน การสอนตามสภาพจริง เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การจดบันทึกผลการปฏิบัติงาน การร่วม กิจกรรมของผู้เรียน	✓			
๓๓. ความรู้เกี่ยวกับการสร้างและเลือกรูปแบบการวัด และประเมินผลให้ เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้พระพุทธศาสนา	✓			
๓๔. ความรู้ ความเข้าใจในการออกแบบข้อคำถาม และข้อสอบวิชา พระพุทธศาสนา	✓			
๓๕. ความสามารถในการประเมินผลเป็นระยะระหว่างเรียน เพื่อตรวจสอบ ผลความก้าวหน้าของการเรียนการสอน	✓			

ความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อ ครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี	ผลการประเมินความสอดคล้อง แบบสอบถามของค่า (IOC)			
	-๑	๐	+๑	ข้อเสนอแนะ
ด้านการวัดผลประเมินผล (ต่อ)				
๓๖. ความรู้เกี่ยวกับการสร้างและบริหารการสอบ การให้เกรด การจัดลำดับ การให้คะแนน และการแสดงผลการประเมินได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	✓			
๓๗. ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการรายงาน ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนต่อนักเรียน ผู้บริหาร และผู้ปกครองนักเรียน หรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	✓			
๓๘. ความรู้เกี่ยวกับการวัดแรงจูงใจ เจตคติ และจิตพิสัยของผู้เรียนต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา	✓			
๓๙. ความสามารถในการวิเคราะห์คะแนน การวิเคราะห์ข้อสอบ และผลการประเมินได้ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด	✓			
๔๐. ความรู้เกี่ยวกับการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อะและหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา	✓			
ด้านคุณลักษณะและเจตคติ				
๔๑. การเป็นอย่างที่ดีแก่นักเรียนด้านจริยธรรม และการแสดงออกเหมาะสมกับกาลเทศะ มีคุณสมบัติที่ทีมงานที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้หรือ ความดีงาม แก่ผู้อื่นให้มีศรัทธาที่จะถือตามอย่างตน	✓			
๔๒. การเป็นผู้มีความใฝ่รู้ดีโดยมีความรู้ในเรื่องที่จะสอนอย่างดี มีความรู้รอบตัวกว้างขวาง ทันสมัย ทันวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา	✓			
๔๓. การเป็นผู้มีความตรงต่อเวลา เช่น ตรงต่อเวลาในการเข้าสอน ตรวจงานนักเรียน ทำงานธุรการเกี่ยวกับการสอนเสร็จตามกำหนด	✓			
๔๔. ความสามารถในการนำธรรมที่ตนได้ศึกษาแล้วไปเผยแพร่ให้นักเรียนได้รู้ตามและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	✓			
๔๕. การแสดงบทบาทการสงเคราะห์นักเรียนทั้งในด้านวัตถุและจิตใจสอดคล้องกับหลักธรรม	✓			
๔๖. ความสามารถในการเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์ตามองค์คุณของความเป็นกัลยาณมิตร ๗ ประการ	✓			
๔๗. การเป็นผู้มีเจตคติและค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์	✓			
๔๘. ความสามารถในการรับฟังความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นโดยเปิดเผยและให้คำติชมหรือข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียน	✓			
๔๙. การเป็นผู้ที่มีเจตคติดี มีศรัทธาต่องานสอน สนใจแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นมาจากนักเรียน ครู ผู้ปกครองหรือผู้บริหาร	✓			
๕๐. ความสามารถในการทำงานร่วมกับโรงเรียนปฏิบัติงานภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ สนองความคาดหวังที่โรงเรียนต้องการให้บรรลุเป้าประสงค์	✓			

ผลการหาค่า (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน
เรื่อง
การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนต่อพระสอนศีลธรรม
จังหวัดปราจีนบุรี

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

+๑ = แน่ใจ	หมายถึง แบบสอบถามนำไปวัดได้อย่างแน่นอน
๐ = ไม่แน่ใจ	หมายถึง ไม่แน่ใจว่าจะวัดได้
-๑ = ไม่แนใจ	หมายถึง แบบสอบถามไม่สามารถนำไปวัดได้แน่นอน

ความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อ พระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี	ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ๕ ท่าน						
	๑	๒	๓	๔	๕	ค่า IOC	สรุป ผล
ด้านเนื้อหาและหลักสูตร							
๑. ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษา ปรัชญา การศาสนาแห่งชาติ จุดมุ่งหมายการศึกษาและนโยบายการศึกษาชาติ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. ความรู้เกี่ยวกับหลักการการออกแบบหลักสูตรการพัฒนาหลักสูตร และการใช้หลักสูตร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๓. ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่จะสอนตามหลักสูตรของโรงเรียนที่ทำ การสอน เช่น หลักการจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของวิชาในกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. ความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดสาระการเรียนรู้และเป้าหมายของของ การเรียนรู้พระพุทธศาสนาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๕. ความรู้ในการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดประสงค์ รายวิชาพระพุทธศาสนา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๖. ความสามารถในการกำหนดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาให้ สอดคล้องกับเวลาในการเรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๗. ความสามารถในการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ครอบคลุม และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ในรายวิชาพระพุทธศาสนา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๘. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัยต่าง ๆ ทั้งทางด้าน จิตวิทยา สรีรวิทยา และสังคมวิทยา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๙. ความสามารถในการปรับเนื้อหาบทเรียนวิชาพระพุทธศาสนาให้ เชื่อมโยงกับสภาพทางสังคม และวัฒนธรรม และการปฏิบัติใน ชีวิตประจำวันของนักเรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้

ความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อ ครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี	ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ๕ ท่าน						
	๑	๒	๓	๔	๕	ค่า IOC	สรุป ผล
ด้านเนื้อหาและหลักสูตร (ต่อ)							
๑๐. ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนและความร่วมมือช่วย แก้ไขปัญหาการเรียนการสอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ด้านการผลิตและการใช้สื่อ							
๑๑. การเลือกการปรับปรุงตัดแปลงสื่อที่มีอยู่ให้สัมพันธ์กับ จุดมุ่งหมายของเรื่องที่สอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๒. การทำสื่อง่าย ๆ เช่น การนำเอาวัสดุที่มีอยู่ใน ห้องถิ่น วัสดุเหลือ ใช้ มาผลิตเป็นสื่อการเรียนการสอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๓. ความสามารถในการคิดค้น ผลิต และปรับปรุงสื่อ การเรียนการ สอนที่มีผลต่อการเรียนรู้โดยการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๔. ความสามารถในการหาสื่อจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การใช้องค์ ความรู้ จากแหล่งวิทยากรต่าง ๆ เกี่ยวกับการสอนศีลธรรมหรือ วิชาพระพุทธศาสนา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๕. ความสามารถในการใช้สื่อดิจิทัลและสื่อดิจิทัล เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เทปเสียง เทปวีดิทัศน์ วีซีดี ดีวีดี โปรเจคเตอร์ เป็นต้น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๖. ความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เช่น อินเทอร์เน็ต สื่อพาวเวอร์พอยท์	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๗. ความสามารถในการใช้สื่ออย่างเหมาะสมและถูกวิธี โดยรู้จัก ลักษณะและคุณสมบัติของสื่อการสอน ข้อดี และข้อกีดของตัวสื่อและ การใช้สื่อแต่ละอย่าง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๘. ความสามารถในการใช้ห้องปฏิบัติการและห้องจริยธรรม เพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้และ เข้าใจหลักธรรมของพระพุทธศาสนา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๙. ความสามารถในการนำนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ มาใช้ ประกอบการเรียนการสอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๐. ความสามารถในการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ด้านการดำเนินการสอน							
๒๑. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการสอนศีลธรรม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๒. ความรู้เกี่ยวกับงานธุรการที่ครูพระรับผิดชอบ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๓. ความสามารถในการวางแผนการสอน การเตรียมการสอน การ ทำบันทึกการสอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้

ความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อ ครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี	ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ๕ ท่าน						
	๑	๒	๓	๔	๕	ค่า IOC	สรุป ผล
ด้านการดำเนินการสอน (ต่อ)							
๒๔. ความสามารถในการปฏิบัติการสอน เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน การตั้งคำถาม การเสริมแรง และการสรุปบทเรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๕. ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การบรรยาย การสาธิต การเล่านิทาน การแสดงบทบาทสมมติ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๖. ความสามารถในการใช้หลักการของการฝึกสมาธิเป็นเครื่องมือในการพัฒนาจิตวิญญาณของนักเรียน เน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ควบคู่กับการปฏิบัติ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๗. ความสามารถในการสร้างบรรยากาศ การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๘. ความสามารถในการสอนที่คำนึงถึงวัย ความสนใจของนักเรียน พื้นฐานสภาพทางครอบครัว สภาพแวดล้อม สติปัญญาของนักเรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๙. ความสามารถในการควบคุมชั้นเรียน เช่น มีภาวะผู้นำ สื่อสารสร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๐. ความสามารถในการเสริมสร้างทักษะและกระบวนการที่พึงประสงค์ของการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เช่น ทักษะการคิด การแก้ปัญหา การเรียนรู้ และกระบวนการกลุ่ม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ด้านการวัดผลประเมินผล							
๓๑. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบของ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดผลและการประเมินผล	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๒. ความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การสอนตามสภาพจริง เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การจดบันทึกผลการปฏิบัติงาน การร่วมกิจกรรมของผู้เรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๓. ความรู้เกี่ยวกับการสร้างและเลือกรูปแบบการวัด และประเมินผลให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้พระพุทธศาสนา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๔. ความรู้ ความเข้าใจในการออกแบบข้อคำถาม และข้อสอบวิชาพระพุทธศาสนา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๕. ความสามารถในการประเมินผลเป็นระยะระหว่างเรียน เพื่อตรวจสอบผลความก้าวหน้าของการเรียนการสอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้

ความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อ ครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี	ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ๕ ท่าน						
	๑	๒	๓	๔	๕	ค่า IOC	สรุป ผล
ด้านการวัดผลประเมินผล							
๓๖. ความรู้เกี่ยวกับการสร้างและบริหารการสอบ การให้เกรด การ จัดลำดับ การให้คะแนน และการแสดงผลการประเมินได้อย่าง ถูกต้องเหมาะสม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๗. ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการรายงาน ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ต่อนักเรียน ผู้บริหาร และผู้ปกครองนักเรียน หรือบุคคลอื่นที่มีส่วน เกี่ยวข้อง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๘. ความรู้เกี่ยวกับการวัดแรงจูงใจ เจตคติ และจิตพิสัยของผู้เรียน ต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๙. ความสามารถในการวิเคราะห์คะแนน การวิเคราะห์ข้อสอบ และ ผลการประเมินได้ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน มากน้อยเพียงใด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๔๐. ความรู้เกี่ยวกับการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการ จัดการเรียนรูและหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ด้านคุณลักษณะและเจตคติ							
๔๑. การเป็นอย่างที่ดีแก่นักเรียนด้านจริยธรรม และการแสดงออก เหมาะสมกับกาลเทศะ มีคุณสมบัติที่ดีงามที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้ หรือ ความดีงามแก่ผู้อื่นให้มีศรัทธาที่จะถือตามอย่างตน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๔๒. การเป็นผู้มีความใฝ่รู้ดีโดยมีความรู้ในเรื่องที่จะสอนอย่างดี มี ความรู้รอบตัวกว้างขวาง ทันสมัย ทันวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดเวลา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๔๓. การเป็นผู้มีความตรงต่อเวลา เช่น ตรงต่อเวลาในการเข้าสอน ตรวจงานนักเรียน ทำงานธุรการเกี่ยวกับการสอนเสร็จตามกำหนด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๔๔. ความสามารถในการนាំธรรมที่ตนได้ศึกษาแล้วไปเผยแผ่ให้ นักเรียนใคร่ตามและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๔๕. การแสดงบทบาทการสงเคราะห์นักเรียนทั้งในด้านวัตถุและจิตใจ สอดคล้องกับหลักธรรม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๔๖. ความสามารถในการเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์ตามองค์คุณของ ความเป็นกัลยาณมิตร ๗ ประการ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๔๗. การเป็นผู้มีเจตคติและค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตยและความ เป็นมนุษย์	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้

ความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อ ครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี	ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ๕ ท่าน						
	๑	๒	๓	๔	๕	ค่า IOC	สรุป ผล
ด้านคุณลักษณะและเจตคติ (ต่อ)							
๔๘. ความสามารถในการรับฟังความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นโดยเปิดเผยและให้คำติชมหรือข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๔๙. การเป็นผู้ที่มีเจตคติดี มีศรัทธาต่องานสอน สนใจแก้ไขปัญหาดifferent ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นมาจากนักเรียน ครู ผู้ปกครองหรือผู้บริหาร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๕๐. ความสามารถในการทำงานร่วมกับโรงเรียนปฏิบัติงานภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ สนองความคาดหวังที่โรงเรียนต้องการให้บรรลุเป้าประสงค์	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้

สรุปผลการหา ค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน ทุกท่านมีความเห็นตรงกันว่าแบบสอบถามการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี มีความสอดคล้องกับตัวแปรทั้ง ๕ ด้านคือ

- ๑) ด้านเนื้อหาและหลักสูตร
- ๒) ด้านการผลิตและการใช้สื่อ
- ๓) ด้านการดำเนินการสอน
- ๔) ด้านการวัดผลประเมินผล
- ๕) ด้านคุณลักษณะและเจตคติ

โดยที่ ค่า IOC +๑ คือ แบบสอบถามนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

ค่า IOC ๐ คือ ไม่แน่ใจว่าจะวัดได้

ค่า IOC -๑ คือ แบบสอบถามไม่สามารถนำไปวัดได้แน่นอน

โดยใช้วิธีเลือกข้อคำถามแบบสอบถามที่มีค่ากำหนดทางสถิติที่ ๐.๐๕ ขึ้นไปจากคำถามทั้งหมด ๕๐ ข้อ ใช้ได้ ๕๐ ข้อ คือ มีคำตอบของแบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่านในการหาค่า (IOC) และได้ค่า IOC เท่ากับ ๕๐ ข้อ

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๗/ว ๓๘

คณะกรรมการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๘๙-๐๕๖-๑๕๘๑

๑๗ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรียน นายนคร เหมนาค
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

ด้วย พระอธิการ ฉายา อธิจิตโต นามสกุล มีศิลป์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๕๖
นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินการวิจัยเรื่อง
“การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัด
ปราชินบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
ดังนั้นทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ดร.เอกม แสงนันท)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ยื่นให้สัมภาษณ์

(นายนคร เหมนาค)

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๗/ว ๑๘

คณะกรรมการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 พ.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๙๐
 โทร. ๐๘๙-๐๕๖-๕๕๘๓

๑๗ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
 เรียน นายประยูร ชัยก่า
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

ด้วย พระอธิการ ฉายา อธิจิตโต นามสกุล มีศิลป์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๔๖
 นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
 การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง
 "การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัด
 ปราจีนบุรี" เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
 ดังนั้นทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
 กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
 ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนันท)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ยินดีให้สัมภาษณ์

(นายประยูร ชัยก่า)

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๑/ว ๑๘

คณะกรรมการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๓๑๑๓๐
โทร. ๐๘๑-๐๕๖-๕๕๘๑

๑๗ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรียน นายอัมพร พาคี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

ด้วย พระอธิการ ฉายา อธิจิตโต นามสกุล มีศิลป์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๔๖
นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง
"การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัด
ปราจีนบุรี" เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดมหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
ดังนั้นทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนงษ์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ยื่นให้สัมภาษณ์

 (นายอัมพร พาคี)

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๗/ว ๑๘

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๑๑๙๐
โทร. ๐๘๙-๐๕๖-๑๕๘๑

๑๙ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรียน นางสาวพิมพ์ลัญญ์ อินทรสวน
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

ด้วย พระอธิการ ฉายา อธิจิตโต นามสกุล มีศิลป์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๔๖
นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง
"การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัด
ปราจีนบุรี" เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
ดังนั้นทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนันท)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ยินดีให้สัมภาษณ์

(นางสาวพิมพ์ลัญญ์ อินทรสวน)

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๗/ว ๓๘

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๓๑๑๓๗๐
โทร. ๐๔๙-๐๕๖-๑๕๘๓

๑๗ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรียน นางชารินี มากบุญ
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

ด้วย พระอธิการ ฉายา อธิจิตโต นามสกุล มีศิลป์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๔๖
นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง
“การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัด
ปราจีนบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
ดังนั้นทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ดร.เอกม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ยินดีให้สัมภาษณ์

(นางชารินี มากบุญ)

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถาม
การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียน
ที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี

คำชี้แจง :

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี อันจะเป็นประโยชน์และเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ทั้งยังสามารถใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา อุปสรรคและพัฒนาบทบาทครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนต่อไป ซึ่งแบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด ๓ ส่วนดังนี้

ส่วนที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ ๒ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี

ส่วนที่ ๓ ความคิดเห็นทั่วไป

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

๕	คือ	เห็นด้วยมากที่สุด
๔	คือ	เห็นด้วยมาก
๓	คือ	ไม่แน่ใจ
๒	คือ	เห็นด้วย
๑	คือ	เห็นด้วยน้อย

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี
 จึงขออนุโมทนามา ณ โอกาสนี้

พระอธิภทร อธิจิตโต

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบสอบถาม
“การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียน
ที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี”

ส่วนที่ ๑ : สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

- ๑. สถานภาพ** ☐ ผู้อำนวยการโรงเรียน ☐ รักษาการผู้อำนวยการโรงเรียน
☐ รองผู้อำนวยการ ☐ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน
☐ ผู้จัดการโรงเรียน ☐ หัวหน้าส่วน
☐ หัวหน้าฝ่าย ☐ หัวหน้าแผนก
☐ หัวหน้ากลุ่มสาระ ☐ หัวหน้าสายชั้น
- ๒. เพศ** ☐ ชาย ☐ หญิง
- ๓. อายุ** ☐ ต่ำกว่า ๓๐ ปี ☐ ๓๐ - ๔๐ ปี ☐ ๔๑ - ๕๐ ปี ☐ ๕๐ ปีขึ้นไป
- ๔. การศึกษา** ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก
- ๕. ประสบการณ์** ☐ ต่ำกว่า ๕ ปี ☐ ๕ - ๑๐ ปี ☐ ๑๑ - ๑๕ ปี ☐ ๑๕ ปีขึ้นไป

#หรือท่านสามารถทำแบบสอบถามออนไลน์เพื่อความรวดเร็วได้ที่นี่

ส่วนที่ ๒ : แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระ
สอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อ ครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี	ระดับความเชื่อมั่น				
	๕	๔	๓	๒	๑
ด้านเนื้อหาและหลักสูตร					
๑. ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษา ปรัชญาการศาสนาแห่งชาติ จุดมุ่งหมายการศึกษาและนโยบายการศึกษาชาติ					
๒. ความรู้เกี่ยวกับหลักการการออกแบบหลักสูตรการพัฒนาหลักสูตร และการใช้ หลักสูตร					
๓. ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่จะสอนตามหลักสูตรของโรงเรียนที่ทำการสอน เช่น หลักการจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของวิชาในกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม					
๔. ความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดสาระการเรียนรู้และเป้าหมายของการเรียนรู้ พระพุทธศาสนาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๔					
๕. ความรู้ในการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดประสงค์รายวิชา พระพุทธศาสนา					
๖. ความสามารถในการกำหนดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับเวลาใน การเรียน					
๗. ความสามารถในการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้ในรายวิชาพระพุทธศาสนา					
๘. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัยต่าง ๆ ทั้งทางด้านจิตวิทยา สรีรวิทยา และสังคมวิทยา					
๙. ความสามารถในการปรับเนื้อหาบทเรียนวิชาพระพุทธศาสนาให้เชื่อมโยงกับสภาพ ทางสังคม และวัฒนธรรม และการปฏิบัติในชีวิตประจำวันของนักเรียน					
๑๐. ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนและความร่วมมือช่วยแก้ไขปัญหาการ เรียนการสอน					
ด้านการผลิตและการใช้สื่อ					
๑๑. การเลือกการปรับปรุงดัดแปลงสื่อที่มีอยู่ให้สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของเรื่องที่สอน					
๑๒. การทำสื่อง่าย ๆ เช่น การนำเอาวัสดุที่มีอยู่ใน ห้องถิ่น วัสดุเหลือใช้ มาผลิตเป็นสื่อ การเรียนการสอน					
๑๓. ความสามารถในการคิดค้น ผลิต และปรับปรุงสื่อ การเรียนการสอนที่มีผลต่อการ เรียนรู้โดยการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม					

ความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อ ครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี	ระดับความเชื่อมั่น				
	๕	๔	๓	๒	๑
๑๔. ความสามารถในการหาสื่อจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การใช้องค์ความรู้ จากแหล่ง วิทยาการต่าง ๆ เกี่ยวกับการสอนศีลธรรมหรือวิชาพระพุทธศาสนา					
๑๕. ความสามารถในการใช้สื่อดิจิทัลอุปกรณ์และสื่อดิจิทัลวัสดุ เช่น เครื่องฉายภาพข้าม ศีรษะ เทปเสียง เทปวีดิทัศน์ วีซีดี ดีวีดี โปรเจคเตอร์ เป็นต้น					
๑๖. ความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เช่น อินเทอร์เน็ต สื่อ เพาเวอร์พอยท์					
๑๗. ความสามารถในการใช้สื่ออย่างเหมาะสมและถูกวิธี โดยรู้จักลักษณะและคุณสมบัติ ของสื่อการสอน ข้อดี และข้อจำกัดของตัวสื่อและการใช้สื่อแต่ละอย่าง					
๑๘. ความสามารถในการใช้ห้องปฏิบัติการและห้องจริยธรรม เพื่อให้นักเรียนเกิดการ เรียนรู้และ เข้าใจหลักธรรมของพระพุทธศาสนา					
๑๙. ความสามารถในการนำนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ มาใช้ประกอบการเรียนการ สอน					
๒๐. ความสามารถในการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน					
ด้านการดำเนินการสอน					
๒๑. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการสอนศีลธรรม					
๒๒. ความรู้เกี่ยวกับงานธุรการที่ครูพระรับผิดชอบ					
๒๓. ความสามารถในการวางแผนการสอน การเตรียมการสอน การทำบันทึกการสอน					
๒๔. ความสามารถในการปฏิบัติการสอน เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน การตั้งคำถาม การ เสริมแรง และการสรุปบทเรียน					
๒๕. ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การบรรยาย การ สาธิต การเล่านิทาน การแสดงบทบาทสมมติ					
๒๖. ความสามารถในการใช้หลักการของการฝึกสมาธิเป็นเครื่องมือในการพัฒนาจิต วิญญาณของนักเรียน เน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ควบคู่กับการปฏิบัติ					
๒๗. ความสามารถในการสร้างบรรยากาศ การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้ เอื้อต่อการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา					
๒๘. ความสามารถในการสอนที่คำนึงถึงวัย ความสนใจของนักเรียน พื้นฐานสภาพทาง ครอบครัว สภาพแวดล้อม สติปัญญาของนักเรียน					
๒๙. ความสามารถในการควบคุมชั้นเรียน เช่น มีภาวะผู้นำ สื่อสาร สร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ควบคุมอารมณ์ได้ อย่างเหมาะสม					
๓๐. ความสามารถในการเสริมสร้างทักษะและกระบวนการที่พึงประสงค์ของการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เช่น ทักษะการคิด การแก้ ปัญหา การเรียนรู้ และกระบวนการกลุ่ม					

ความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อ ครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี	ระดับความเชื่อมั่น				
	๕	๔	๓	๒	๑
ด้านการวัดผลประเมินผล					
๓๑. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบของ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดผล และการประเมินผล					
๓๒. ความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน การสอนตามสภาพจริง เช่น การ สังเกต การสัมภาษณ์ การจดบันทึกผลการปฏิบัติงาน การร่วมกิจกรรมของผู้เรียน					
๓๓. ความรู้เกี่ยวกับการสร้างและเลือกรูปแบบการวัด และประเมินผลให้เหมาะสมกับ จุดประสงค์การเรียนรู้พระพุทธศาสนา					
๓๔. ความรู้ ความเข้าใจในการออกแบบข้อคำถาม และข้อสอบวิชาพระพุทธศาสนา					
๓๕. ความสามารถในการประเมินผลเป็นระยะระหว่างเรียน เพื่อตรวจสอบผลความก้าวหน้าของการเรียนการสอน					
๓๖. ความรู้เกี่ยวกับการสร้างและบริหารการสอบ การให้เกรด การจัดลำดับ การให้ คะแนน และการแสดงผลการประเมินได้อย่างถูกต้องเหมาะสม					
๓๗. ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการรายงาน ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนต่อนักเรียน ผู้บริหาร และผู้ปกครองนักเรียน หรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง					
๓๘. ความรู้เกี่ยวกับการวัดแรงจูงใจ เจตคติ และจิตพิสัยของผู้เรียนต่อการเรียนวิชา พระพุทธศาสนา					
๓๙. ความสามารถในการวิเคราะห์คะแนน การวิเคราะห์ข้อสอบ และผลการประเมินได้ ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด					
๔๐. ความรู้เกี่ยวกับการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และ หลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา					
ด้านคุณลักษณะและเจตคติ					
๔๑. การเป็นอย่างที่ดีแก่นักเรียนด้านจริยธรรม และการแสดงออกเหมาะสมกับ กาลเทศะ มีคุณสมบัติที่ต้งามที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้หรือ ความดีงามแก่ผู้อื่นให้มี ศรัทธาที่จะถือตามอย่างตน					
๔๒. การเป็นผู้มีความใฝ่รู้ดีโดยมีความรู้ในเรื่องที่จะสอนอย่างดี มีความรอบตัว กว้างขวาง ทันสมัย ทันวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา					
๔๓. การเป็นผู้มีความตรงต่อเวลา เช่น ตรงต่อเวลาในการเข้าสอน ตรวจงานนักเรียน ทำงานธุรการเกี่ยวกับการสอนเสร็จตามกำหนด					
๔๔. ความสามารถในการนำธรรมที่ตนได้ศึกษาแล้วไปเผยแผ่ให้นักเรียนได้รู้ตามและ สามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน					
๔๕. การแสดงบทบาทการสงเคราะห์นักเรียนทั้งในด้านวัตถุและจิตใจสอดคล้องกับ หลักธรรม					
๔๖. ความสามารถในการเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์ตามองค์คุณของความเป็น กัลยาณมิตร ๗ ประการ					

ความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อ ครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี	ระดับความเชื่อมั่น				
	๕	๔	๓	๒	๑
๔๗. การเป็นผู้มีเจตคติและค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์					
๔๘. ความสามารถในการรับฟังความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นโดยเปิดเผยและให้คำติชมหรือข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียน					
๔๙. การเป็นผู้ที่มีเจตคติดี มีศรัทธาต่องานสอน สนใจแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะ เป็นมาจากนักเรียน ครู ผู้ปกครองหรือผู้บริหาร					
๕๐. ความสามารถในการทำงานร่วมกับโรงเรียนปฏิบัติงานภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ สนอง ความคาดหวังที่โรงเรียนต้องการให้บรรลุเป้าประสงค์					

ส่วนที่ ๓ : ความคิดเห็นทั่วไป และข้อเสนอแนะ

ท่านคิดว่าอะไรคือ ปัญหาและอุปสรรคในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหาร
โรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี

.....

.....

.....

ท่านคิดว่าจะแก้ไขสภาพปัญหาและข้อจำกัดดังกล่าวนี้ได้อย่างไร

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ขออนุโมทนาที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก จ
ผลการทดสอบเครื่องมือ (Try Out)

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.704	30

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A1	214.34	62.138	-.040	.708
A2	214.28	61.491	.050	.705
A3	214.34	60.621	.158	.701
A4	214.21	60.904	.122	.702
A5	214.21	57.674	.569	.685
A6	214.41	61.419	.008	.710
A7	214.14	60.998	.046	.708
A8	214.08	61.576	.016	.707
A9	213.98	60.444	.095	.705
A10	213.68	61.130	.147	.702
B1	214.04	58.029	.377	.690
B2	214.21	59.755	.205	.699
B3	214.24	59.647	.256	.697
B4	214.31	58.114	.371	.690
B5	214.54	60.517	.130	.702
B6	214.11	57.305	.513	.684
B7	213.98	60.536	.134	.702
B8	213.84	58.822	.358	.692
B9	213.94	58.936	.374	.692
B10	214.08	58.542	.323	.692
C1	214.04	58.994	.224	.697
C2	214.24	61.187	.025	.709
C3	214.01	60.329	.185	.700

C4	214.18	59.458	.208	.698
C5	214.11	60.420	.147	.701
C6	214.28	60.043	.142	.702
C7	214.08	58.645	.312	.693
C8	214.21	61.410	.019	.708
C9	213.94	60.303	.163	.701
C10	214.24	61.141	.016	.711
D1	214.08	58.806	.266	.695
D2	214.08	57.634	.421	.687
D3	214.04	61.109	.035	.709
D4	214.04	59.109	.236	.697
D5	214.34	58.023	.354	.690
D6	214.34	57.839	.373	.689
D7	214.68	59.360	.212	.698
D8	214.18	59.228	.230	.697
D9	214.24	60.900	.071	.706
D10	214.18	60.446	.149	.701
E1	214.21	61.611	.000	.709
E2	214.04	60.461	.125	.703
E3	214.08	60.076	.168	.700
E4	214.21	59.352	.249	.696
E5	214.08	61.312	.060	.705
E6	213.98	62.099	-.039	.709
E7	214.34	59.827	.196	.699
E8	214.41	58.741	.272	.695
E9	214.58	60.950	.043	.709
E10	214.21	60.019	.155	.701

ภาคผนวก ฉ

ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๖๓๐๓.๗/๓๓

คณะกรรมการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๓๐
โทร. ๐๘๙๐-๐๕๖-๑๕๘๑

๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลกบินทร์บุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วย พระอธิการ ฉายา อธิจิตโต นามสกุล มีศิลป์ รหัสประจำตัว ๒๐๐๑๒๐๒๐๕๖
นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง
“การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
จังหวัดปราจีนบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
จังหวัดปราจีนบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนันท)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ยินดีให้เป็นเกียรติ

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลกบินทร์บุรี)

หนังสือฉบับนี้จะไม่ระบุผลในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๗/๓๓

คณะครูศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๘๙๔-๐๕๖-๓๕๘๑

๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้บริหารโรงเรียนกบินทร์วิทยา
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วย พระอธิการ ฉายา อธิจิตโต นามสกุล มีศิลป์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๓๒๐๒๐๕๖
นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง
"การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
จังหวัดปราจีนบุรี" เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง "การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
จังหวัดปราจีนบุรี" ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ดร.เอกม แสงนath)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ยินดีแนบข้อมูล

(ผู้อำนวยการโรงเรียนกบินทร์วิทยา)

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๑/๓๓

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๙๙๐

โทร. ๐๘๔-๐๕๖-๕๕๘๑

๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลปราจีนบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วย พระอธิการ ฉายา อธิจิตโต นามสกุล มีศิลป์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๔๖
นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง
“การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
จังหวัดปราจีนบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
จังหวัดปราจีนบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนันท)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ยินดีให้เก็บข้อมูล

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลปราจีนบุรี)

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๓๓

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๙๐
โทร. ๐๘๙-๐๕๖-๑๕๘๑

๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลนาดี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วย พระอธิการ ฉายา อธิจิตโต นามสกุล มีศิลป์ รหัสประจำตัว ๒๐๐๑๒๐๒๐๕๖
นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง
“การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
จังหวัดปราจีนบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
จังหวัดปราจีนบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนันท)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ยินดีให้เก็บข้อมูล

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลนาดี)

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๗/๓๓

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๓๓๑๗๐
โทร. ๐๘๙-๐๕๖-๓๕๘๑

๓๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้บริหารโรงเรียนวัดบางกระบือ
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วย พระอธิการ ฉายา อธิจิตโต นามสกุล มีศิลป์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๔๖
นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง
“การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
จังหวัดปราจีนบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
จังหวัดปราจีนบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ยื่นตีให้เก็บข้อมูล

(ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางกระบือ)

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๗/๓๓

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๙๐
โทร. ๐๘๙-๐๕๖-๑๕๘๑

๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้บริหารโรงเรียนชุมชนวัดบางแดน
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วย พระอธิการ ฉายา อธิจิตโต นามสกุล มีศิลป์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๓๒๐๒๐๔๖
นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง
“การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
จังหวัดปราจีนบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
จังหวัดปราจีนบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ดร.เอกhem แสงนonth)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ยินดีให้เก็บข้อมูล

(ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนวัดบางแดน)

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๓๐๓.๗/๓๓

คณะกรรมการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ศ.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๙๒๐
 โทร. ๐๘๙-๐๕๖-๑๕๘๑

๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
 เรียน ผู้บริหารโรงเรียนวัดไผ่งาม
 สิ่งส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วย พระอธิการ ฉายา อธิจิตโต นามสกุล มีศิลป์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๔๖
 นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
 การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง
 “การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
 จังหวัดปราจีนบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาด้านหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
 เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
 จังหวัดปราจีนบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และ
 ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

 (ดร.เอกม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ยินดีให้เก็บข้อมูล

 (ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดไผ่งาม)

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๓๓๓

คณะกรรมการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ศ.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๘๙-๐๕๖-๑๕๕๓

๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
 เรียน ผู้บริหารโรงเรียนวัดราชฎา์เจริญศรีธรรม
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วย พระอธิการ ฉายา อธิจิตโต นามสกุล มีศิลป์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๓๒๐๒๐๔๖
 นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
 การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง
 "การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
 จังหวัดปราจีนบุรี" เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
 เรื่อง "การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
 จังหวัดปราจีนบุรี" ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และ
 ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ดร.เอกม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ยินดีให้ข้อมูล

(ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดราชฎา์เจริญศรีธรรม)

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๑/๓๓

คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๑๑๙๐
โทร. ๐๘๔๔-๐๕๖-๕๕๘๓

๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้บริหารโรงเรียนวัดไชยมงคล
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วย พระอธิการ ฉายา อธิจิตโต นามสกุล มีศิลป์ รหัสประจำตัว ๒๐๐๑๒๐๒๐๔๖
นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินการวิจัยเรื่อง
“การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
จังหวัดปราจีนบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
จังหวัดปราจีนบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ดร.เอกม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ยินดีให้เก็บข้อมูล

(ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดไชยมงคล)

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๗/๓๓

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ศ.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๙๐
 โทร. ๐๘๙-๐๕๖-๕๕๘๓

๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
 เรียน ผู้บริหารโรงเรียนชุมชนวัดศรีประจันตคาม
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วย พระอริการ อายา อธิจิตโต นามสกุล มีศิลป์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๔๖
 นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
 การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง
 “การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
 จังหวัดปราจีนบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
 เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
 จังหวัดปราจีนบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และ
 ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ดร.เอกม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ยินดีให้กับข้อมูล

(ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนวัดศรีประจันตคาม)

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๗/๓๓

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๓๑๑๓๐
 โทร. ๐๘๙๐-๐๕๖-๑๕๘๓

๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
 เรียน ผู้บริหารโรงเรียนผดุงศิษย์พิทยารัตนประชาคม
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วย พระอธิการ ฉายา อธิจิตโต นามสกุล มีศิลป์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๔๖
 นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
 การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง
 "การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
 จังหวัดปราจีนบุรี" เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
 เรื่อง "การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
 จังหวัดปราจีนบุรี" ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และ
 ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ยินดีให้เก็บข้อมูล

(ผู้อำนวยการโรงเรียนผดุงศิษย์พิทยารัตนประชาคม)

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๗/๓๓

คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ค.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๙๐
โทร. ๐๔๙-๐๕๖-๑๕๘๑

๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลศรีมหาโพธิ์
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

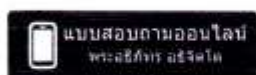
ด้วย พระอธิการ ฉายา อธิจิตโต นามสกุล มีศิลป์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๔๖
นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง
“การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
จังหวัดปราจีนบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการดังกล่าวก่อน

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
จังหวัดปราจีนบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนันท)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ยินดีให้เก็บข้อมูล

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลศรีมหาโพธิ์)

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๓๐๓.๓/๓๓

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๓๓๑๙๐
 โทร. ๐๘๙-๐๕๖-๑๕๘๑

๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
 เรียน ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลศรีมโหสถ
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วย พระอธิการ ฉายา อธิจิตโต นามสกุล มีศิลป์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๔๖
 นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
 การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง
 “การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
 จังหวัดปราจีนบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
 เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
 จังหวัดปราจีนบุรี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และ
 ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนันท)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ยินดีให้เก็บข้อมูล

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลศรีมโหสถ)

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

**แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง
“การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียน
ที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี”**

คำชี้แจง :

๑. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี สร้างขึ้นเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัยระดับมหาบัณฑิต ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี

๒. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเป็นอย่างยิ่ง และผู้วิจัยจะเก็บรักษาข้อมูลของท่านเพื่อใช้ประโยชน์เฉพาะงานวิจัยนี้เท่านั้น

๓. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้แบ่งเป็น ๓ ตอน

ตอนที่ ๑ ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ แนวคำถามเกี่ยวกับความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนต่อพระสอนศีลธรรม

ตอนที่ ๓ แนวคำถามเกี่ยวกับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์เป็นอย่างดี จึงขออนุโมทนา มา ณ โอกาสนี้

พระอธิการ อธิจิตโต

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง
“การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียน
ที่มีต่อพระสอนศีลธรรม จังหวัดปราจีนบุรี”

ส่วนที่ ๑ : สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

๑. สถานภาพ ☐ ผู้อำนวยการโรงเรียน ☐ รักษาการผู้อำนวยการโรงเรียน
☐ รองผู้อำนวยการ ☐ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน
☐ ผู้จัดการโรงเรียน ☐ หัวหน้าส่วน
☐ หัวหน้าฝ่าย ☐ หัวหน้าแผนก
☐ หัวหน้ากลุ่มสาระ ☐ หัวหน้าสายชั้น
๒. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
๓. อายุ ☐ ต่ำกว่า ๓๐ ปี ☐ ๓๐ - ๔๐ ปี ☐ ๔๑ - ๕๐ ปี ☐ ๕๐ ปีขึ้นไป
๔. การศึกษา ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก
๕. ประสบการณ์ ☐ ต่ำกว่า ๕ ปี ☐ ๕ - ๑๐ ปี ☐ ๑๑ - ๑๕ ปี ☐ ๑๕ ปีขึ้นไป

ตอนที่ ๒ แนวคำถามเกี่ยวกับความเชื่อมั่นของผู้บริหารโรงเรียนต่อพระสอนศีลธรรม

๑. ท่านมีความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการดำเนินการด้านเนื้อหาและหลักสูตรของพระสอนศีลธรรมอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๒. ท่านมีความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการดำเนินการด้านการผลิตสื่อและการใช้สื่อของพระสอนศีลธรรมอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๓. ท่านมีความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการดำเนินการด้านการดำเนินการสอนของพระสอนศีลธรรมอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๔. ท่านมีความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการดำเนินการด้านการวัดผลประเมินผลของพระสอนศีลธรรมอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๕. ท่านมีความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการดำเนินการด้านคุณลักษณะและเจตคติของพระสอนศีลธรรมอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ ๓ แนวคำถามเกี่ยวกับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริหาร
โรงเรียนต่อพระสอนศีลธรรมจังหวัดปราจีนบุรี

๑. ท่านคาดหวังอะไรจากพระสอนสอนศีลธรรมด้านเนื้อหาและหลักสูตร

.....

.....

.....

๒. ท่านคาดหวังอะไรจากพระสอนสอนศีลธรรมด้านการผลิตสื่อและการใช้สื่อ

.....

.....

.....

๓. ท่านคาดหวังอะไรจากพระสอนสอนศีลธรรมด้านการดำเนินการสอน

.....

.....

.....

๔. ท่านคาดหวังอะไรจากพระสอนสอนศีลธรรมด้านการวัดผลประเมินผล

.....

.....

.....

๕. ท่านคาดหวังอะไรจากพระสอนสอนศีลธรรมด้านคุณลักษณะและเจตคติ

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขออนุโมทนาที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ - ฉายา : พระอธิภัทร อธิจิตโต (มีศิลป์)
- วัน/เดือน/ปีเกิด : ๑๖ เมษายน ๒๕๓๒
- ภูมิลำเนาที่เกิด : จังหวัดปราจีนบุรี
- การศึกษา : นักธรรมเอก
ปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ (กศ.บ.การศึกษาปฐมวัย) มหาวิทยาลัยบูรพา
- ประสบการณ์ทำงาน : ปี ๒๕๕๙
- พระวิทยากร รุ่นที่ ๑๐ มจร.
 - พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัด มมร.
- ปี ๒๕๖๐
- ประธานพระวิทยากรศูนย์วิปัสสนาและการฝึกอบรมตำบลวังท่าช้าง
 - เลขานุการวัดวังกวาง
 - พระวิทยากรจิตโพธิสัตว์ รุ่น ๒
 - พระวิทยากรพี่เลี้ยงโครงการพระธรรมทายาท รุ่นที่ ๑ ภาคกลาง (ตะวันออก-ตะวันตก)
 - ผู้ประสานงานพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัด มมร. (อำเภอกบินทร์บุรี)
- ปี ๒๕๖๑
- พระวิทยากร รุ่น ๑๑ มจร.
 - พระวิทยากรต้นแบบสันติภาพ รุ่น ๑ (กลุ่มธรรมะโอดี)
 - ศึกษาดูงาน ณ Vietnam Japan University (VJU)
- ณ สาธารณะรัฐสังคมนิยมเวียดนาม
- อุปสมบท : ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๙
- สังกัดวัด : วัดวังกวาง เลขที่ ๔๗๙ หมู่ ๑๑ ตำบลวังท่าช้าง อำเภอกบินทร์บุรี
จังหวัดปราจีนบุรี รหัสไปรษณีย์ ๒๕๑๑๐
- ปีที่เข้าศึกษา : ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐
- ปีที่สำเร็จการศึกษา : ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๒
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดวังกวาง เลขที่ ๔๗๙ หมู่ ๑๑ ตำบลวังท่าช้าง อำเภอกบินทร์บุรี
จังหวัดปราจีนบุรี รหัสไปรษณีย์ ๒๕๑๑๐
- โทรศัพท์ ๐๘ ๘๑๕๓ ๘๑๕๓ E-mail.athichitto@gmail.com